

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY USTRZYKI DOLNE
NA LATA 2016-2022**

INSTYTUT BADAŃ I ANALIZ SPOŁECZNYCH „DIAGNOSIS”

LUSZOWICE, UL. GÓRNA 29A, 32-500 CHRZANÓW, e-mail: zespol_badawczy@wp.pl

SPIS TREŚCI	
1. WSTĘP	4
2. PODSTAWY PRAWNE W ZAKRESIE PLANOWANIA POLITYKI SPOŁECZNEJ W UNII EUROPEJSKIEJ	6
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY USTRZYKI DOLNE	12
4. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	14
5. SYSTEM EDUKACJI	38
6. ZASOBY MIESZKANIOWE GMINY	43
7. ZDROWIE	45
8. KULTURA	47
9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	49
10. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	55
11. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	59
12. WSPIERANIE RODZINY I DZIECKA	65
13. PRZEMOC W RODZINIE	69
14. PROBLEM ALKOHOLOWY I NARKOMANIA	71
15. POMOC SPOŁECZNA. ZAGROŻENIE MARGINALIZACJĄ I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	75
16. PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I CELÓW STRATEGICZNYCH	87
17. MONITORING I EWALUACJA	89
18. PLANOWANIE SPOŁECZNE W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	91
19. METODA TWORZENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	92
20. IDENTYFIKACJA CELU GENERALNEGO I PRIORYTETÓW STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	94
21. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	96
22. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW	102
23. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	108
24. RAMY FINANSOWANIA DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	115
25. SPIS TABEL	116
26. SPIS WYKRESÓW	119
27. SPIS MAP	120

I CZĘŚĆ WSTĘPNA

CZĘŚĆ WSTĘPNA ZAWIERA ELEMENTARNE INFORMACJE
DOTYCZĄCE ZASAD KONSTRUOWANIA DOKUMENTU.
PRZEDSTAWIONE W NIEJ ZOSTAŁY ASPEKTY PRAWNE,
BĘDĄCE PODSTAWĄ DZIAŁANIA SAMORZĄDU LOKALNEGO,
NA KTÓRYCH OPIERA SIĘ LOKALNA POLITYKA SPOŁECZNA.

1. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę w procesie planowania społecznego. Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny na mocy Ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. O potrzebie stworzenia strategii decyduje także środowisko lokalne, które wykazuje duże zainteresowanie problemami społecznymi w swoim otoczeniu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ustrzyki Dolne wskazuje istotne kwestie społeczne, z jakimi zmagają się mieszkańcy, a także wytycza: cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych oraz zajmuje się tworzeniem mechanizmów wzmacniających efektywność dokonywanych zmian. Wskazuje również na sposób realizacji podejmowanych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii, określa ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań. Strategia jest dokumentem stworzonym na okres siedmioletni, dlatego niezbędny jest jej stały monitoring i ewaluacja realizowanych zadań. Działania te będą pomocne w dostosowywaniu celów i zadań przewidzianych do wykonania w kolejnych etapach realizacji w zależności od zmieniających się potrzeb społecznych.

Rozwój gminy opiera się na kształtowaniu celów polityki społecznej, uznając jednocześnie za J. Auleytnerem¹ za fundamentalne dziedziny polityki społecznej następujące jej obszary:

- politykę ludnościową i rodzinną
- politykę w dziedzinie zatrudnienia, płac, warunków i ochrony pracy
- politykę mieszkaniową
- politykę w zakresie ochrony zdrowia
- politykę oświatową
- politykę kulturalną

¹ Auleytner J., Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany. Warszawa 2004

- politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej
- politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania szeroko rozumianym zjawiskom dezorganizacji społecznej oraz patologii społecznej

Prezentacja wyników badań dotycząca mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne poszukujących wsparcia w tutejszym ośrodku pomocy społecznej, w oparciu o ustawę o pomocy społecznej oraz inne pokrewne ustawy, składa się z analizy dokumentów pozyskanych z tutejszego ośrodka. Do opracowania strategii wykorzystano również materiały sprawozdawcze z Powiatowego Urzędu Pracy w Ustrzykach Dolnych, z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku, dane z Urzędu Miasta (z poszczególnych jego wydziałów), dane oświatowe, dane Policji, Ustrzyckiego Domu Kultury, dane z Głównego Urzędu Statystycznego, a także dokumenty programowe polityki społecznej.

2. Podstawy prawne w zakresie planowania polityki społecznej w Unii Europejskiej

W ramach polityki strukturalnej i Europejskiego Funduszu Społecznego istnieją regulacje podejmowane przez Radę, Parlament i Komisję Europejską, dotyczące Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej oraz polityki społecznej i wsparcia społecznego:

- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące Funduszy Strukturalnych (1260/99 WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 czerwca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (1783/99WE),
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego (1784/99WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. dotyczące koordynacji pomocy w ramach strategii przedakcesyjnej dla krajów ubiegających się o członkostwo w Unii Europejskiej oraz zmieniające rozporządzenie 3906/89EWG (1266/99WE),
- Rozporządzenie Rady z dnia 21 czerwca 1999r. ustanawiające Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej (1267/1999WE).

Dokumenty programowe polityki społecznej

Na poziomie europejskim i międzynarodowym:

1. „Europa 2020” jest nową strategią gospodarczą Unii Europejskiej zastępującą Strategię Lizbońską. Strategia „Europa 2020” skupia się wokół trzech powiązanych ze sobą priorytetów:

- a. Rozwój inteligentny (rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji).
- b. Rozwój zrównoważony (wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej).
- c. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu (wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną).

2. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych ratyfikowana przez Prezydenta Polski w roku 2012 ma na celu popieranie, ochronę i zapewnienie pełnego i równego korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności. Dokument

kładzie nacisk na prowadzenie konsultacji z osobami niepełnosprawnymi w zakresie spraw związanych z osobami niepełnosprawnymi oraz angażowanie tych osób, w tym niepełnosprawnych dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji.

Na poziomie krajowym:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030”, której głównym celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, rozwój ekonomii społecznej, kształcenie ustawiczne, poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych.

2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL), której głównym celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

3. Krajowy Program Reform (KPR), jest to kluczowy element wdrażania „Europy 2020”, którego głównym celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, przyłączeniu celów unijnych z priorytetami krajowymi.

4. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 (MPiPS). Celem głównym Programu jest ograniczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego poprzez działania zmierzające do zwiększenia aktywności społecznej, oraz zwiększenia gotowości do podejmowania pracy, a tym samym poprawy poziomu zatrudnienia. W programie wskazano pięć celów operacyjnych:

- a. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży,
- b. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży na wejście w rynek pracy,
- c. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko,
- d. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej,
- e. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

Inne działania i programy rządowe:

- Wsparcie dla bezrobotnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (MPiPS),

- Wsparcie rodzin z dziećmi oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (MPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu poprzez wspieranie aktywności organizacji pozarządowych (MPiPS),
- Zmiana zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu wobec niektórych rodzajów wykonywania pracy (MPiPS),
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych (MPiPS),
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego młodzieży (MPiPS/OHP),
- Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej poprzez zapewnienie funkcji socjalnej szkoły (MEN),
- Wsparcie dla opiekunów osób niepełnosprawnych (MPiPS),
- Rozwój sektora ekonomii społecznej (MPiPS),
- Zmiany w systemie pomocy społecznej (MPiPS),
- Pomoc państwa w zakresie dożywiania (MPiPS).

Na poziomie regionalnym:

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020. Strategia jest trzecim dokumentem programowym przygotowanym przez Zarząd Województwa od momentu wprowadzenia reformy ustrojowej i administracyjnej państwa i ustanowienia województwa samorządowego jako podmiotu realizującego własną politykę regionalną. Dokument jest zgodny ze Strategią Rozwoju Kraju 2007-2015 oraz Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, które uwzględniają zapisy nadrzędnego dokumentu programowego Unii Europejskiej, tj. Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (SWW). Celem strategicznym jest *„podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zrównoważenia rynku pracy oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności”*. W ramach celu strategicznego wyznaczono obszar: *„Kapitał społeczny”*, którego celem jest wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu. Do realizacji powyższego celu posłużą priorytety, a do ich realizacji poszczególne kierunki działań.

Na poziomie lokalnym:

Strategia Rozwoju Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2015-2025 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu lokalnego, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, wyznaczającym ramy długookresowej działalności samorządu lokalnego, zgodnie z jego kompetencjami oraz współpracujących z nią jednostek na rzecz rozwoju całej gminy. Niniejszy dokument jest także odpowiedzią na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o Strategię. Dokument składa się z ośmiu rozdziałów wpisujących się w trzy podstawowe obszary tematyczne: opis stanu aktualnego tj. charakterystyka gminy oraz wnioski z badania opinii mieszkańców gminy (rozdziały II-III), część planistyczna obejmująca m.in. misję-wizję gminy, planowane kierunki działania, przedsięwzięcia o charakterze priorytetowym (rozdziały IV- V) oraz określenie ram i zasad wdrażania oraz realizacji strategii (rozdziały VI-VIII).

Do akt prawnych mających istotny wpływ na konstrukcję niniejszego dokumentu jak i monitoring przyszłych działań należą:

- 1) Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz. 446), regulująca zakres i charakter zadań spoczywających na gminie, m.in. ochronę zdrowia, pomoc społeczną, gminne budownictwo mieszkaniowe, edukację publiczną, współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2015r., poz. 163 z późn.zm.),
- 3) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity Dz. U z 2015r., poz.114 z późn.zm.),
- 4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011r., Nr 43, poz. 225 z późn.zm.),
- 5) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016r., poz. 575 z późn.zm.),
- 6) Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r., poz. 546),
- 7) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz.239 z późn.zm.),

- 8) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 645 z późn.zm.),
- 9) Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015r., poz. 581 z późn.zm.),
- 10) Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2016r., poz. 487 z późn.zm.),
- 11) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz. 1390),
- 12) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015r., poz. 2082, z póź.zm.),
- 13) Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. z 2015r. poz. 2156 oraz z 2016r. poz. 35 i 64, z późn.zm.),
- 14) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2016r. poz.195).

II CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

3. Ogólna charakterystyka Gminy Ustrzyki Dolne

Gmina Ustrzyki Dolne leży w województwie podkarpackim, w południowo - wschodniej jego części. Gmina zajmuje blisko 42,0% powierzchni powiatu bieszczadzkiego. W skład gminy wchodzi Miasto Ustrzyki Dolne oraz wsie: Arłamów, Bandrów Narodowy, Brelików, Brzegi Dolne, Daszówka, Dźwiniacz Dolny, Grąziowa, Hoszowczyk, Hoszów, Jałowe, Jamna Dolna, Jamna Górna, Jureczkowa, Krościenko, Kwaszenina, Leszczowate, Liskowate, Łobozew Dolny, Łobozew Górny, Łodyna, Moczary, Nowosielce Kozickie, Ropienka, Równia, Serebnica, Sokole, Stańkowa, Teleśnica Oszwarowa, Teleśnica Sanna, Trzaniec, Trójca, Ustjanowa Dolna, Ustjanowa Górna, Wola Romanowa, Wojtkowa, Wojtkówka, Wola Maćkowa, Zadwórze, Zawadka.

Ze względu na charakter zagospodarowania, największą powierzchnię stanowią grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione tj. 66,5% powierzchni gminy. Użytki rolne stanowią 28,6% a grunty zabudowane to 2,7% powierzchni gminy.

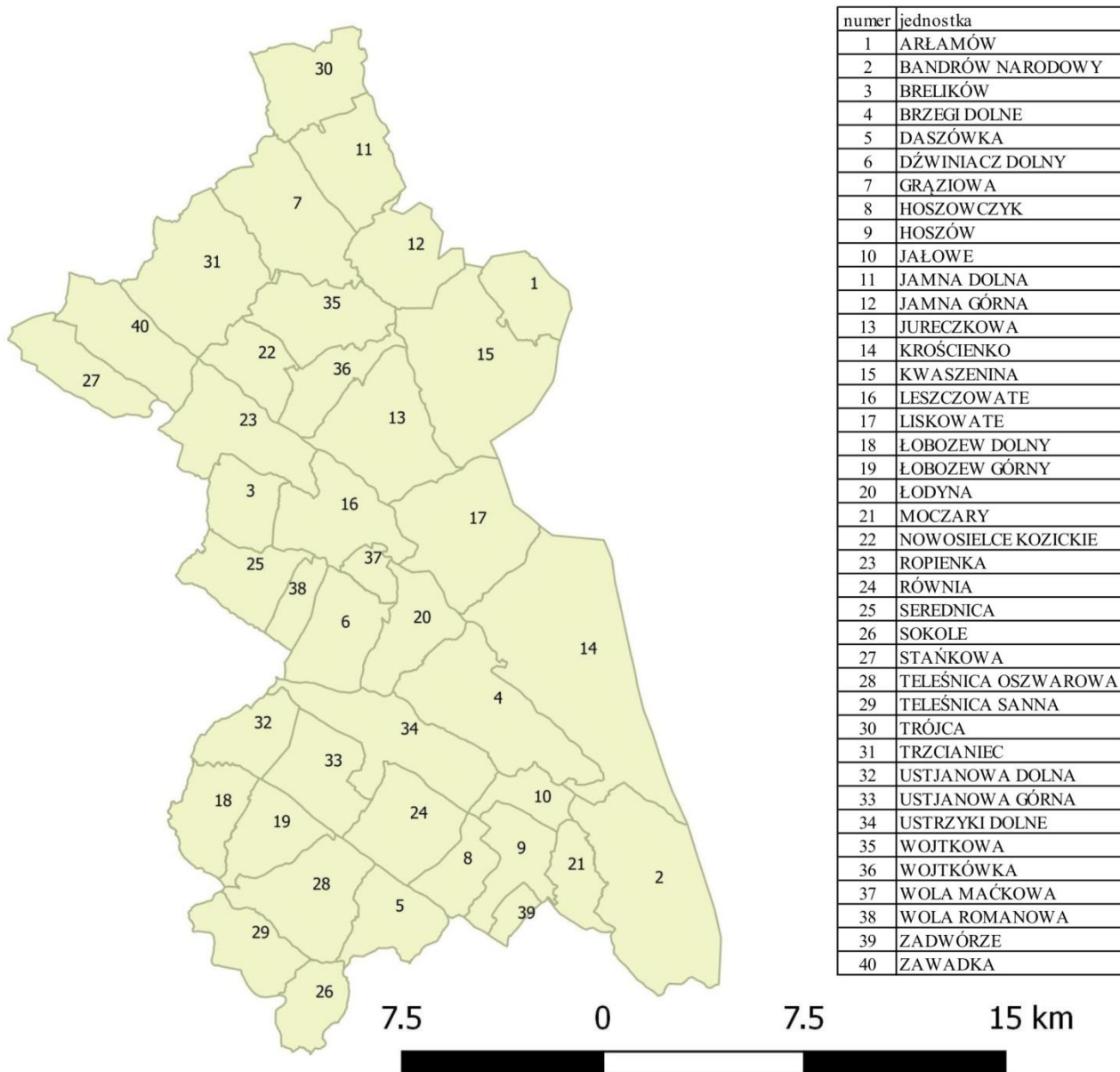
Tabela 1. Powierzchnia powiatu bieszczadzkiego wg użytkowania (%) w 2014 roku

	% powierzchni powiatu	% użytków rolnych (razem)	% gruntów leśnych (razem)	% gruntów pod wodami (razem)	% gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (razem)	% użytków ekologicznych	% nieużytków
Powiat bieszczadzki	100,0	28,6	66,5	1,4	2,7	0,6	0,0
Lutowiska	41,8	9,6	85,3	0,8	0,7	0,4	3,1
Ustrzyki Dolne	42,0	28,6	66,5	1,4	2,7	0,6	0,0
Czarna	16,2	24,4	70,6	1,9	2,0	1,0	0,0

Źródło: opracowanie własne a podstawie danych GUS

Mapa 1. Podział administracyjny gminy²

Źródło: opracowanie własne

² Dane pochodzą z Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej- Państwowego Rejestru Granic. PRG jest urzędową, referencyjną bazą danych stanowiącą podstawę dla innych systemów informacji przestrzennej zawierających dane dotyczące podziałów terytorialnych. Podstawę prawną tworzenia, aktualizacji i weryfikacji, udostępniania danych oraz zakresu informacji gromadzonych w bazie danych PRG stanowi Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 stycznia 2012 r. w sprawie państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (Dz. U. z 2012 r., poz. 199). Źródło: <http://www.codgik.gov.pl/>

4. Struktura demograficzna

Wiedza o mieszkańcach i szczegółowa diagnoza aktualnej sytuacji demograficznej w gminie jest wyznacznikiem przyszłych dokumentów polityki społecznej, jakie muszą powstać na wymienionym obszarze. Tylko profesjonalna diagnoza zasobów ludzkich pozwala określić rozwój kapitału ludzkiego i w przyszłości pomoże osiągnąć wyższy stopień zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego.

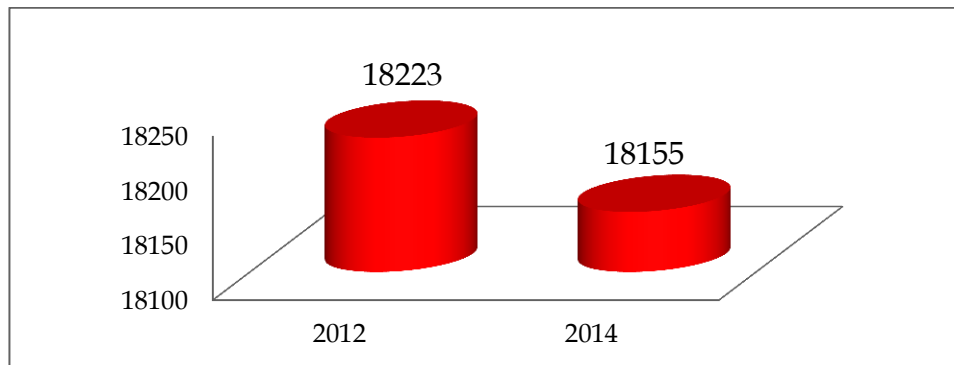
Zmiany w strukturze ludności wg wieku kształtowane są przez liczbę urodzeń, liczbę zgonów oraz migracje. Społeczność dzieli się więc na różne grupy wiekowe, aby ocenić zmiany w jej strukturze. W niniejszym opracowaniu, mieszkańcy gminy zostali podzieleni na: ekonomiczne grupy wiekowe, dzielące mieszkańców wg wieku ich aktywności zawodowej, określającej wielkość potencjalnych zasobów rąk do pracy, edukacyjne grupy wiekowe, kobiety w wieku rozrodczym, osoby powyżej 85 roku życia. Znajomość liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, czyli wchodzącym na rynek pracy oraz w wieku poprodukcyjnym czyli wychodzącym z tego wieku jest nierozłączna w analizie popytu i podaży na rynku pracy. Podział mieszkańców na edukacyjne grupy wiekowe, przyczynia się wyznaczenia roczników, które wymagają szczególnej opieki ze strony państwa. Podział na edukacyjne grupy wiekowe wyodrębnia grupy wiekowe dzieci w wieku przedszkolnym, szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej oraz studentów szkół wyższych. Przedstawiono również charakterystykę ludności najstarszej, tj. w wieku powyżej 85 lat, wyliczono współczynnik wsparcia międzypokoleniowego, a także dokonano analizy kobiet w wieku 15-49 lat (wiek rozrodczy). Posłużono się danymi z Urzędu Miasta, dotyczącymi liczby urodzeń, zgonów, zawartych małżeństw, rozwodów, w latach 2012-2014. Dokonano analizy przestrzennej badanego zjawiska.

Ogólna charakterystyka liczby mieszkańców.

Według danych statystycznych pozyskanych z Urzędu Miasta w Ustrzykach Dolnych, w 2012 roku w gminie mieszkało ogółem 18 223 osoby, a w 2014 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się do 18 155 osób. Udział procentowy mieszkańców gminy stanowił ponad 80% ludności powiatu bieszczadzkiego.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Ustrzykach Dolnych

Tabela 2. Struktura wg płci mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

	kobiety	%	mężczyźni	%	razem
2012	9253	50,8	8970	49,2	18223
2014	9237	50,9	8918	49,1	18155

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Ustrzykach Dolnych

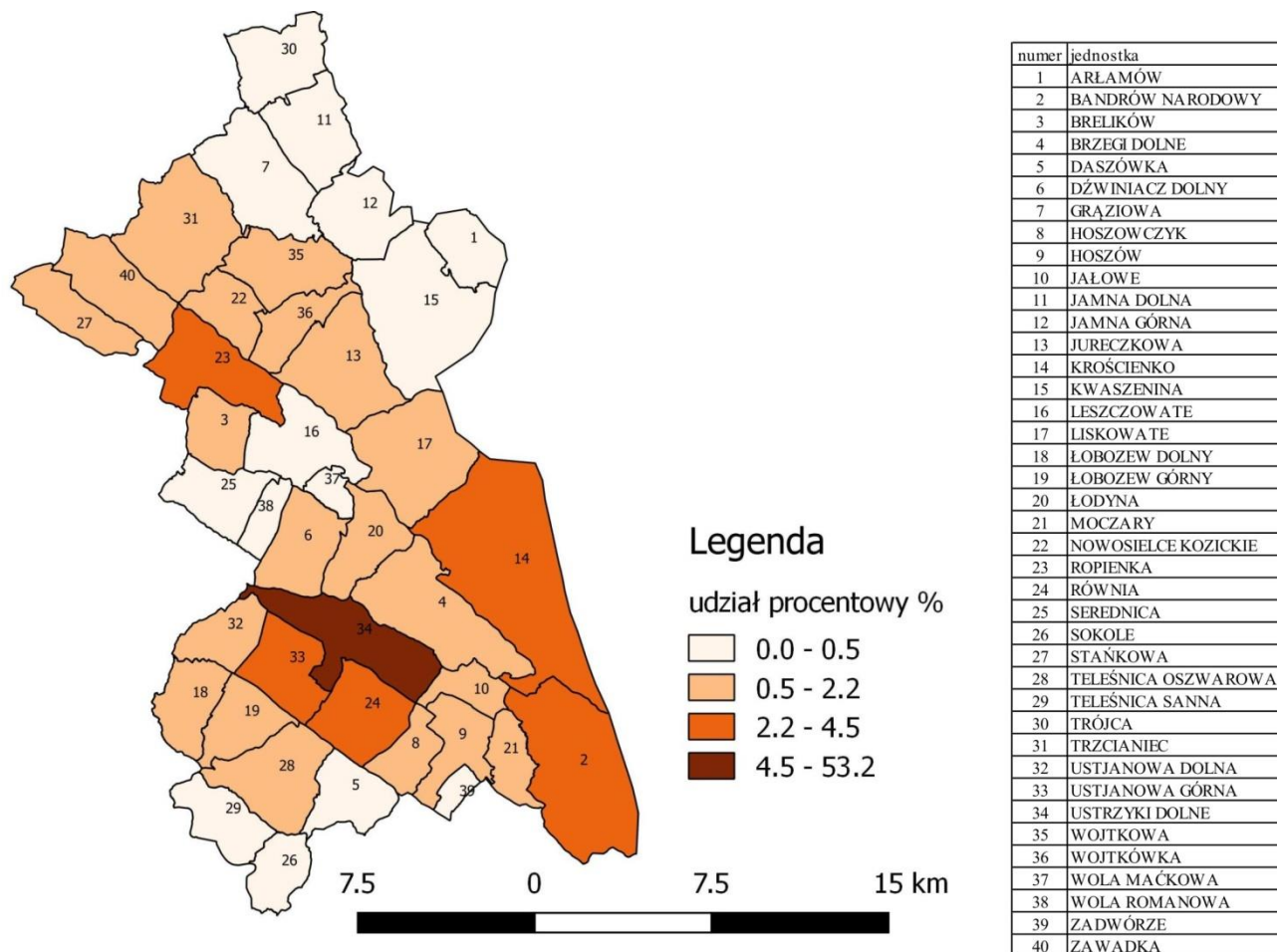
Wg podziału na płeć mieszkańców gminy, większość stanowiły kobiety, tj. nieco ponad 50% w badanym czasookresie.

Największą liczbę mieszkańców posiadało Miasto Ustrzyki Dolne. W 2012 roku liczba mieszkańców tej miejscowości wynosiła 9 768, a w 2014 roku 9 652, co ogółem dało udział 53,2% w ogólnej liczbie mieszkańców (w 2014 roku). Kolejne miejsce zajmowała miejscowość Ustjanowa Górna, w której mieszkało w 2012 roku 4,3% mieszkańców gminy, a w 2014 roku nastąpił wzrost tej liczby oraz udziału procentowego do 4,5%. Następne miejscowości to: Ropienka (4,0% w badanych latach), Równia (3,5% w badanych latach), Krościenko (3,3% w badanych latach), Bandrów Narodowy (2,6% w 2012 roku i 2,5% w 2014 roku), Brzegi Dolne (2,2% w badanych latach). Pozostałe dane znajdują się w tabeli poniżej.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne wg miejsca zamieszkania w latach 2012 i 2014

	2012 rok		2014 rok	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Bandrów Narodowy	473	2,6	459	2,5
Brelików	209	1,1	210	1,2
Brzegi Dolne	403	2,2	399	2,2
Daszówka	44	0,2	43	0,2
Dźwiniacz Dolny	231	1,3	239	1,3
Grąziowa	37	0,2	37	0,2
Hoszowczyk	145	0,8	149	0,8
Hoszów	284	1,6	299	1,6
Jałowe	193	1,1	197	1,1
Jureczkowa	293	1,6	297	1,6
Krościenko	600	3,3	596	3,3
Kwaszenina	4	0,0	4	0,0
Leszczowate	95	0,5	93	0,5
Liskowate	220	1,2	213	1,2
Łobozew Dolny	290	1,6	287	1,6
Łobozew Górny	291	1,6	290	1,6
Łodyna	303	1,7	301	1,7
Moczary	300	1,6	301	1,7
Nowiesielce Kozickie	148	0,8	151	0,8
Ropienka	735	4,0	730	4,0
Równia	629	3,5	641	3,5
Serednica	83	0,5	76	0,4
Stańkowa	246	1,3	242	1,3
Teleśnica Oszwarowa	214	1,2	207	1,1
Teleśnica Sanna	4	0,0	4	0,0
Trójca	3	0,0	3	0,0
Trzcianiec	170	0,9	169	0,9
Ustjanowa Dolna	260	1,4	275	1,5
Ustjanowa Górna	784	4,3	824	4,5
Ustrzyki Dolne	9768	53,6	9652	53,2
Wojtkowa	275	1,5	282	1,6
Wojtkówka	236	1,3	227	1,3
Wola Romanowa	7	0,0	7	0,0
Zadwórze	71	0,4	67	0,4
Zawadka	175	1,0	184	1,0
RAZEM	18223	100,0	18155	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM w Ustrzykach Dolnych

Mapa 2. Udział procentowy (%) mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Analiza danych wyróżniła miejscowości, w których w nastąpił wzrost liczby ludności, pomiędzy 2012 a 2014 rokiem: Ustjanowa Górna (o 40 osób), Hoszów (o 15 osób), Ustjanowa Dolna (o 15 osób), Równia (o 12 osób) oraz Zawadka, Dźwiniacz Dolny, Wojtkowa, Hoszowczyk, Jałowe, Jureczkowa, Nowosielce Kozickie, Brelików, Moczary, w których nastąpił wzrost liczby mieszkańców od 1 do 10 osób. Do miejscowości, w których pozostawała taka sama liczba mieszkańców w badanym czasie należały: Graziowa, Kwaszenina, Teleśnica Sanna, Wola Romanowa, Trójca. Największy spadek liczby ludności miał miejsce w Ustrzykach Dolnych tj. o 116 osób oraz w miejscowościach Trzcianiec o 20 osób i Bandrów Narodowy o 14 osób. Pozostałe nie wymienione miejscowości wykazywały spadek liczby mieszkańców od 1 do 9 osób.

Struktura mieszkańców wg ekonomicznych grup wiekowych.

Ekonomiczne grupy wiekowe, to grupy ludności z uwagi na wiek zdolności do pracy tj. wiek przedprodukcyjny, czyli osoby młode do 17 roku życia, wiek produkcyjny, czyli kobiety od 18 do 59 roku życia oraz mężczyźni od 18 do 64 roku życia i wiek poprodukcyjny w przypadku kobiet powyżej 60 roku życia i mężczyzn powyżej 65 roku życia.

Z danych statystycznych wynika, że z ogólnej liczby mieszkańców gminy, w 2012 roku 19,2% to osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), których udział powoli zmniejsza się, w 2014 roku wynosił już 18,3%. W 2012 roku udział osób starszych wynosił 14,9%, a już w 2014 roku zwiększył się do 16,2%. Udział osób w wieku produkcyjnym w badanych latach nie zmieniał się zasadniczo pozostając na poziomie nieco ponad 65%.

Tabela 4. Ekonomiczne grupy wiekowe ogółem w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

	wiek przedprodukcyjny		wiek produkcyjny		wiek poprodukcyjny	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
2012	3490	19,2	12011	65,9	2722	14,9
2014	3324	18,3	11885	65,5	2946	16,2

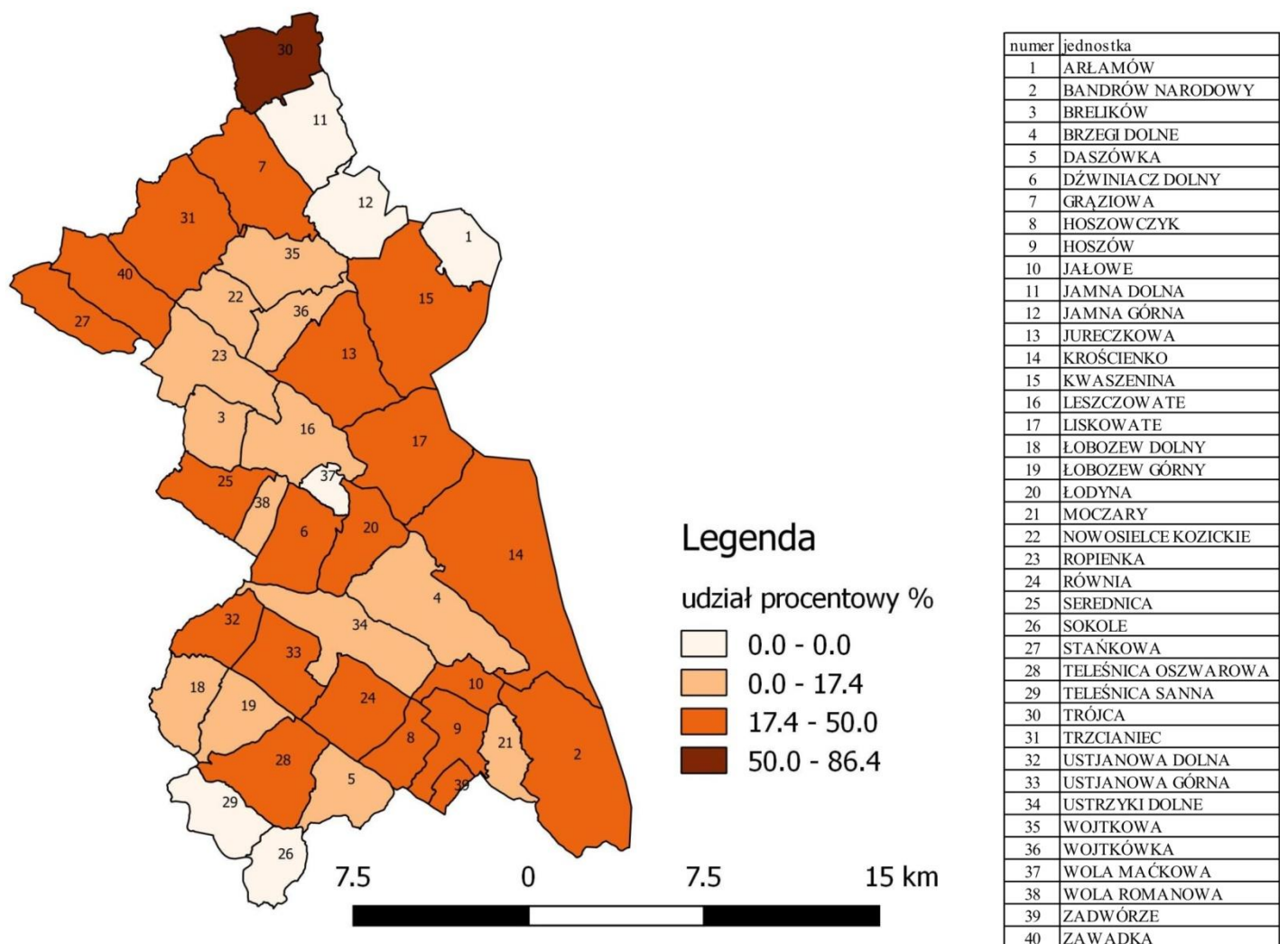
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Wyżej opisane tendencje są charakterystyczne dla miejscowości starzejących się. Ta informacja jest zatem istotna dla kształtowania się polityki społecznej w Gminie Ustrzyki Dolne. Dokonana analiza struktury wieku w poszczególnych miejscowościach w tejże gminie, jest również przydatna i stanowi pogłębienie analizy.

Najmłodszymi demograficznie miejscowościami w gminie, w badanym czasokresie, z punktu widzenia ekonomicznych grup wiekowych były miejscowości, w których udział procentowy osób młodych przekroczył 20%, i był stosunkowo większy od udziału procentowego osób w wieku poprodukcyjnym: Bandrów Narodowy, Dźwiniacz Dolny, Hoszów, Jureczkowa, Krościenko, Liskowate, Łodyna, Serednica, Teleśnica Oszwarowa, Trzcianiec, Ustjanowa Dolna, Ustjanowa Górna, Zadwórze i Zawadka.

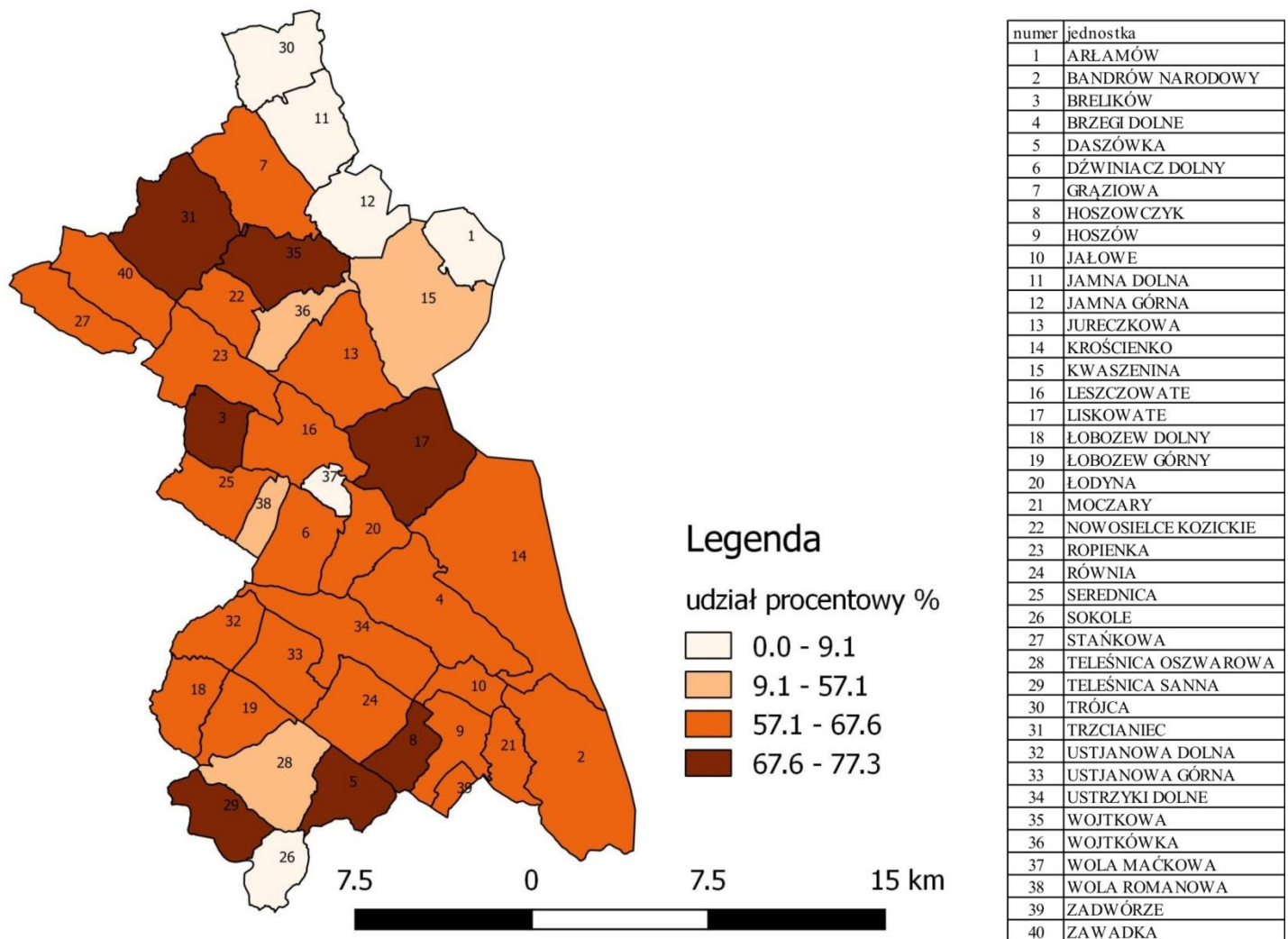

Mapa 3. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Mapa 4. Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

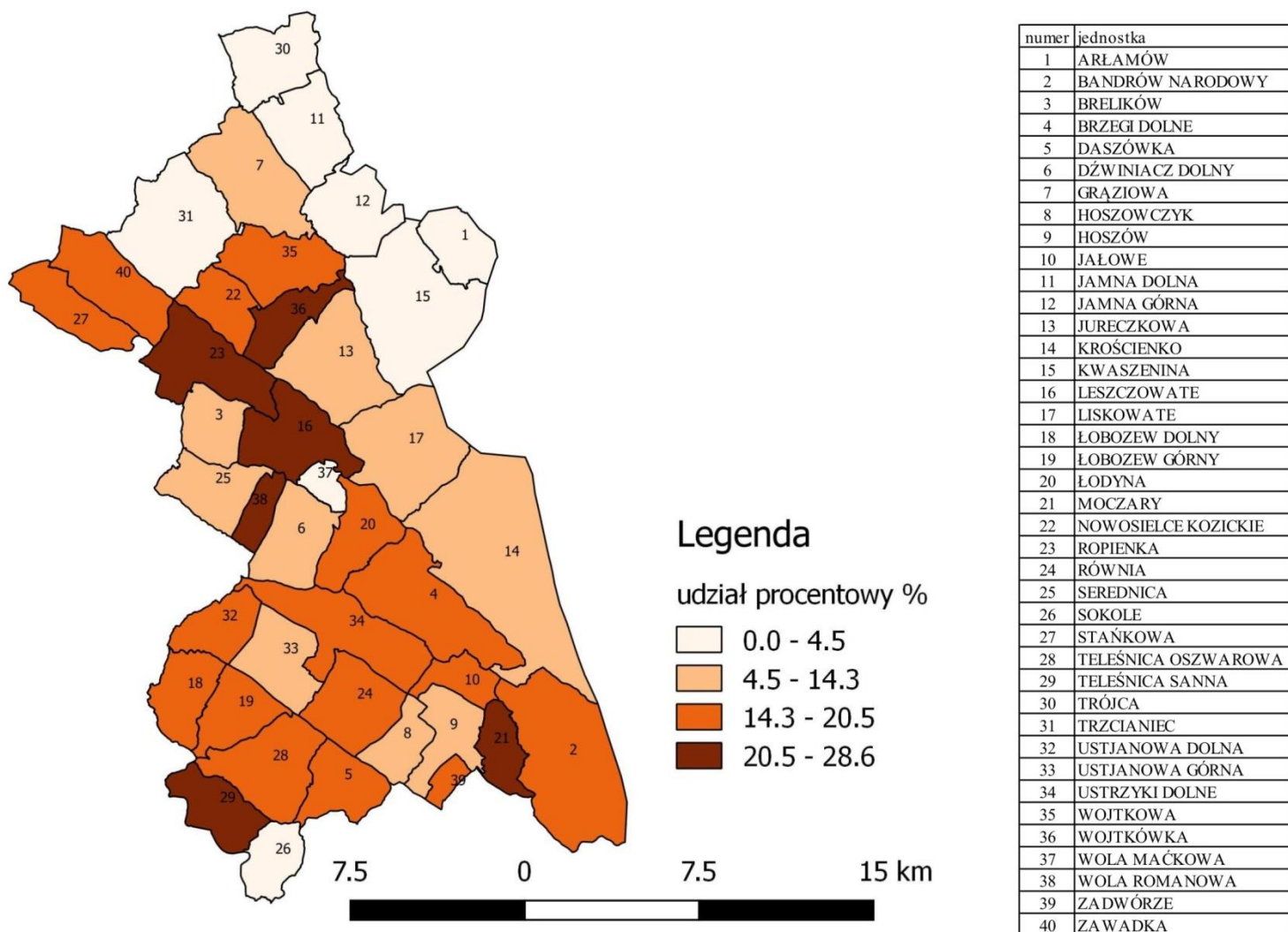

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Do drugiej grupy zakwalifikowano miejscowości, w których stosunek osób w wieku przedprodukcyjnym był zbliżony do osób w wieku poprodukcyjnym. Do tych miejscowości należały: Jałowe, Łobozew Dolny, Łobozew Górny, Stańkowa, Ustrzyki Dolne oraz Wojtkowa.

Wyróżniono również miejscowości, w których udział osób w wieku przedprodukcyjnym jeszcze nie przekroczył udziału osób w wieku poprodukcyjnym i osoby w wieku produkcyjnym stanowiły udział większy niż 65% z tendencją rosnącą, co z perspektywy lat będzie skutkowało większym udziałem osób najstarszych. W tej grupie znalazły się: Brelików, Grąziowa, Hoszowczyk, Równia.

Mapa 5. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

W trzeciej grupie, czyli w grupie miejscowości najstarszych demograficznie, znalazły się: Brzęgi Dolne, Daszówka, Leszczowate, Moczary, Nowiesielce Kozickie, Ropienka, Wojtkówka i Wola Romanowa. W tej grupie udział osób w wieku przedprodukcyjnym jest mniejszy niż udział osób najstarszych, zauważalna jest również tendencja spadkowa osób młodych, a wzrost osób starszych.

Tabela 5. Ekonomiczne grupy wiekowe mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne (2012 i 2014)

	wiek przedprodukcyjny		wiek produkcyjny		wiek poprodukcyjny	
	2012 rok	2014 rok	2012 rok	2014 rok	2012 rok	2014 rok
Bandrów Narodowy	24,3	24,0	60,3	60,6	15,4	15,5
Brelików	15,8	16,7	70,8	71,0	13,4	12,4
Brzegi Dolne	15,9	14,5	65,8	65,4	18,4	20,1
Daszówka	11,4	9,3	68,2	74,4	20,5	16,3
Dźwiniacz Dolny	21,6	21,3	66,2	66,1	12,1	12,6
Grąziowa	21,6	18,9	67,6	67,6	10,8	13,5
Hoszowczyk	22,8	21,5	68,3	69,1	9,0	9,4
Hoszów	22,5	23,1	64,4	64,5	13,0	12,4
Jałowe	20,2	19,3	62,2	63,5	17,6	17,3
Jureczkowa	24,2	22,9	61,8	63,3	14,0	13,8
Krościenko	23,8	20,5	63,0	65,3	13,2	14,3
Kwaszenina	50,0	50,0	50,0	50,0	0,0	0,0
Leszczowate	12,6	11,8	69,5	66,7	17,9	21,5
Liskowate	25,9	23,5	64,5	68,5	9,5	8,0
Łobozew Dolny	19,3	17,4	64,5	66,9	16,2	15,7
Łobozew Górny	19,6	15,9	63,9	66,6	16,5	17,6
Łodyna	23,8	22,0	58,3	61,0	17,9	17,0
Moczary	12,3	10,0	58,3	62,1	29,3	27,9
Nowiesielce Kozickie	16,2	15,2	63,5	64,2	20,3	20,5
Ropienka	15,5	15,5	64,2	61,8	20,3	22,7
Równia	21,0	18,9	64,9	65,8	14,1	15,3
Serednica	21,7	22,4	63,9	64,5	14,5	13,2
Stańkowa	21,1	19,8	62,2	62,4	16,7	17,8
Teleśnica Oszwarowa	27,6	27,1	53,7	54,1	18,7	18,8
Teleśnica Sanna	25,0	0,0	50,0	75,0	25,0	25,0
Trójca	0,0	86,4	100,0	9,1	0,0	4,5
Trzcianiec	32,9	19,3	64,7	77,3	2,4	3,3
Ustjanowa Dolna	22,7	23,6	60,4	60,4	16,9	16,0
Ustjanowa Górna	23,3	23,5	64,8	64,2	11,9	12,3
Ustrzyki Dolne	17,6	17,1	68,2	66,7	14,1	16,2
Wojtkowa	18,5	15,6	65,1	68,8	16,4	15,6
Wojtkówka	15,3	17,2	58,1	56,8	26,7	26,0
Wola Romanowa	28,6	14,3	42,9	57,1	28,6	28,6
Zadwórze	23,9	20,9	59,2	64,2	16,9	14,9
Zawadka	25,7	23,4	62,9	60,9	11,4	15,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Struktura mieszkańców wg edukacyjnych grup wiekowych.

Edukacyjne grupy wieku obejmują dzieci i młodzież w wieku 3-24 lata, w podziale na dzieci w wieku przedszkolnym – od 3 do 6 lat, dzieci i młodzież w szkołach podstawowych w wieku 7-12 lat, młodzież gimnazjalna w wieku 13-15 lat, młodzież

kształcąca się na poziomie ponadgimnazjalnym tj. 16-18 lat oraz osoby kształcące się w szkołach wyższych (i innych) tj. 19-24 lat.

Ogólna liczba mieszkańców w wieku od 3 do 24 lat, kształcącej się na różnych poziomach edukacyjnych wynosiła w 2012 roku 5293 osoby, co stanowiło 29,0% ogółu mieszkańców, zaś w 2014 roku ich liczba zmniejszyła się do 4642 osób, stanowiąc 25,6% ogółu mieszkańców. Najmłodsi mieszkańcy gminy (3-6 lat) stanowili w 2012 roku 14,6% całej grupy, a w 2014 roku nastąpił wzrost tego udziału do 17,0%.

Tabela 6. Struktura mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne wg edukacyjnych grup wiekowych w latach 2012-2014

		3-6 lat	7-12 lat	13-15 lat	16-18 lat	19-24	Razem	% wśród mieszkańców
2012	Liczba osób	773	1090	619	1123	1688	5293	29,0
	%	14,6	20,6	11,7	21,2	31,9	100,0	
2014	Liczba osób	787	1077	562	648	1568	4642	25,6
	%	17,0	23,2	12,1	14,0	33,8	100,0	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Najwięcej dzieci w wieku 3-6 lat mieszkało w Ustrzykach Dolnych, stanowiąc w 2012 roku 55,9% ogółu mieszkańców w tym przedziale wiekowym. W Ustjanowej Górnej mieszkało 5,3% dzieci w wieku przedszkolnym, a kolejne miejscowości to: Równia (3,9%), Bandrów Narodowy (3,6%), Ropienka (2,8%), Jureczkowa (2,7%), Krościenko (2,3%). W 2014 roku struktura wieku edukacyjnego 3-6 lat zasadniczo nie uległa zmianie.

Grupa dzieci uczęszczających do szkół podstawowych, stanowiła w 2012 roku 20,6% ogółu całej grupy edukacyjnej, a w 2014 roku nastąpił wzrost udziału procentowego do 23,2%. Najwięcej dzieci w wieku 7-12 lat mieszkało w 2012 roku w Ustrzykach Dolnych (49,3%), Ustjanowej Górnej (5,7%), Krościenku (5,1%), Równi (4,2%), Ropience (3,8%) i Bandrowie Narodowym (3,5%). W 2014 roku struktura wieku edukacyjnego 7-12 lat zasadniczo nie uległa zmianie.

Uczniowie gimnazjum stanowili w 2012 roku 11,7%, a w 2014 roku ich udział zwiększył się do 12,1%, a mieszkańcy w wieku 16-18 lat (uczniowie szkół ponadgimnazjalnych) stanowili w 2012 roku 21,2% i 14,0% w 2014 roku. Ostatnią analizowaną edukacyjną grupą wiekową byli mieszkańcy w przedziale wiekowym 19-24 lata. Udział tej grupy wynosił w 2012 roku 31,9% ogółu, a w 2014 roku zwiększył się do

33,8%. Mieszkańcy Ustrzyk Dolnych w tym przedziel wieku stanowili 51,2% ogółu w 2012 roku i 48,1% w 2014 roku.

**Tabela 7. Edukacyjne grupy wiekowe mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne
w 2012 roku**

Miejscowość	3-6 lat		7-12 lat		13-15 lat		16-18 lat		19-24 lat	
	l. osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Bandrów Narodowy	28	3,6	38	3,5	22	3,6	35	3,1	37	2,2
Brelików	7	0,9	12	1,1	3	0,5	10	0,9	30	1,8
Brzegi Dolne	9	1,2	17	1,6	19	3,1	28	2,5	39	2,3
Daszówka	0	0,0	1	0,1	2	0,3	2	0,2	10	0,6
Dźwiniacz Dolny	11	1,4	15	1,4	7	1,1	13	1,2	27	1,6
Grażiowa	2	0,3	1	0,1	2	0,3	3	0,3	4	0,2
Hoszowczyk	6	0,8	11	1,0	7	1,1	9	0,8	14	0,8
Hoszów	15	1,9	19	1,7	11	1,8	18	1,6	31	1,8
Jałowe	6	0,8	11	1,0	6	1,0	15	1,3	21	1,2
Jureczkowa	21	2,7	19	1,7	9	1,5	17	1,5	24	1,4
Krościenko	18	2,3	56	5,1	30	4,8	55	4,9	65	3,9
Kwaszenina	1	0,1	1	0,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Leszczowate	0	0,0	2	0,2	6	1,0	5	0,4	10	0,6
Liskowate	7	0,9	22	2,0	11	1,8	26	2,3	19	1,1
Łobozew Dolny	11	1,4	18	1,7	10	1,6	20	1,8	35	2,1
Łobozew Górny	10	1,3	15	1,4	10	1,6	28	2,5	29	1,7
Łodyna	13	1,7	24	2,2	10	1,6	20	1,8	25	1,5
Moczary	8	1,0	9	0,8	7	1,1	15	1,3	26	1,5
Nowiesielce K.	4	0,5	7	0,6	6	1,0	11	1,0	22	1,3
Ropienka	22	2,8	41	3,8	22	3,6	34	3,0	70	4,1
Równia	30	3,9	46	4,2	19	3,1	43	3,8	64	3,8
Serednica	2	0,3	7	0,6	4	0,6	8	0,7	6	0,4
Stańkowa	11	1,4	13	1,2	12	1,9	22	2,0	26	1,5
Teleśnica O.	14	1,8	15	1,4	14	2,3	17	1,5	16	0,9
Teleśnica Sanna	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,2	0	0,0
Trzcianiec	5	0,6	15	1,4	20	3,2	29	2,6	20	1,2
Ustjanowa Dolna	15	1,9	21	1,9	10	1,6	16	1,4	19	1,1
Ustjanowa Górna	41	5,3	62	5,7	38	6,1	48	4,3	69	4,1
Ustrzyki Dolne	432	55,9	537	49,3	272	43,9	512	45,6	865	51,2
Wojtkowa	8	1,0	10	0,9	10	1,6	22	2,0	28	1,7
Wojtkówka	5	0,6	11	1,0	9	1,5	11	1,0	19	1,1
Wola Romanowa	0	0,0	0	0,0	1	0,2	2	0,2	0	0,0
Zadwórze	2	0,3	3	0,3	3	0,5	7	0,6	6	0,4
Zawadka	9	1,2	11	1,0	7	1,1	20	1,8	12	0,7
RAZEM	773	100,0	1090	100,0	619	100,0	1123	100,0	1688	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

**Tabela 8. Edukacyjne grupy wiekowe mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne
w 2014 roku**

Miejscowość	3-6 lat		7-12 lat		13-15 lat		16-18 lat		19-24 lat	
	l. osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
Bandrów Narodowy	26	3,3	42	3,9	19	3,4	19	2,9	41	2,6
Brelików	11	1,4	9	0,8	6	1,1	5	0,8	21	1,3
Brzegi Dolne	7	0,9	18	1,7	13	2,3	18	2,8	36	2,3
Daszówka	0	0,0	0	0,0	3	0,5	1	0,2	10	0,6
Dźwiniacz Dolny	9	1,1	17	1,6	10	1,8	10	1,5	26	1,7
Grąziowa	2	0,3	2	0,2	1	0,2	1	0,2	5	0,3
Hoszowczyk	6	0,8	6	0,6	13	2,3	7	1,1	9	0,6
Hoszów	17	2,2	24	2,2	7	1,2	11	1,7	25	1,6
Jałowe	11	1,4	13	1,2	0	0,0	11	1,7	20	1,3
Jureczkowa	19	2,4	25	2,3	8	1,4	10	1,5	20	1,3
Krościenko	18	2,3	45	4,2	31	5,5	29	4,5	74	4,7
Kwaszenina	0	0,0	2	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Leszczowate	2	0,3	1	0,1	5	0,9	4	0,6	5	0,3
Liskowate	7	0,9	12	1,1	13	2,3	14	2,2	26	1,7
Łobozew Dolny	12	1,5	17	1,6	10	1,8	9	1,4	35	2,2
Łobozew Górny	12	1,5	15	1,4	5	0,9	15	2,3	33	2,1
Łodyna	14	1,8	24	2,2	13	2,3	10	1,5	26	1,7
Moczary	8	1,0	8	0,7	4	0,7	8	1,2	17	1,1
Nowiesielce K.	4	0,5	7	0,6	3	0,5	6	0,9	24	1,5
Ropienka	23	2,9	39	3,6	21	3,7	17	2,6	64	4,1
Równia	27	3,4	44	4,1	23	4,1	23	3,5	64	4,1
Serednica	4	0,5	4	0,4	4	0,7	4	0,6	8	0,5
Stańkowa	8	1,0	15	1,4	10	1,8	12	1,9	28	1,8
Teleśnica O.	12	1,5	20	1,9	9	1,6	10	1,5	15	1,0
Teleśnica Sanna	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,1
Trzcianiec	8	1,0	13	1,2	5	0,9	17	2,6	22	1,4
Ustjanowa Dolna	13	1,7	26	2,4	9	1,6	13	2,0	12	0,8
Ustjanowa Górna	41	5,2	68	6,3	39	6,9	30	4,6	73	4,7
Ustrzyki Dolne	427	54,3	527	48,9	258	45,9	302	46,6	754	48,1
Wojtkowa	10	1,3	12	1,1	7	1,2	11	1,7	33	2,1
Wojtkówka	11	1,4	8	0,7	6	1,1	8	1,2	13	0,8
Wola Romanowa	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,2	1	0,1
Zadwórze	3	0,4	2	0,2	2	0,4	3	0,5	8	0,5
Zawadka	15	1,9	12	1,1	5	0,9	9	1,4	18	1,1
RAZEM	787	100,0	1077	100,0	562	100,0	648	100,0	1568	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Mieszkańcy gminy w wieku powyżej 85 roku życia.

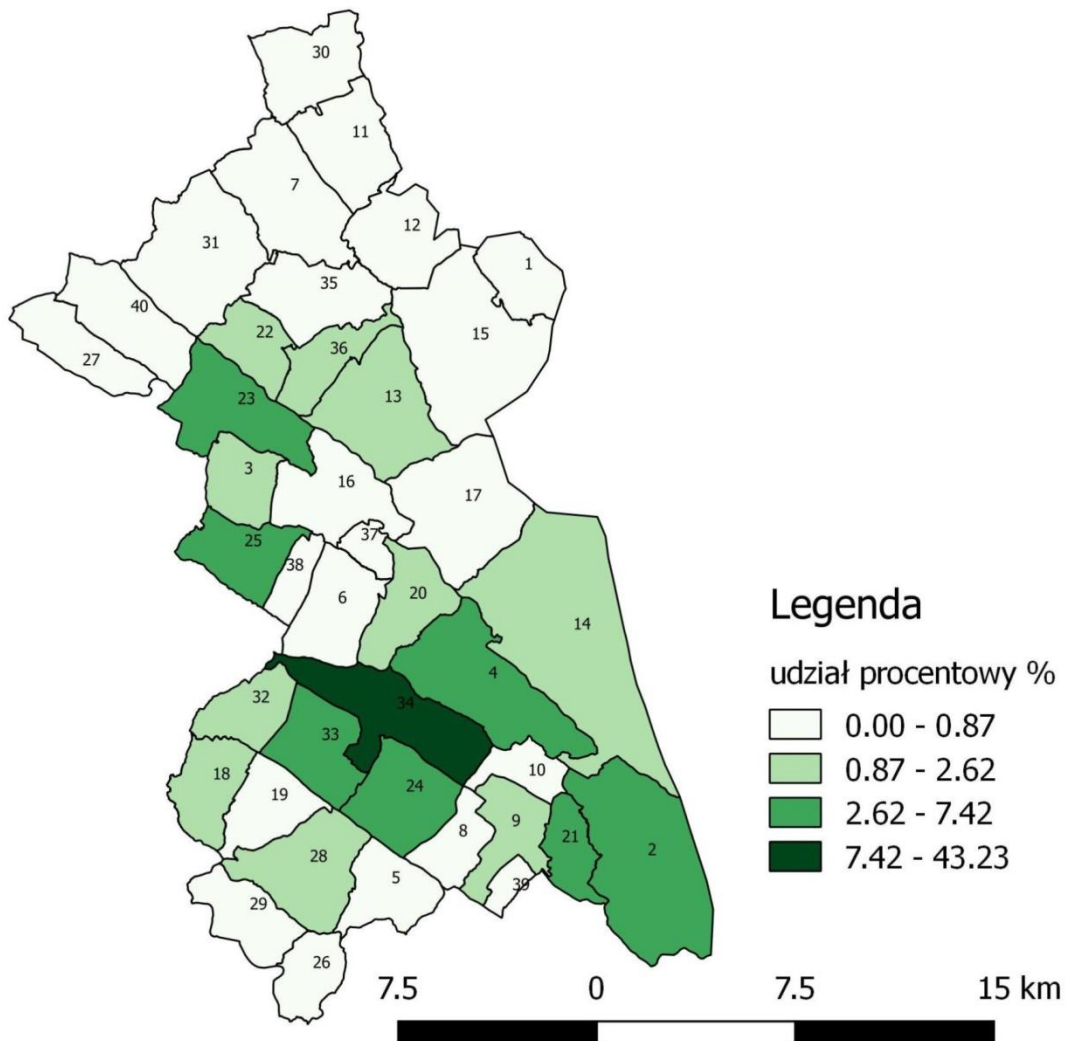
Zjawisko starzenia się ludności będzie się pogłębiać, dlatego też należy podejmować działania mające na celu pomoc osobom w wieku sędziwym w ich życiu codziennym, w ich integracji ze społeczeństwem, jak również podejmować inicjatywy mające na celu przeciwdziałanie ich marginalizacji.

Grupa osób w wieku sędziwym w 2012 roku stanowiła 1,1% ogółu mieszkańców gminy, a w 2014 roku zwiększyła się stanowiąc 1,3%. W stosunku do całej populacji osób starszych w gminie, w 2012 roku 42,7% to mieszkańcy Ustrzyk Dolnych, których udział zwiększył się w 2014 roku do 43,2%. Spory udział procentowy zajęli również mieszkańcy Ropienki, Moczar, Bandrowa Narodowego, Brzegów Dolnych, Równi, Ustjanowej Górnej i Łodyny.

Do prezentacji relacji międzypokoleniowych pomiędzy osobami najstarszymi a ich dziećmi, służy współczynnik wsparcia międzypokoleniowego wskazujący ile osób w wieku powyżej 85 lat przypada na 100 osób w wieku 50-64. W gminach, gdzie zmniejsza się dzietność, wartość tego wskaźnika będzie narastać, co stwarza wyzwania dla polityki społecznej, przy zapewnianiu opieki i świadczeń dla osób w wieku najstarszym. W 2012 roku wartości wskaźnika dla całej gminy osiągnęły 5,3%, a w 2014 roku zwiększyły się do 5,9%. W poszczególnych miejscowościach Gminy Ustrzyki Dolne wartości wskaźników były zróżnicowane. Najwyższe wskaźniki wsparcia międzypokoleniowego w 2012 roku osiągnięte zostały w miejscowościach: Zadwórze, Nowiesielce Kozickie, Moczary, Jałowe, Łodyna, Bandrów Narodowy, Stańkowa.

Mapa 6. Udział procentowy osób w wieku powyżej 85 lat w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

numer	jednostka
1	ARŁAMÓW
2	BANDRÓW NARODOWY
3	BRELIKÓW
4	BRZEGI DOLNE
5	DASZÓWKA
6	DŹWINIĄCZ DOLNY
7	GRAZIOWA
8	HOSZOWCZYK
9	HOSZÓW
10	JAŁOWE
11	JAMNA DOLNA
12	JAMNA GÓRNA
13	JURECZKOWA
14	KROŚCIENKO
15	KWASZENINA
16	LESZCZOWATE
17	LISKOWATE
18	ŁOBOZEW DOLNY
19	ŁOBOZEW GÓRNY
20	ŁODYNA
21	MOCZARY
22	NOW OSIELCE KOZICKIE
23	ROPIENKA
24	RÓWNIA
25	SEREDNICA
26	SOKOLE
27	STAŃKOWA
28	TELEŚNICA OSZWAROWA
29	TELEŚNICA SANNA
30	TRÓJCA
31	TRZCIANIEC
32	USTJANOWA DOLNA
33	USTJANOWA GÓRNA
34	USTRZYKI DOLNE
35	WOJTKOWA
36	WOJTKÓWKA
37	WOLA MAĆKOWA
38	WOLA ROMANOWA
39	ZADWÓRZE
40	ZAWADKA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Tabela 9. Mieszkańcy Gminy Ustrzyki Dolne w wieku powyżej 85 roku życia w podziale na miejsce zamieszkania w latach 2012-2014

Miejscowość	2012 rok		2014 rok	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Bandrów Narodowy	8	3,9	8	3,5
Brelików	4	1,9	4	1,7
Brzezi Dolne	8	3,9	10	4,4
Daszówka	0	0,0	0	0,0
Dźwiniacz Dolny	0	0,0	1	0,4
Grąziowa	0	0,0	0	0,0
Hoszowczyk	1	0,5	1	0,4
Hoszów	3	1,5	4	1,7
Jałowe	5	2,4	2	0,9
Jureczkowa	4	1,9	6	2,6
Krościenko	4	1,9	4	1,7
Kwaszenina	0	0,0	0	0,0
Leszczowate	2	1,0	2	0,9
Liskowate	0	0,0	0	0,0
Łobozew Dolny	4	1,9	3	1,3
Łobozew Górny	1	0,5	1	0,4
Łodyna	7	3,4	6	2,6
Moczary	14	6,8	11	4,8
Nowiesielce Kozickie	4	1,9	4	1,7
Ropienka	17	8,3	17	7,4
Równia	8	3,9	12	5,2
Serednica	0	0,0	10	4,4
Stańkowa	5	2,4	0	0,0
Teleśnica Oszwarowa	0	0,0	3	1,3
Teleśnica Sanna	0	0,0	0	0,0
Trzcianiec	0	0,0	0	0,0
Ustjanowa Dolna	3	1,5	5	2,2
Ustjanowa Górna	8	3,9	9	3,9
Ustrzyki Dolne	88	42,7	99	43,2
Wojtkowa	3	1,5	2	0,9
Wojtkówka	3	1,5	5	2,2
Wola Romanowa	0	0,0	0	0,0
Zadwórze	2	1,0	0	0,0
Zawadka	0	0,0	0	0,0
RAZEM	206	100,0	229	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

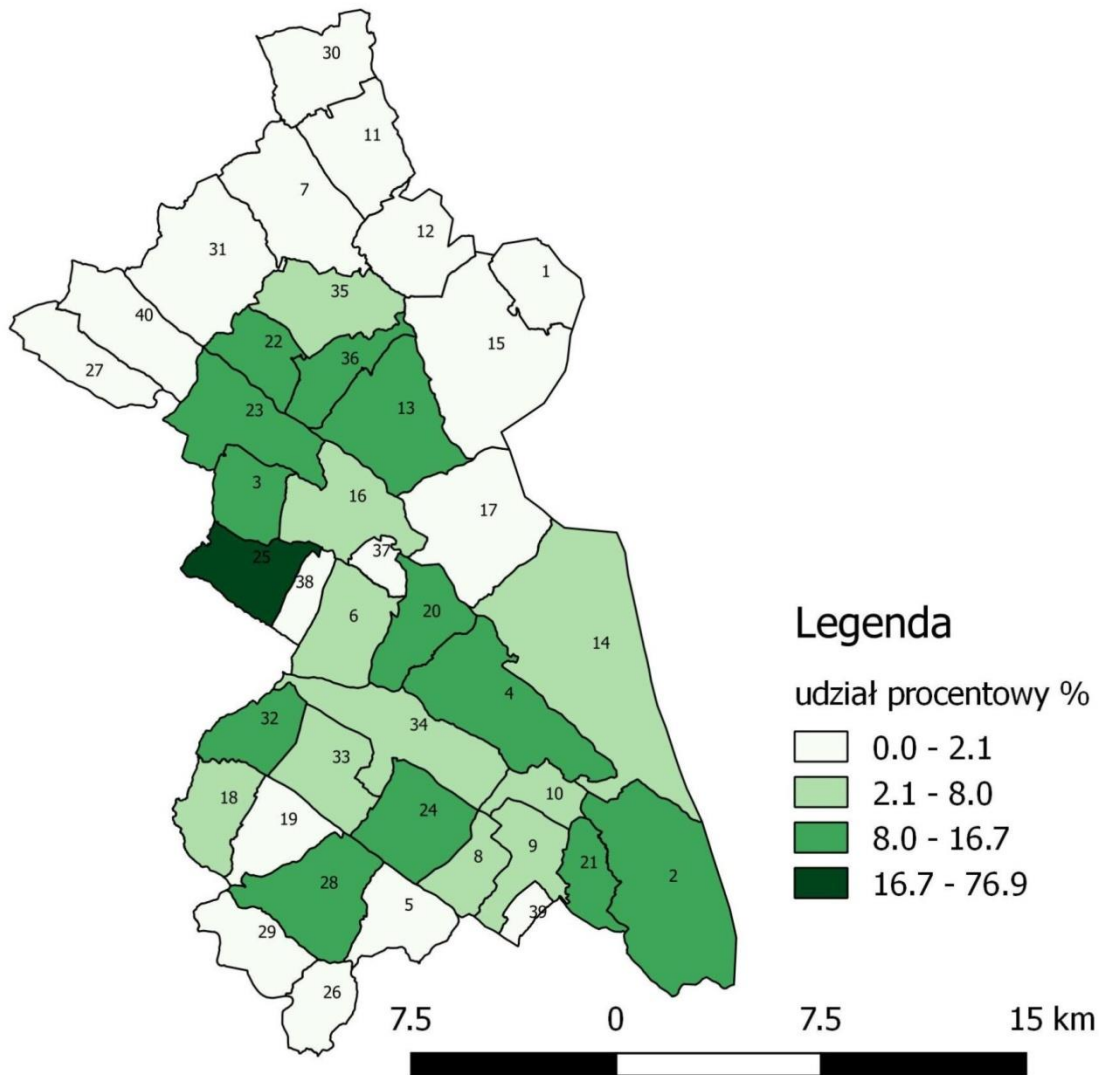

Tabela 10. Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

Miejscowość	2012 rok	2014 rok
	Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego	
Bandrów Narodowy	11,9	13,3
Brelików	9,5	8,9
Brzegi Dolne	8,0	9,8
Daszówka	0,0	0,0
Dźwiniacz Dolny	0,0	2,8
Grąziowa	0,0	0,0
Hoszowczyk	3,7	3,8
Hoszów	5,3	6,7
Jałowe	14,7	6,3
Jureczkowa	7,3	11,3
Krościenko	4,0	4,0
Kwaszenina	0,0	0,0
Leszczowate	7,1	8,0
Liskowate	0,0	0,0
Łobozew Dolny	7,8	5,8
Łobozew Górny	2,3	2,1
Łodyna	14,6	12,5
Moczary	21,9	16,2
Nowiesielce Kozickie	23,5	16,7
Ropienka	9,3	9,6
Równia	6,7	9,6
Serednica	0,0	76,9
Stańkowa	11,9	0,0
Teleśnica Oszwarowa	0,0	10,0
Teleśnica Sanna	0,0	0,0
Trójca	0,0	0,0
Trzcianiec	0,0	0,0
Ustjanowa Dolna	8,3	12,8
Ustjanowa Górna	6,2	6,0
Ustrzyki Dolne	3,7	4,3
Wojtkowa	6,7	3,8
Wojtkówka	7,3	11,9
Wola Romanowa	0,0	0,0
Zadwórze	25,0	0,0
Zawadka	0,0	0,0
RAZEM	5,3	5,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Mapa 7. Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

numer	jednostka
1	ARŁAMÓW
2	BANDRÓW NARODOWY
3	BRELIKÓW
4	BRZEGI DOLNE
5	DASZÓWKA
6	DŹWINIACZ DOLNY
7	GRAZIOWA
8	HOSZOWCZYK
9	HOSZÓW
10	JAŁOWE
11	JAMNA DOLNA
12	JAMNA GÓRNA
13	JURECZKOWA
14	KROŚCIENKO
15	KWASZENINA
16	LESZCZOWATE
17	LISKOWATE
18	ŁOBOZEW DOLNY
19	ŁOBOZEW GÓRNY
20	ŁODYNA
21	MOCZARY
22	NOWOSIELCE KOZICKIE
23	ROPIENKA
24	RÓWNIA
25	SEREDNICA
26	SOKOLE
27	STAŃKOWA
28	TELEŚNICA OSZWAROWA
29	TELEŚNICA SANNA
30	TRÓJCA
31	TRZCIANIEC
32	USTJANOWA DOLNA
33	USTJANOWA GÓRNA
34	USTRZYKI DOLNE
35	WOJTKOWA
36	WOJTKÓWKA
37	WOLA MAĆKOWA
38	WOLA ROMANOWA
39	ZADWÓRZE
40	ZAWADKA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Urodzenia, zgony, przyrost naturalny, małżeństwa.

Ważnym zagadnieniem w diagnozie sytuacji demograficznej mieszkańców gminy jest liczba urodzeń i zgonów oraz wyznaczenie na podstawie tych wartości wskaźnika przyrostu naturalnego. Polityka ludnościowa w gminie powinna zatem uwzględniać potrzeby mieszkańców związane z fazami życia i różną sytuacją materialną. Powinna również zwracać uwagę na problemy, dotyczące w dużej mierze systemu edukacyjnego jak również uwzględniać uwarunkowania rynku pracy. Dodatkowo przy wzroście liczby najstarszych

mieszkańców, powinno się opracować założenia polityki ukierunkowanej na seniorów, która winna być kompleksowa, nakierowana na godne i zdrowe starzenie się, włączając w to działania różnych organizacji i instytucji.

W Gminie Ustrzyki Dolne, w 2012 roku urodziło się 82 dzieci, a w 2014 roku 73 dzieci. W badanym czasookresie liczba urodzeń zmniejszyła się o 9. Urodzenia małżeńskie w 2012 roku stanowiły 69,5% ogółu urodzeń, a urodzenia pozamałżeńskie 30,5%. W 2014 roku urodzenia małżeńskie zwiększyły udział do 72,2% a pozamałżeńskie wynosiły 27,8%. Ze względu na miejsce zamieszkania urodzonych dzieci, 48,8% w 2012 roku i 41,1% w 2014 roku to mieszkańcy Ustrzyk Dolnych. W 2014 roku po 5,5% urodzeń (4 dzieci) pochodziło z Brzegów Dolnych i Hoszowa, po 4,1% urodzeń (3 dzieci) pochodziło z miejscowości: Brelików, Krościenko, Równia, Trzcianiec, Ustjanowa Dolna. Warto zaznaczyć, iż w 2012 roku 4 dzieci pochodziła z Teleśnicy Oszwarowej, a w 2014 roku nie wystąpiły w tej wsi urodzenia. Podobnie w Wojtkowej tj. w 2012 roku urodziło się 3 dzieci, a w 2014 roku nie odnotowano urodzeń. Miejscowościami, w których liczba urodzeń zwiększyła się pomiędzy 2012 a 2014 rokiem były: Brzegi Dolne, Hoszów, Krościenko, Równia, Trzcianiec, Ustjanowa Dolna, Ropienka, Zadworze, Moczary, Bandrów Narodowy, Łobozew Dolny.

Aby wyznaczyć przyrost naturalny, należy wziąć pod uwagę również liczbę zgonów przypadających na daną miejscowość. Ogólna liczba zgonów w 2012 roku w Gminie Ustrzyki Dolne wynosiła 97, a w 2014 roku 102. W samym mieście zmarły w 2012 roku 43 osoby, stanowiąc 44,3% udziału w ogólnej liczbie zgonów w gminie. W 2014 roku w mieście zmarły 33 osoby, stanowiąc 32,4% ogółu zgonów. Na obszarze wsi 10,8% zajęły zgony w miejscowości Moczary (11 osób), 6,9% w Ropience (7 osób), po 4,9% (5 osób) w Bandrowie Narodowym, Ustjanowej Górnej i Wojtkówce, 3,9% (4 osoby) w Łodynie, Wojtkowej, Łobozewie Dolnym i Brzegach Dolnych. Pozostałe dane zamieszczono w tabeli.

Przyrost naturalny określa nam różnicę między liczbą urodzeń a liczbą zgonów. Na terenie gminy przyrost naturalny w 2012 roku wyniósł $PN = -15$, a w 2014 roku wartość wskaźnika osiągnęła $PN = -29$. Wg poszczególnych miejscowości dodatnie wartości PN zostały w 2014 roku osiągnięte w podanych miejscowościach, z uwzględnieniem wzrostu lub spadku wskaźnika w 2012 roku: Trzcianiec $PN = 3$ (wzrost), Hoszów $PN = 3$ (wzrost), Brelików $PN = 2$ (taka sama wartość), Równia $PN = 2$ (wzrost), Dźwiniacz Dolny oraz Jureczkowa i Teleśnica Oszwarowa $PN = 1$ (spadek z 2). W pozostałych miejscowościach

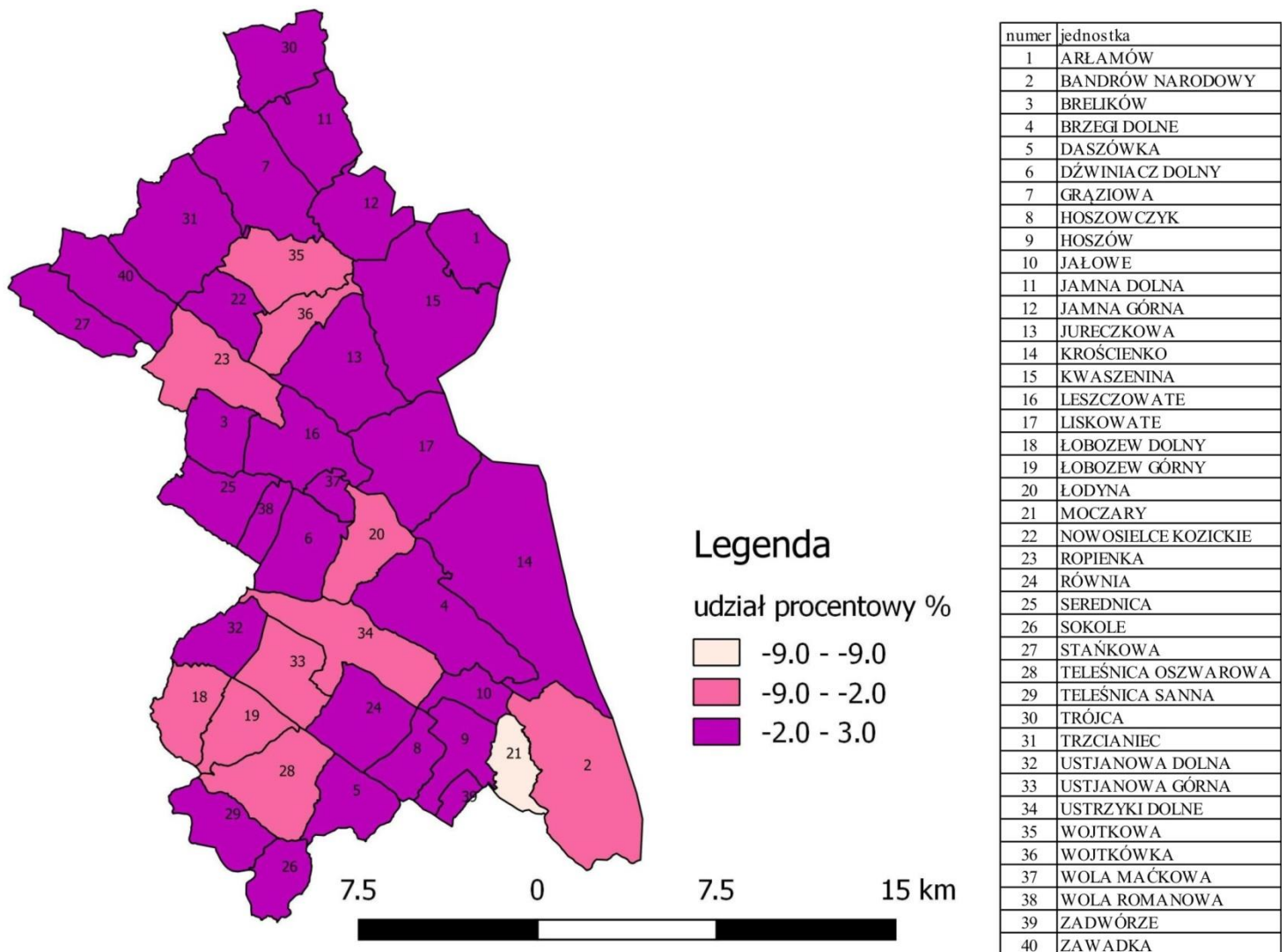
wartości wskaźników w badanym czasie były mniejsze bądź równe 0. Najniższy PN osiągnięty został w Moczarach PN = -9, Ropience PN = -5 i Wojtkówce PN=-5.

Tabela 11. Urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

Miejscowość	2012					2014				
	urodzenia		zgony		PN	urodzenia		zgony		PN
	liczba osób	%	liczba osób	%		liczba osób	%	liczba osób	%	
Bandrów Narodowy	0	0,0	3	3,1	-3	1	1,4	5	4,9	-4
Brelików	3	3,7	1	1,0	2	3	4,1	1	1,0	2
Brzegi Dolne	1	1,2	1	1,0	0	4	5,5	4	3,9	0
Dźwiniacz Dolny	2	2,4	0	0,0	2	2	2,7	1	1,0	1
Grąziowa	1	1,2	0	0,0	1	0	0,0	0	0,0	0
Hoszów	0	0,0	3	3,1	-3	4	5,5	1	1,0	3
Jałowe	1	1,2	0	0,0	1	1	1,4	1	1,0	0
Jureczkowa	4	4,9	2	2,1	2	2	2,7	1	1,0	1
Krościenko	2	2,4	4	4,1	-2	3	4,1	3	2,9	0
Liskowate	2	2,4	0	0,0	2	1	1,4	1	1,0	0
Łobozew Dolny	0	0,0	4	4,1	-4	1	1,4	4	3,9	-3
Łobozew Górny	2	2,4	4	4,1	-2	1	1,4	3	2,9	-2
Łodyna	2	2,4	0	0,0	2	2	2,7	4	3,9	-2
Moczary	1	1,2	12	12,4	-11	2	2,7	11	10,8	-9
Nowosielce Kozickie	1	1,2	2	2,1	-1	0	0,0	0	0,0	0
Ropienka	1	1,2	2	2,1	-1	2	2,7	7	6,9	-5
Równia	2	2,4	2	2,1	0	3	4,1	1	1,0	2
Serednica	0	0,0	1	1,0	-1	1	1,4	1	1,0	0
Stańkowa	1	1,2	1	1,0	0	0	0,0	1	1,0	-1
Teleśnica Oszwarowa	4	4,9	2	2,1	2	0	0,0	2	2,0	-2
Trzcianiec	2	2,4	1	1,0	1	3	4,1	0	0,0	3
Ustjanowa Dolna	1	1,2	2	2,1	-1	3	4,1	2	2,0	1
Ustjanowa Górna	2	2,4	3	3,1	-1	2	2,7	5	4,9	-3
Ustrzyki Dolne	40	48,8	43	44,3	-3	30	41,1	33	32,4	-3
Wojtkowa	3	3,7	1	1,0	2	0	0,0	4	3,9	-4
Wojtkówka	2	2,4	2	2,1	0	0	0,0	5	4,9	-5
Zadworze	1	1,2	0	0,0	1	2	2,7	0	0,0	2
Zawadka	1	1,2	1	1,0	0	0	0,0	1	1,0	-1
Razem	82	100,0	97	100,0	-15	73,0	100,0	102	100,0	-29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Mapa 8. Przyrost naturalny w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Zmiany społeczne pociągają za sobą przekształcenia komórki społecznej, jaką jest rodzina. W ostatnich latach uległa gwałtownym zmianom nie tylko struktura rodziny, ale też jej funkcje. Głównym czynnikiem powodującym przemianę rodziny są pewne procesy jej przekształcania, w tym zmiany społeczno-kulturowe, rozpowszechnianie się wiedzy medycznej i psychologicznej, przemiany wartości, rozwój sektora usług materialnych i niematerialnych. Do skutków tych przemian należy także zmniejszenie się znaczenia małżeństwa na rzecz swobodnych związków, późniejsze zawieranie małżeństw, opóźnienie urodzenia pierwszego dziecka, a tym samym zmniejszenie się ilości dzieci w jednej

rodzinie, przejście od rodziny skoncentrowanej na dzieciach do rodziny skoncentrowanej na rodzicach, wzrost liczby rozwodów oraz ogólne zmniejszenie się dzietności.

W Gminie Ustrzyki Dolne w 2012 roku zawarto łącznie 51 małżeństw, a w 2014 roku ich liczba wynosiła 48. Co drugie małżeństwo to mieszkańcy Ustrzyk Dolnych (58,0% w 2012 roku i 54,2% w 2014 roku), w 2014 roku po 12,5% stanowiły małżeństwa z Bandrowa Narodowego i Ustjanowej Górnej oraz 4,2% z Łodyny. Pozostałe dane zawarto w tabeli.

Tabela 12. Ogólna liczba zawartych małżeństw wg miejsca zamieszkania męża przed ślubem, w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

Miejscowość	2012 rok		2014 rok	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%
Ustrzyki Dolne	29	58,0	26	54,2
Bandrów Narodowy	1	2,0	6	12,5
Ustjanowa Górna	4	8,0	6	12,5
Łodyna	0	0,0	2	4,2
Krościenko	3	6,0	1	2,1
Jałowe	1	2,0	1	2,1
Zawadka	0	0,0	1	2,1
Wojtkowa	0	0,0	1	2,1
Łobozew Górny	0	0,0	1	2,1
Brzegi Dolne	1	2,0	1	2,1
Moczary	0	0,0	1	2,1
Hoszowczyk	0	0,0	1	2,1
Ustjanowa Dolna	1	2,0	0	0,0
Nowosielce Kozickie	0	0,0	0	0,0
Ropienka	1	2,0	0	0,0
Brelików	0	0,0	0	0,0
Teleśnica Oszwarowa	1	2,0	0	0,0
Liskowate	1	2,0	0	0,0
Jureczkowa	1	2,0	0	0,0
Dźwigacz Dolny	1	2,0	0	0,0
Stańkowa	1	2,0	0	0,0
Równia	2	4,0	0	0,0
Zadworze	0	0,0	0	0,0
Hoszów	0	0,0	0	0,0
Łobozew Dolny	1	2,0	0	0,0
Wojtkówka	1	2,0	0	0,0
Trzcianiec	0	0,0	0	0,0
Serednica	0	0,0	0	0,0
Grażiowa	0	0,0	0	0,0

Daszówka	1	2,0	0	0,0
SUMA	50	100,0	48	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Wiek rozrodzony kobiet.

Płodność kobiet jest rozumiana jako natężenie urodzeń w badanej populacji kobiet, będących w wieku rozrodczym, a jej miernikiem jest ogólny współczynnik płodności wyrażający stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie na 1000 kobiet w wieku 15-49 lat. W Polsce ogólny współczynnik płodności ulegał systematycznemu zmniejszaniu: od 111 urodzeń na 1000 kobiet w wieku rozrodczym w 1950 roku i 37 w 2005 roku³.

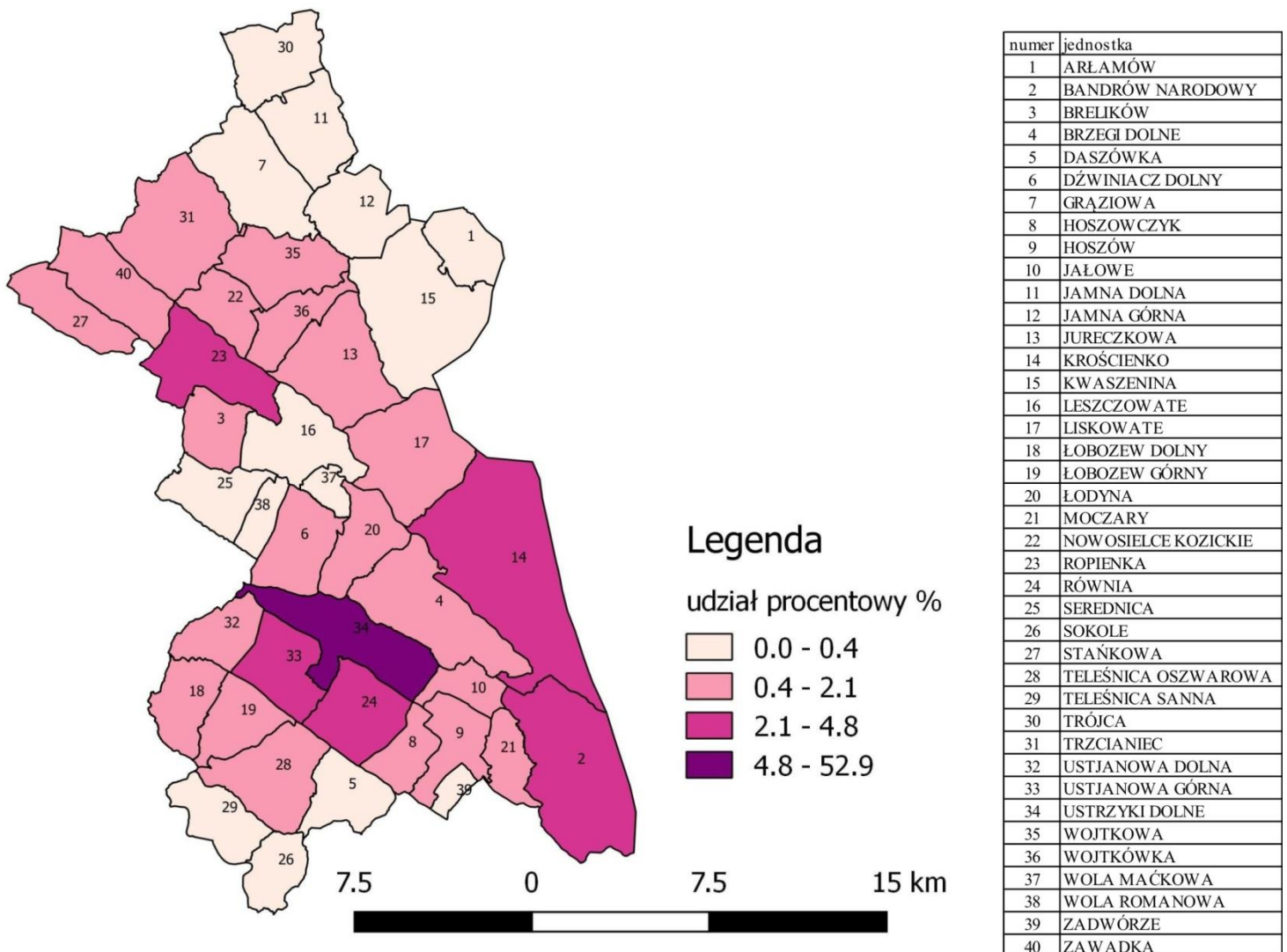
Największy udział procentowy kobiet w wieku rozrodczym wśród ogółu mieszkańców gminy w badanym czasookresie odnotowano w Ustrzykach Dolnych tj. 53,7% w 2012 roku i spadek do 52,9% w 2014 roku. Na obszarach wiejskich największe wskaźniki zostały osiągnięte w miejscowościach: Ustjanowa Górna 4,6% w 2012 roku i 4,8% w 2014 roku, Równia 3,7% w 2012 roku i 3,6% w 2014 roku, Krościenko 3,6% w 2012 roku i 3,9% w 2014 roku, Ropienka po 3,6% w 2012 i 2014 roku, Bandrów Narodowy 2,5% w 2012 roku i wzrost do 2,6% w 2014 roku.

W stosunku do ogółu mieszkańców danej miejscowości, wartości udziałów procentowych były zróżnicowane. Ogólny procent liczby kobiet w wieku rozrodczym, w stosunku do mieszkańców gminy wynosił 25,3% w 2012 roku i 24,9% w 2014 roku. Największe wartości wskaźnika osiągnięte zostały w 2012 roku w miejscowościach: Teleśnica Sanna (połowa mieszkańców to kobiety w wieku rozrodczym w 2012 i 2014 roku), Trzcianiec (ponad 30% w każdym roku), Grąziowa (29,7% w każdym roku), Krościenko (28,0% w 2012 roku i 29,2% w 2014 roku), Wola Romanowa (po 28,6% w każdym roku), Zadwórze (28,2% w 2012 roku i 28,4% w 2014 roku), Hoszowczyk (25,5% w 2012 roku i wzrost do 27,5% w 2014 roku), Łodyna (26,5% w 2012 roku i 26,3% w 2014 roku).

³ S. Kurek Typologia starzenia się ludności w ujęciu przestrzennym, wyd. AP Kraków, 2008

Mapa 9. Udział % kobiet w wieku rozrodczym w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Migracje.

Liczba osób napływających na dany obszar zależy w wielu przypadkach od różnych czynników, ale przede wszystkim w czasach współczesnych od możliwości zatrudnienia w danej gminie lub w jej pobliżu. Jeżeli w grę nie wchodzi dla pewnych grup ludności zatrudnienie, to ważnymi czynnikami są jakość środowiska przyrodniczego i społecznego, cena mieszkań (ziemi), koszty utrzymania, dostępność do infrastruktury a także więź rodzinna. Wg definicji z GUS, migracje wewnętrzne to zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy

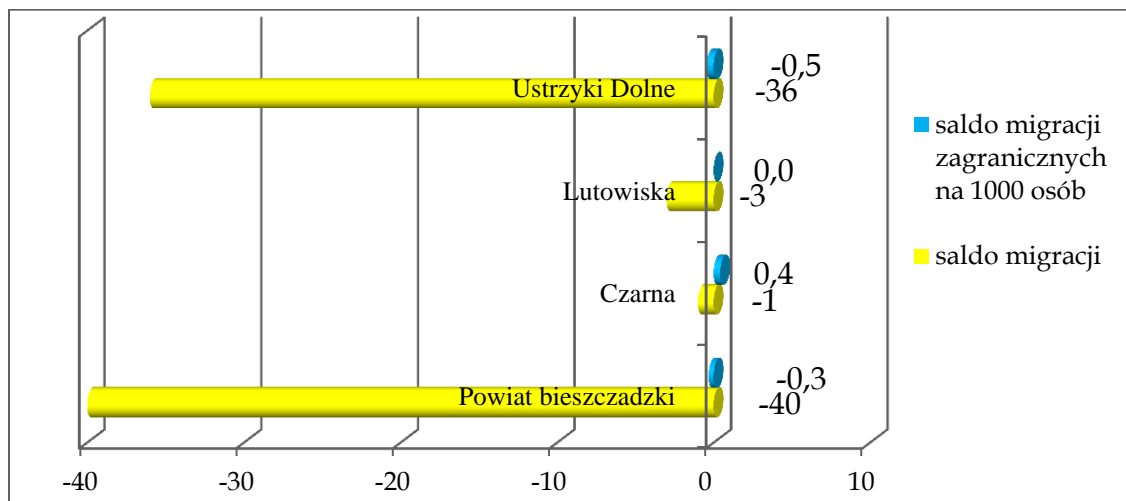

administracyjnej gminy, w tym: w przypadku gmin miejsko - wiejskich, zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy, z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie. Fakt przybycia (tj. zameldowania) do danej jednostki administracyjnej w celu zamieszkania określa się mianem napływu migracyjnego (wędrowskiego), wyjazdu - w celu zamieszkania w innej jednostce - mianem odpływu migracyjnego (wędrowskiego). Saldo migracji to różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań.⁴

Wg danych statystycznych GUS w 2014 roku, z terenu Gminy Ustrzyki Dolne zostało wymeldowanych łącznie 214 osób, co stanowiło 80,1% łącznych wymeldowań z powiatu bieszczadzkiego. W podziale na rodzaj wymeldowań (do miast, na wieś, za granicę), najczęściej miało charakter wymeldowań do miast, bo aż 53,7%. Wymeldowania na wieś stanowiły 38,8%, a wymeldowania za granicę 7,5%. Liczba zameldowań ogółem w gminie wynosiła 178 osób, co stanowiło 78,4% zameldowań w powiecie bieszczadzkim. Najwięcej osób zostało zameldowanych ze wsi, tj. 57,3%, następną grupę stanowiły zameldowania z miast tj. 38,2%, a zameldowania z zagranicy to udział 4,5%.

Saldo migracji w gminie, w 2014 roku wynosiło (-36). Saldo migracji zagranicznych na 1000 osób było ujemne wynosząc (-2).

Wykres 2. Saldo migracji oraz saldo migracji zagranicznych na 100 osób w gminach powiatu bieszczadzkiego w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁴ http://old.stat.gov.pl/gus/definicje_PLK_HTML.htm?id=POJ-366.htm

5. System edukacji

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Dane dotyczące systemu edukacji w gminie, przygotowane zostały przez Wydział Oświaty Urzędu Miejskiego w Ustrzykach Dolnych. Dane dotyczą roku szkolnego 2015/2016 wg stanu na 30.09.2015 rok (SIO).

Na terenie Gminy Ustrzyki Dolne znajdują się oddziały przedszkolne w Szkołach Podstawowych w: SP Hoszów, SP Łobozew, SP Łodyna, SP Ustjanowa Górna, SP Wojtkowa, ZSP Ropienka, ZSP nr 2 Ustrzyki Dolne. Łączna liczba dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych wynosiła 200, z tego 39,5% stanowiły dzieci w ZSP w Ustrzykach Dolnych. Z ogólnej liczby dzieci w oddziałach przedszkolnych 37,5% stanowiły pięcioletki, 36,5% sześciolatki, a 26,0% dzieci w wieku poniżej 5 lat. Prócz oddziałów przedszkolnych na terenie Ustrzyk Dolnych znajdują się również 2 przedszkola (nr 1 i nr 2). Łączna liczba dzieci w przedszkolach wynosiła 281, w tym 34,2% stanowiły 5 latki, 28,5% stanowiły 4 latki, 22,8% 3 latki i 14,6% sześciolatki.

Tabela 13. Dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w Gminie Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016

Lp.	JEDNOSTKA	"0"-oddziały przedszkolne			Razem	
		<5 latki	5 latki	6 latki	"0"	
1	SP Hoszów	10	4	0	14	
2	SP Łobozew	3	6	1	10	
3	SP Łodyna	5	5	2	12	
4	SP Ustjanowa Górna	10	14	17	41	
5	SP Wojtkowa	4	11	2	17	
6	ZSP nr 4 w Ropience	13	9	5	27	
7	ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych	7	26	46	79	
RAZEM		52	75	73	200	
Lp.	JEDNOSTKA	3 latki	4 latki	5 latki	6 latki	Razem
1	Przedszkole nr 1	42	53	50	16	161
2	Przedszkole nr 2	22	27	46	25	120
RAZEM		64	80	96	41	281

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Wg danych GUS, 2,06 dzieci w wieku 3-6 lat przypada na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego.

W gminie funkcjonuje 8 szkół podstawowych: SP Hoszów, w których uczyło się 24 uczniów (3 klasy), SP Łobozew, w których uczyło się 14 uczniów (3 klasy), SP Łodyna z 20 uczniami (3 klasy), SP Ustjanowa Górna (96 uczniów w 6 klasach), SP Wojtkowa (82 uczniów w 6 klasach), SP w Zespole Szkół nr 4 w Ropience (79 uczniów w 6 klasach), Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół nr 1 w Ustrzykach Dolnych (308 uczniów) i Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół nr 2 w Ustrzykach (383 uczniów). Łącznie w szkołach podstawowych uczyło się 1006 uczniów, z czego 38,1% uczęszczało do ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych, 30,6% do ZSP nr 1 w Ustrzykach Dolnych, 9,5% to uczniowie SP Ustjanowej Górnej.

Tabela 14. Uczniowie szkół podstawowych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016

Lp.	JEDNOSTKA	Szkoła podstawowa –liczba uczniów w klasach						Razem	%
		I	II	III	IV	V	VI		
1	SP Hoszów	6	9	9	-	-	-	24	2,4
2	SP Łobozew	4	4	6	-	-	-	14	1,4
3	SP Łodyna	6	9	5	-	-	-	20	2,0
4	SP Ustjanowa Górna	12	22	16	16	17	13	96	9,5
5	SP Wojtkowa	17	16	12	11	12	14	82	8,2
6	ZSP nr 4 w Ropience	12	13	13	14	15	12	79	7,9
7	ZSP nr 1 w Ustrzykach Dolnych	53	36	37	61	58	63	308	30,6
8	ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych	66	82	54	68	64	49	383	38,1
RAZEM		176	191	152	170	166	151	1006	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

W gminie działają również 4 gimnazja: w Wojtkówce, Ropience i 2 w Ustrzykach Dolnych. Łączna liczba uczniów gimnazjów wynosiła 520, z czego 50,2% stanowili uczniowie ZSP nr 1, 34,2% uczniowie ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych, 9,6% uczniowie ZSP nr 4 w Ropience a 6,0% to uczniowie Gimnazjum w Wojtkówce.

Zespół Szkół Publicznych Nr 2 w Ustrzykach Dolnych, składający się ze szkoły podstawowej i gimnazjum, jest jedyną narciarską szkołą sportową w woj. podkarpackim.

Tabela 15. Uczniowie gimnazjum na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016

Jednostka		Gimnazjum –liczba uczniów w klasach			Razem	%
		I	II	III		
1	GM Wojtkówka	10	8	13	31	6,0
2	ZSP nr 4 w Ropience	19	16	15	50	9,6
3	ZSP nr 1 w Ustrzykach Dolnych	81	87	93	261	50,2
4	ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych	54	66	58	178	34,2
RAZEM		164	177	179	520	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Łączna liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjum wynosiła 2007 osób, z czego najwięcej bo 31,9% osób uczyło się w ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych, 28,4% w ZSP nr 1 w Ustrzykach Dolnych, 8,0% stanowiły dzieci z Przedszkola nr 1, a 7,8% uczyło się w ZSP nr 4 w Ropience.

Tabela 16. Dzieci w oddziałach przedszkolnych, przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjum na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016

JEDNOSTKA	Liczba dzieci/uczniów w oddziałach przedszkolnych, przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach	%
SP Hoszów	38	1,9
SP Łobozew	24	1,2
SP Łodyna	32	1,6
SP Ustjanowa Górna	137	6,8
SP Wojtkowa	99	4,9
GM Wojtkówka	31	1,5
ZSP nr 4 w Ropience	156	7,8
ZSP nr 1 w Ustrzykach Dolnych	569	28,4
ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych	640	31,9
Przedszkole nr 1	161	8,0
Przedszkole nr 2	120	6,0
RAZEM	2007	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Istotnym elementem w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych jest świetlica szkolna. Podstawą funkcjonowania świetlicy szkolnej jest ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. W ustawie (art.67), wymienione są statutowe zadania szkoły, z których wynika, że szkoła publiczna powinna zapewnić uczniom możliwość korzystania ze świetlicy.

Świetlica szkolna jest integralną częścią szkoły przeznaczoną dla uczniów nie tylko klas młodszych, ale przede wszystkim dla uczniów pozbawionych opieki rodziców w czasie ich pracy zawodowej. Prowadzi zorganizowaną działalność opiekuńczo - wychowawczą w celu racjonalnego wykorzystania czasu wolnego wychowanków.

W placówkach na terenie gminy organizowane są zajęcia świetlicowe wg potrzeb dzieci. Liczba świetlic szkolnych wynosiła 5, a liczba korzystających z nich uczniów – 512, z czego 34,8% to uczniowie ZSP nr 1, 25,0% to uczniowie ZSP nr 2.

Tabela 17. Dzieci /uczniowie korzystający ze świetlic szkolnych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016

l.p	Jednostka	Liczba uczniów w świetlicach	%
1	SP Łodyna	41	8,0
2	SP Wojtkowa	70	13,7
3	ZSP nr 4 w Ropience	95	18,6
4	ZSP nr 1 w Ustrzykach Dolnych	178	34,8
5	ZSP nr 2 w Ustrzykach Dolnych	128	25,0
RAZEM		512	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

Rola aktywności ruchowej w życiu codziennym szczególnie młodych mieszkańców gmin stale wzrasta, dlatego też zasadnym jest zapewnienie niezbędnych warunków dla realizacji różnych form aktywności ruchowej. Baza sportowo – rekreacyjna na terenie gminy jest wystarczająca, bowiem znajduje się tu 8 placów zabaw przy szkołach podstawowych lub zespołach szkół oraz 2 place zabaw przy przedszkolach, 9 boisk sportowych przy każdej szkole oraz 7 sal gimnastycznych (brak sal w SP Łobozew i GM Wojtkówka).

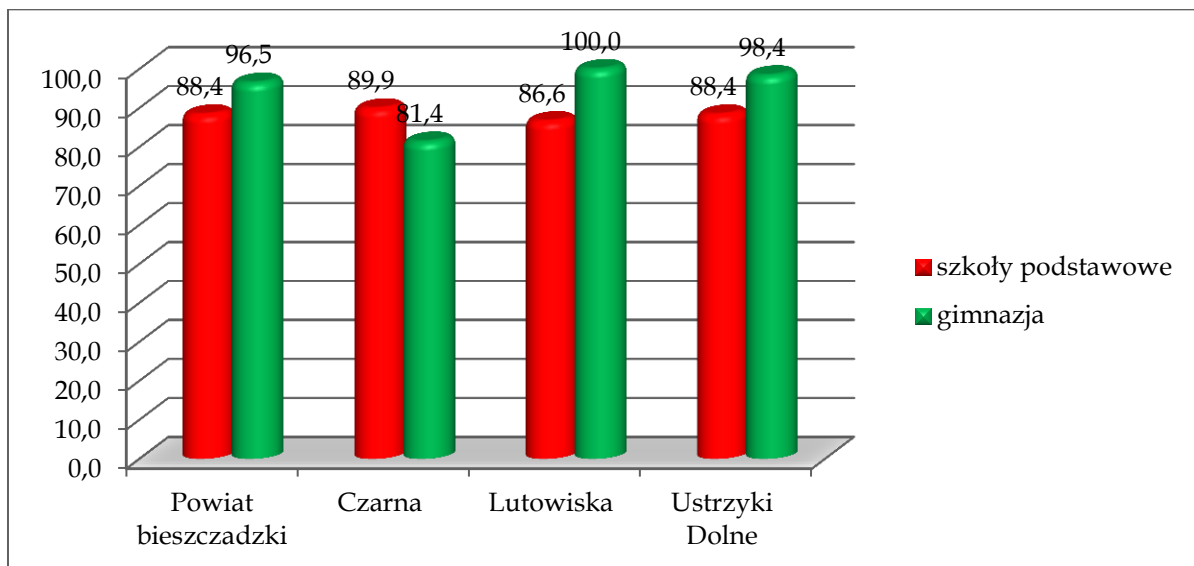
Współczynnik skolaryzacji wg danych z GUS jest miarą powszechności nauczania i wyrażony jest w ujęciu procentowym, jest on zgodny z Ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 z późn. zm.). Rozróżnia się skolaryzację

brutto i netto. Współczynnik skolaryzacji brutto wyliczamy dzieląc liczbę osób uczących się na danym poziomie kształcenia przez liczbę ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Jednocześnie należy podkreślić, iż współczynnik ten najwyższy jest w szkołach podstawowych i wynosi prawie 100% i maleje on w miarę przechodzenia do następnych szkół.

Współczynnik skolaryzacji brutto w 2014 roku dla Gminy Ustrzyki Dolne, dla szkół podstawowych wynosił 88,4% a dla gimnazjów 98,4%. W porównaniu do wskaźnika dla powiatu bieszczadzkiego, w przypadku szkół podstawowych wskaźniki były równe, a w przypadku gimnazjów wskaźnik dla gminy był nieco większy.

Wykres 3. Wskaźnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UM

6. Zasoby mieszkaniowe gminy

Dane otrzymane z Urzędu Miasta w Ustrzykach Dolnych pochodzą z wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2015-2020, zatwierdzonego Uchwałą Rady Miejskiej w Ustrzykach Dolnych w 2015 roku.

Dane przedstawiają zasoby mieszkaniowe gminy wg stanu na koniec 2014 roku. Dane te dotyczą lokalizacji budynków, ich powierzchni użytkowej, liczby zamieszkałych osób oraz wyposażenia lokalu w instalacje gazowe, elektryczne, wodociągowe.

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego informuje nas o podstawowych definicjach do niniejszego rozdziału. Zgodnie z nią:

- Mieszkaniowy zasób gminy, to lokale stanowiące własność gminy albo gminnych osób prawnych lub spółek handlowych utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem towarzystw budownictwa społecznego, a także lokale pozostające w posiadaniu samoistnym tych podmiotów;
- Lokal, to miejsce służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych. Lokalem nie jest pomieszczenie przeznaczone do krótkotrwałego pobytu osób, w szczególności znajdujące się w budynkach internatów, burs, pensjonatów, hoteli, domów wypoczynkowych lub w innych budynkach służących do celów turystycznych lub wypoczynkowych;
- Lokal socjalny, to lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m², a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie;
- Powierzchnia użytkowa, to powierzchnia wszystkich pomieszczeń znajdujących się w lokalu, a w szczególności pokoi, kuchni, spiżarni, przedpokoi, alków, holi, korytarzy, łazienek oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnemu i gospodarczym potrzebom lokatora, bez względu na ich przeznaczenie i sposób używania.

Na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, zlokalizowanych jest łącznie 248 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 10.444,80m² oraz 74 lokale socjalne

o łącznej powierzchni użytkowej 2220.99m², znajdujące się w budynkach będących własnością Gminy Ustrzyki Dolne i wspólnot mieszkaniowych.

Lokale stanowiące własność gminy, zlokalizowane są w miejscowościach: Bandrów, Dźwiniacz Dolny, Liskowate, Łodyna, Moczary, Równia, Teleśnica Oszwarowa, Trzcianiec, Ustjanowa Górna, Ustrzyki Dolne.

Tabela 18. Lokale znajdujące się w budynkach stanowiących własność Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku

LP	Miejscowość	Ilość budynków	Lokale mieszkalne		Lokale socjalne			
			ilość	Pow. użytkowa	wytypowane		wynajęte	
					ilość	m ²	ilość	m ²
1	Bandrów N.	2	6	250,34	0	0	0	0
2	Dźwiniacz Dolny	1	1	86,4	0	0	0	0
3	Liskowate	1	0	0	14	397,63	14	397,63
4	Łodyna	1	1	18	0	0	0	0
5	Moczary	1	0	0	3	135,01	2	103,34
6	Równia	2	1	40	15	219,05	15	219,05
7	Teleśnica Oszw.	1	1	31,28	0	0	0	0
8	Trzcianiec	5	4	331,2	7	279,11	7	279,11
9	Ustjanowa Górna	1	2	71,05	0	0	0	0
10	Ustrzyki Dolne	20	96	4012,59	35	1190,19	27	928,63
Razem		35	112	4840,86	74	2220,99	65	1927,76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM

Lokale znajdujące się w budynkach wspólnot mieszkaniowych znajdują się w Brzegach Dolnych, Moczarach, Trzciancu, Ustjanowej Górnej i Ustrzykach Dolnych. Łączna liczba lokali mieszkalnych w w/w budynkach wynosiła 136.

Tabela 19. Lokale znajdujące się w budynkach stanowiących własność Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku

LP	Miejscowość	Ilość budynków	Ilość lokali mieszkaniowych	Powierzchnia użytkowa
1	Brzegi Dolne	1	2	72,51
2	Moczary	3	7	365,2
3	Trzcianiec	2	2	107,3
4	Ustjanowa Górna	2	2	146,05
5	Ustrzyki Dolne	28	123	4912,88
Razem		36	136	5603,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM

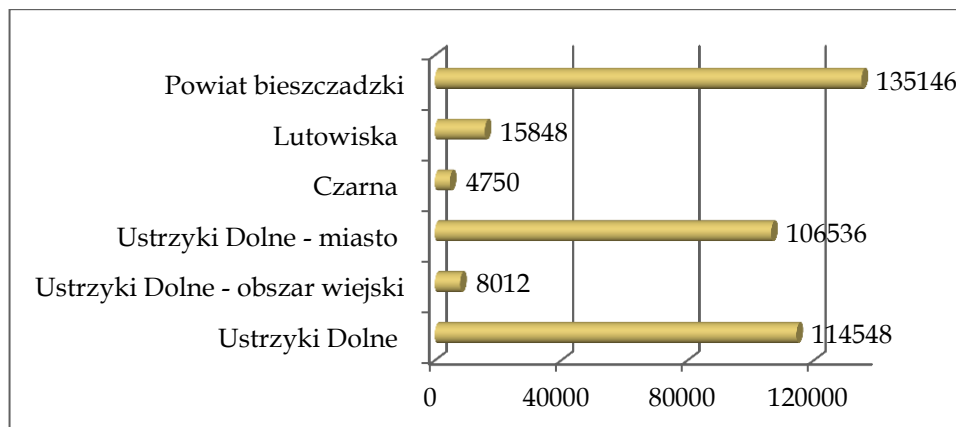
7. Zdrowie

Opiekę zdrowotną dla tutejszych mieszkańców w gminie i mieście sprawuje Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Ustrzykach Dolnych. W ramach umowy z NFZ świadczone są następujące usługi medyczne: ambulatoryjna opieka specjalistyczna (duży limit świadczeń), a także leczenie szpitalne (średni limit świadczeń), rehabilitacja lecznicza (bardzo duży limit świadczeń), ratownictwo medyczne (zbliżony do średniego limit świadczeń). Szpital posiada sześć oddziałów, w których leczeni są pacjenci. Największymi oddziałami szpitalnymi są: Oddział Chorób Wewnętrznych, Oddział Ginekologiczno-Położniczy i Oddział Rehabilitacyjny. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Ustrzykach Dolnych zawiera osiem poradni specjalistycznych. Największymi poradniami są: Poradnia Neurologiczna, Poradnia Ginekologiczno-Położnicza.

Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne obejmują świadczenia podstawowej lub specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej, udzielane w warunkach niewymagających ich udzielania w trybie stacjonarnym i całodobowym w odpowiednio urządzonym, stałym pomieszczeniu.⁵

Wg danych GUS, w Gminie Ustrzyki Dolne udzielono ponad 114 000 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, co stanowiło 84,8% ogółu porad w powiecie.

Wykres 4. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w gminach powiatu bieszczadzkiego w 2014 roku

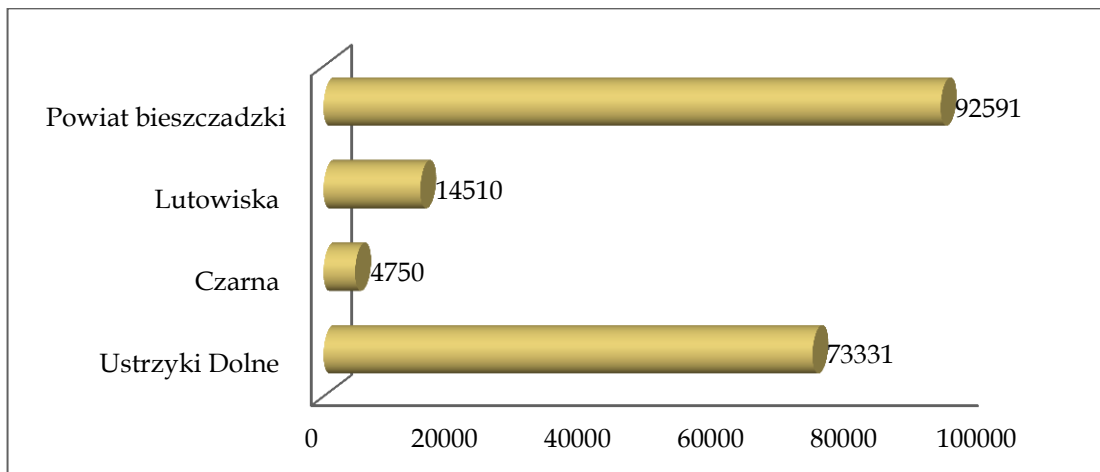
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁵ Zdrowie i ochrona zdrowia w 2012 roku. Informacje i opracowania statystyczne. GUS. Warszawa 2013

Porady udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej to porady udzielone w poradniach lekarza podstawowej opieki zdrowotnej i lekarza rodzinnego. W Gminie Ustrzyki Dolne udzielono łącznie 73 331 porad, co stanowiło 79,2% porad w powiecie bieszczadzkim.

Wykres 5. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminach powiatu bieszczadzkiego w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

8. Kultura

Na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, znajdują się obiekty, które zapewniają swoim mieszkańcom i wszystkim zainteresowanym kontakt z kulturą. Do najważniejszych instytucji kulturalnych należy Ustrzycki Dom Kultury, który jest samorządową instytucją kultury, działającą w oparciu o statut. Jako instytucja kultury realizuje zadania w dziedzinie, wychowania, edukacji i upowszechniania kultury wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych, poprzez organizowanie różnorodnych form zespołowego uczestnictwa w kulturze.⁶

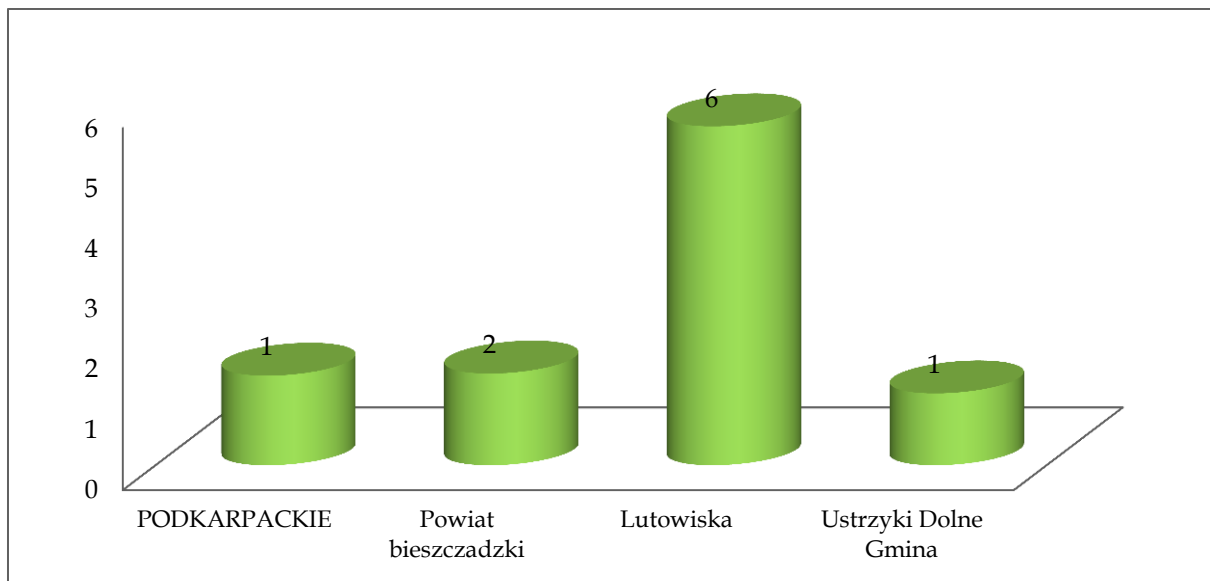
Wg sprawozdania z działalności za 2015 rok, na terenie gminy zorganizowano szereg imprez i spotkań, o zasięgu gminnym, powiatowym, wojewódzki czy ogólnopolskim. Nie sposób wymienić ich wszystkich, lecz należy podać najważniejsze, np. Jasełka dla szkół w Hoszowie o zasięgu gminnym (150 uczestników), oraz Jasełka w Ustrzykach o zasięgu powiatowym (150 uczestników), Piknik Majowy (400 uczestników) o zasięgu gminnym, Przegląd Artystyczny Domu Kultury (200 uczestników), Dni Ustrzyk Dolnych (800 uczestników), Dożynki w Ropience (400 uczestników), otwarcie toru rowerowego, Festiwal tańca „Strefa wolności zatańcz z nami” (350 uczestników), „Start do Nart z Radiem Zet” na Stacji Narciarskiej „Gromadzyń” o zasięgu wojewódzkim, otwarcie kina (200 uczestników), „Bieszczadzki Dzień Osób Niepełnosprawnych” (400 uczestników) o zasięgu powiatowym, „Święto miodu” w Krościenku o zasięgu powiatowym (300 uczestników), „Ustrzycki Jarmark Turystyczny” (800 uczestników) o zasięgu międzynarodowym, „Dni Kultury Pogranicza” w Ropience o zasięgu powiatowym, „Blues & Rock w Stolicy Bieszczad” o zasięgu wojewódzkim (900 uczestników), „Święto chleba” w Muzeum Młynarstwa i Wsi o zasięgu ogólnopolskim (400 uczestników), I Bieszczadzki Festiwal Teatrów Szkolnych „Biesowisko” (400 uczestników) o zasięgu wojewódzkim, „Senioriada” (200 uczestników) o zasięgu powiatowym oraz liczne koncerty, kiermasze i wystawy.

Na terenie gminy działają koła zainteresowań takie jak: Teatr formy Parra, Zespół „Berdo”, Zespół „Nemezis”, Pracownia Plastyczna, Orkiestra Dęta oraz zespoły ludowe: Zamłynianki, Bieszczadzki Dom z Bandrowa Narodowego, Żukowianie, Ropieńczanie. W ramach zajęć programowych prowadzona jest przez instruktorów nauka gry na pianinie i wiolonczeli.

⁶ <http://ustrzykidomkultury.pl/o-nas/>

Wykres 6. Przeciętna liczba uczestników imprez na 1 mieszkańca w woj. podkarpackim, powiecie bieszczadzki oraz w Gminach: Lutowiska i Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

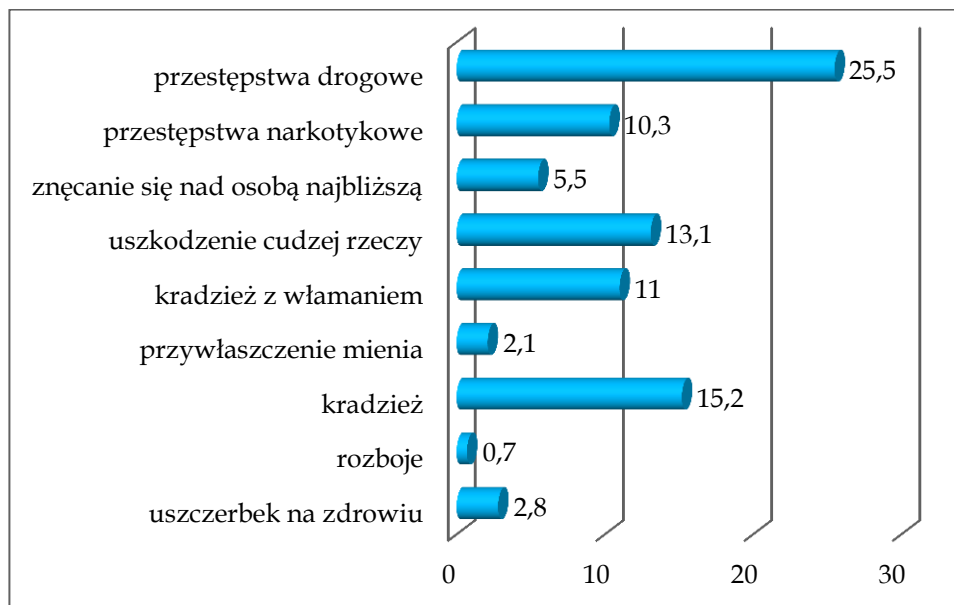

9. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie bezpieczeństwa oraz spokoju i porządku publicznego należy z mocy prawa do zadań wielu organów administracji publicznej, zarówno z systemu administracji rządowej, jak i samorządowej. Działania muszą być oparte o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Ustrzykach Dolnych. Wg danych otrzymanych z KPP, dotyczących struktury przestępstw na terenie miasta i gminy, liczba stwierdzonych przestępstw ogółem wynosiła 145. Największą grupę przestępstw popełnionych na terenie miasta i gminy stanowiły przestępstwa drogowe (25,5%) oraz przestępstwa kradzieży (15,2%).

Wykres 7. Wybrane przestępstwa stwierdzone (% ogółu) na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Rozmieszczenie udziału przestępstw stwierdzonych w przestrzeni geograficznej było nierównomierne, bowiem największy ich udział odnotowano w mieście, tj. 64,8% ogółu

przestępstw dokonanych na terenie gminy. Udział procentowy wynoszący 4,1% odnotowano w Krościenku, a udziały po 3,4% odnotowano w Liskowatem, Ropience i Wojtkowej. Szczegóły znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 20. Struktura przestępstw stwierdzonych dokonanych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Miejscowość	Liczba przestępstw	%
Arłamów	1	0,7
Bandrów Narodowy	2	1,4
Brelików	1	0,7
Brzegi Dolne	4	2,8
Jałowe	1	0,7
Jureczkowa	2	1,4
Krościenko	6	4,1
Liskowate	5	3,4
Łobozew Dolny	1	0,7
Łobozew Górny	1	0,7
Nowosielce Kozickie	1	0,7
Ropienka	5	3,4
Równia	2	1,4
Stańkowa	2	1,4
Teleśnica Oszwarowa	3	2,1
Trzcianiec	3	2,1
Ustjanowa Górna	3	2,1
Ustrzyki Dolne	94	64,8
Wojtkowa	5	3,4
Zadwórze	3	2,1
Zawadka	0	0
Wojtkówka	0	0
Wola Romanowa	0	0
Łodyna	0	0
Razem	145	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP

W badanym roku, na terenie gminy dokonano łącznie 42 przestępstwa drogowe, z czego 33,3% stanowiły przestępstwa drogowe na terenie Ustrzyk Dolnych, 21,4% na terenie Krościenka i 7,1% w miejscowości Jureczkowa. W pozostałych wsiach udział procentowy przestępstw drogowych nie był wysoki.

Tabela 21. Struktura wybranych przestępstw stwierdzonych dokonanych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg miejscowości w 2014 roku

Ogólna liczba przestępstw	Kradzież		Kradzież z włamaniem		Uszkodzenie cudzej rzeczy		Przestępstwa narkotykowe		Przestępstwa drogowe	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Arlamów	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Bandrów Narodowy	1	4,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	2,4
Brelików	1	4,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	2,4
Brzegi Dolne	0	0,0	1	6,3	0	0,0	0	0,0	1	2,4
Jałowe	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Jureczkowa	1	4,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	7,1
Krościenko	1	4,5	1	6,3	0	0,0	0	0,0	9	21,4
Liskowate	1	4,5	0	0,0	1	5,3	0	0,0	0	0,0
Łobozew Dolny	0	0,0	1	6,3	0	0,0	0	0,0	1	2,4
Łobozew Górny	1	4,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Nowosielce Kozickie	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ropienka	1	4,5	1	6,3	0	0,0	0	0,0	1	2,4
Równia	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Stańkowa	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	2,4
Teleśnica Oszwarowa	0	0,0	2	12,5	1	5,3	0	0,0	2	4,8
Trzcianiec	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ustjanowa Górna	0	0,0	0	0,0	1	5,3	2	13,3	1	2,4
Ustrzyki Dolne	14	63,6	10	62,5	14	73,7	13	86,7	14	33,3
Wojtkowa	1	4,5	0	0,0	2	10,5	0	0,0	2	4,8
Zadwórze	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Zawadka	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,4
Wojtkówka	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4,8
Wola Romanowa	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,4
Łodyna	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2,4
Razem	22	100,0	16	100,0	19	100,0	15	100,0	42	100,0

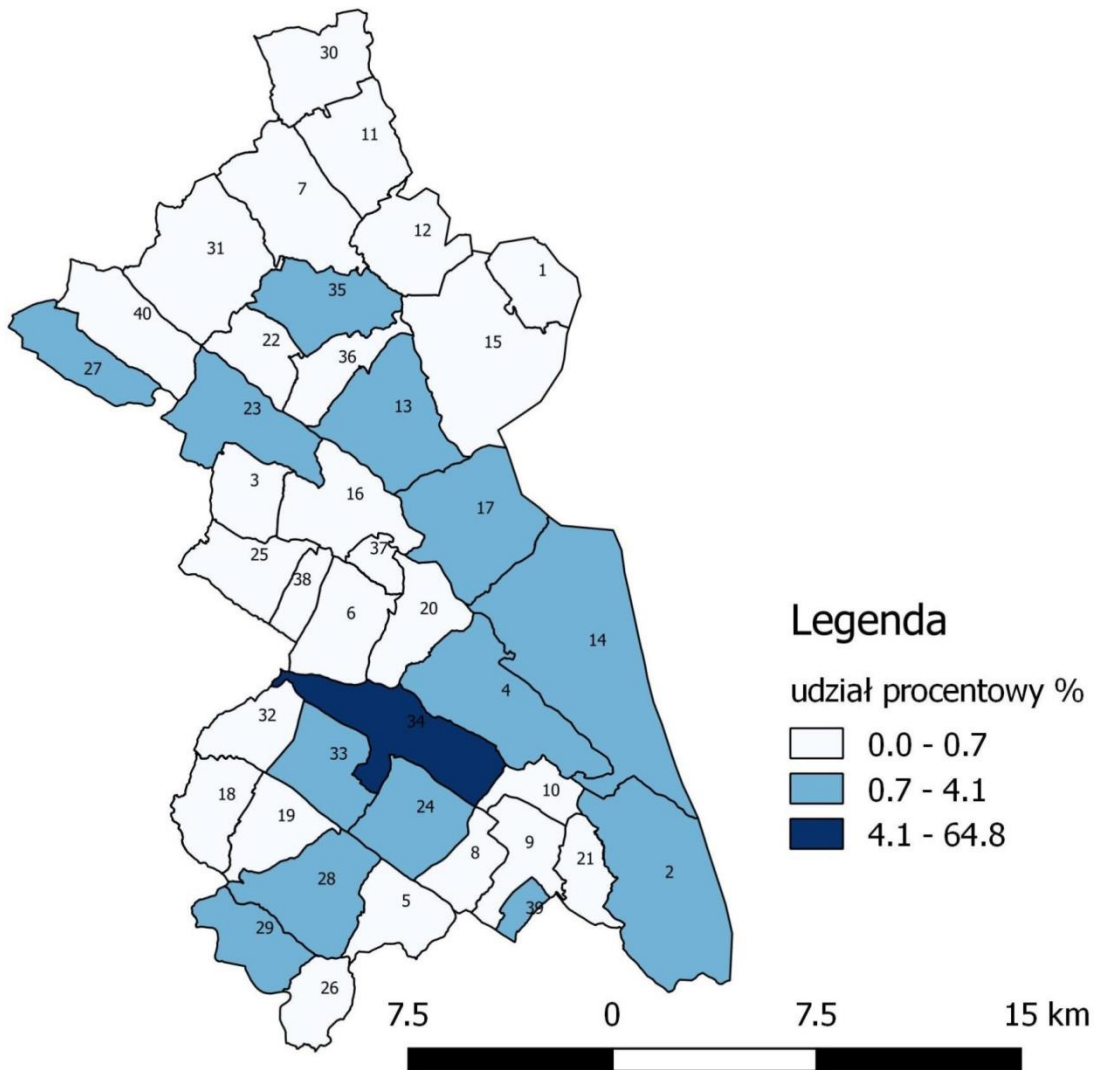
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Na terenie gminy zanotowano 22 przypadki kradzieży, z czego 63,6% w Ustrzykach Dolnych, oraz po 4,5% (po 1 przypadku) w 8 miejscowościach.

Istotną informacją jest również liczba postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa znęcania się nad osobą najbliższą. Wg danych z komisariatu, ogólna ich liczba wynosiła 19. Liczba stwierdzonych tego typu przestępstw wynosiła 8, w tym po 2 na terenie Równi i Ustrzyk Dolnych oraz po 1 w Wojtkowej, Brzegach Dolnych, Jureczkowej i Nowosielcach Kozickich. Podejrzani o znęcanie się nad osobą najbliższą pochodzili w 86% z terenu gminy.

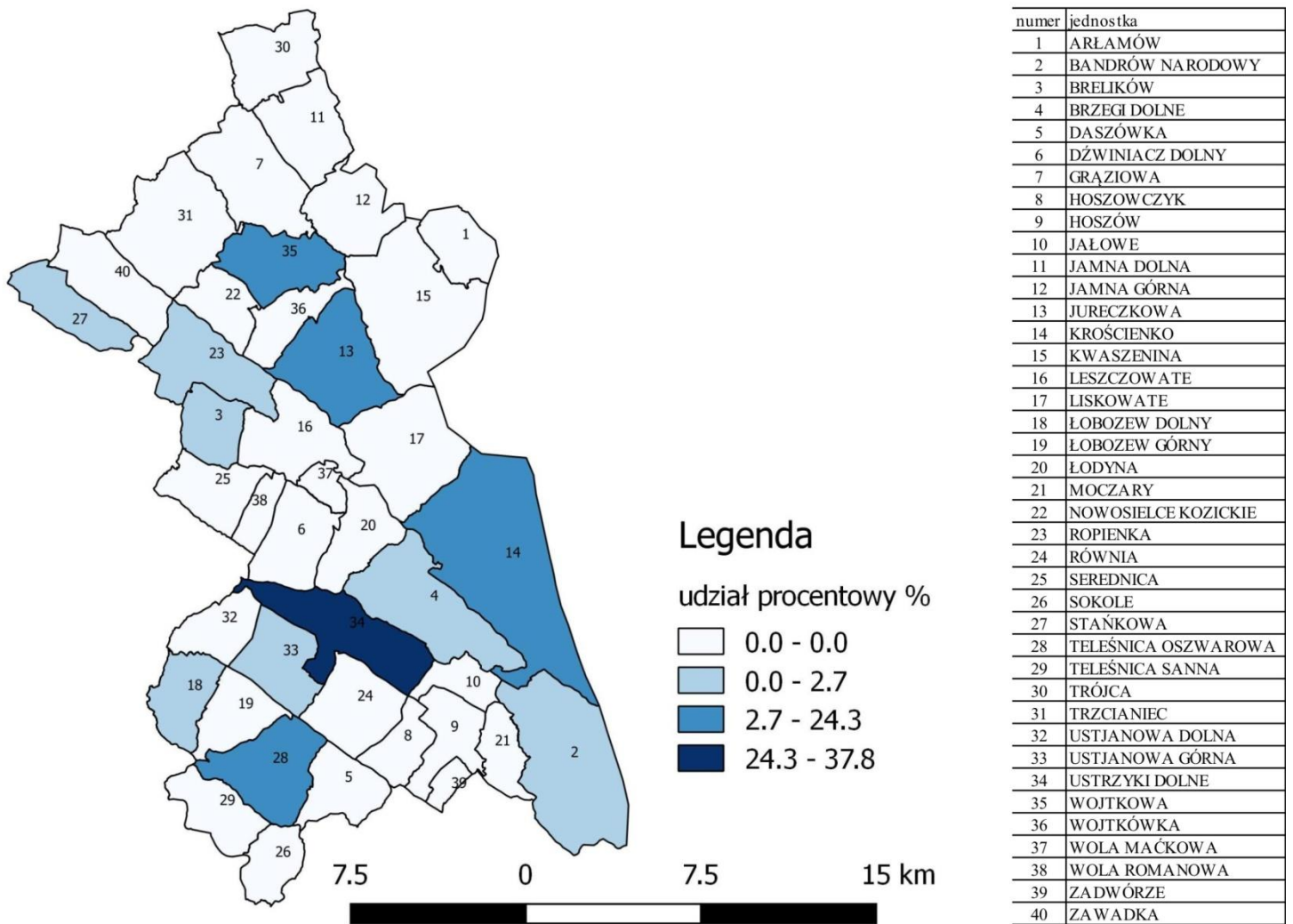
Mapa 10. Udział procentowy przestępstw ogółem w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

numer	jednostka
1	ARŁAMÓW
2	BANDRÓW NARODOWY
3	BRELIKÓW
4	BRZEGI DOLNE
5	DASZÓWKA
6	DŹWINIACZ DOLNY
7	GRAZIOWA
8	HOSZOWCZYK
9	HOSZÓW
10	JAŁOWE
11	JAMNA DOLNA
12	JAMNA GÓRNA
13	JURECZKOWA
14	KROŚCIENKO
15	KWASZENINA
16	LESZCZOWATE
17	LISKOWATE
18	ŁOBOZEW DOLNY
19	ŁOBOZEW GÓRNY
20	ŁODYNA
21	MOCZARY
22	NOWOSIELCE KOZICKIE
23	ROPIENKA
24	RÓWNIA
25	SEREDNICA
26	SOKOLE
27	STAŃKOWA
28	TELEŚNICA OSZWAROWA
29	TELEŚNICA SANNA
30	TRÓJCA
31	TRZCIANIEC
32	USTJANOWA DOLNA
33	USTJANOWA GÓRNA
34	USTRZYKI DOLNE
35	WOJTKOWA
36	WOJTKÓWKA
37	WOLA MAĆKOWA
38	WOLA ROMANOWA
39	ZADWÓRZE
40	ZAWADKA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Mapa 11. Udział procentowy przestępstw drogowych w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Ponadto Komisariat Policji przygotował dane dotyczące wybranych przestępstw wg miejsca zamieszkania podejrzanych sprawców. Sprawcy to głównie dorośli mężczyźni, łącznie 39 osób. Wśród przestępstw drogowych, ponad 64% podejrzanych sprawców to mieszkańcy Gminy Ustrzyki Dolne. Pozostały udział procentowy należał do podejrzanych sprawców z innych miast np. Krakowa, Oławy, Sanoka oraz z terenu Ukrainy (7 sprawców).

Liczba dorosłych podejrzanych przestępców o przestępstwa narkotykowe wynosiła 8, w tym 6 z terenu gminy, a 2 z innego miasta. Podejrzana była również 1 osoba nieletnia.

Przestępcy podejrzani o kradzież rzeczy, do przede wszystkim osoby z terenu gminy (81,3%). Miejsce zamieszkania pozostałych podejrzanych to Łódź i Odrzechowa. Podejrzanymi o kradzież z włamaniem byli mieszkańcy tutejszej gminy oraz obywatele Ukrainy.

10. Rynek pracy i bezrobocie

Poczucie bezpieczeństwa i stabilizacja każdej rodziny zależy przede wszystkim od pozycji na rynku pracy dorosłych jej członków, oraz od warunków materialnych tej rodziny. Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie bieszczadzkim wynosiła 20,3 % (woj. podkarpackie 14,6%).

Analiza danych w tym rozdziale będzie dotyczyła osób pozostających bez zatrudnienia, ze względu na płeć, grupy wiekowe, wykształcenie, czas pozostawania bez pracy, staż pracy.

Wg danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Ustrzykach Dolnych, w 2012 roku ogólna liczba bezrobotnych mieszkańców gminy wynosiła 850 osób, co stanowiło 4,7% ogółu mieszkańców. W 2014 roku ogólna liczba bezrobotnych zmniejszyła się do 696 osób, co stanowiło 3,8% ogółu mieszkańców.

Bezrobotne kobiety stanowiły 54,4% w 2012 roku i 51,3% w 2014 roku ogółu bezrobotnych.

Tabela 22. Bezrobotni mieszkańcy Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowani w PUP w latach 2012 i 2014⁷, wg płci

	2012 rok		2014 rok	
	Liczba bezrobotnych	Udział procentowy %	Liczba bezrobotnych	Udział procentowy %
Kobiety	462	54,4	357	51,3
Mężczyźni	388	45,6	339	48,7
Razem	850	100,0	696	100,0

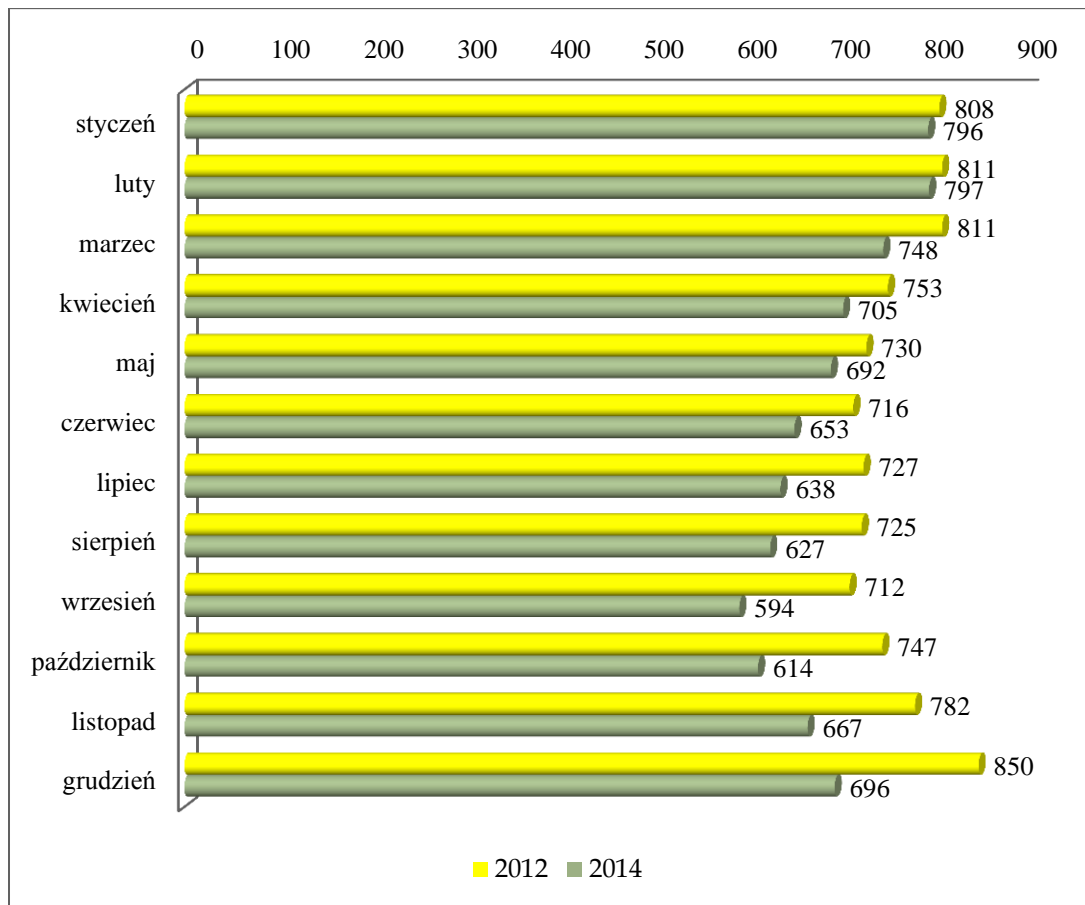
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Szczegółowe dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy wskazują na liczbę bezrobotnych w poszczególnych miesiącach. W 2012 roku największa liczba bezrobotnych przypadła na miesiąc grudzień, a w 2014 roku na miesiąc luty.

⁷ stan na 31 grudnia

Wykres 8. Bezrobotni mieszkańcy Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowani w PUP w latach 2012 i 2014 (wg miesięcy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Ze względu na czas pozostawania bez pracy, najliczniej występowały osoby pozostające z rejestrze PUP przez okres powyżej 24 miesięcy, stanowiące w 2012 roku 20,7% ogółu, a w 2014 roku 23,4% ogółu. W 2012 roku drugą największą grupę stanowili mieszkańcy gminy zarejestrowani w PUP przez okres 3-6 miesięcy (17,5%), a z kolei w 2014 roku przez okres 1-3 miesięcy. Niepokojącym zjawiskiem jest zwiększający się w badanym czasie ogólny udział osób długotrwale bezrobotnych w gminie. Ze względu na płeć zdecydowaną większość stanowiły kobiety tj. 64,8% w 2012 roku i 69,3% w 2014 roku.

Tabela 23. Czas pozostawania bez pracy mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014 (w miesiącach)

	do 1 m-ca		1-3 m-cy		3-6 m-cy		6-12 m-cy		12-24 m-ce		powyżej 24 m-cy	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
2012	100	11,8	145	17,1	149	17,5	141	16,6	139	16,4	176	20,7
2014	67	9,6	150	21,6	89	12,8	102	14,7	125	18,0	163	23,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Ze względu na wiek osób bezrobotnych, w 2012 roku najliczniejszą grupą była ta w przedziale wiekowym 25-34 lata. Stanowiła ona w 2012 roku 31,9% bezrobotnych mieszkańców gminy, a w 2014 roku jej udział uległ zmniejszeniu do 29,6%. Na drugim miejscu pozostawała grupa bezrobotnych w wieku 18-24 lata, jej udział wyniósł 27,1% w 2012 roku i uległ zmniejszeniu do 22,7% w 2014 roku. Na uwagę zasługuje fakt, zwiększających się udziałów procentowych najstarszych grup bezrobotnych tj. w wieku 55-59 lat i 60 lat i więcej. W grupie wiekowej 25-34 lata, w 2012 roku kobiety stanowiły 60,9%, a w 2014 roku 60,7%. W grupie wiekowej 18-24 lata kobiety stanowiły 53,0%, a w 2014 roku ich udział zmniejszył się do 47,5%, a większość objęli mężczyźni.

Tabela 24. Wiek bezrobotnych mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014

	18-24 lat		25-34 lat		35-44 lat		45-54 lat		55-59 lat		60 lat i więcej	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
2012	230	27,1	271	31,9	164	19,3	121	14,2	54	6,4	10	1,2
2014	158	22,7	206	29,6	148	21,3	109	15,7	52	7,5	23	3,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Wykształcenie bezrobotnych mieszkańców gminy pozostawało w większości na poziomie zasadniczego zawodowego. Udział tej grupy bezrobotnych wynosił w roku początkowym badania 35,9% i zmniejszył się w ostatnim roku badania do 34,8%. Kolejno bezrobotni mieszkańcy posiadali wykształcenie gimnazjalne i niższe tj. 25,9% w 2012 roku i 24,1% w 2014 roku.

Tabela 25. Wykształcenie mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014

	Wyższe		policealne i średnie zawodowe		średnie ogólnokształcące		zasadnicze zawodowe		gimnazjalne i poniżej	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
2012	64	7,5	163	19,2	98	11,5	305	35,9	220	25,9
2014	49	7,0	158	22,7	79	11,4	242	34,8	168	24,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Uzupełnieniem analizy dotyczącej struktury beneficjentów PUP zamieszkałych na terenie gminy jest ich staż pracy wyrażony w latach. Zdecydowanie największą grupą w 2012 roku były osoby bez stażu pracy, stanowiące udział 26,7%. W 2014 roku udział tej grupy zmniejszył się do 18,2%. Największą grupą w 2014 roku okazali się bezrobotni ze stażem pracy 1-5 lat.

Tabela 26. Staż pracy mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014

	do 1 roku		1-5 lat		5-10 lat		10-20 lat		20-30 lat		30 lat i więcej		bez stażu	
	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%	L. osób	%
2012	123	14,5	204	24,0	136	16,0	105	12,4	50	5,9	5	0,6	227	26,7
2014	133	19,1	176	25,3	115	16,5	91	13,1	41	5,9	13	1,9	127	18,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP

Ogólna liczba niepełnosprawnych bezrobotnych z terenu gminy wynosiła w grudniu 2012 roku 16 osób, a w 2014 roku zwiększyła się do 17.

11. Sytuacja osób niepełnosprawnych

Osoby niepełnosprawne wymagają szczególnej uwagi i interwencji ze strony pomocy społecznej. Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawnością nazwiemy trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Od 1 września 1997r. obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa:

- 1) Orzecznictwo do celów pozarentowych – prowadzone przez Powiatowe Zespoły do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.
- 2) Orzecznictwo o niezdolności do pracy do celów rentowych - prowadzone przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku, przekazał dane za okres od 2012 do 2014 roku na temat liczby osób zaliczonych do niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci, stopnia niepełnosprawności i wykształcenia w przypadku osób po 16 roku życia.

W pierwszej kolejności zostanie dokonana analiza osób niepełnosprawnych po 16 roku życia, w podziale na kategorie wiekowe, stopnie niepełnosprawności, płeć i wykształcenie oraz symbol niepełnosprawności.

Ogólna liczba osób, którym w ramach danego symbolu niepełnosprawności przyznano stopień, wynosiła w 2012 roku 613 osób a w 2014 roku 606 osób. W 2012 roku mężczyźni stanowili 50,4% a kobiety 49,6%. W 2014 roku nastąpił wzrost udziału mężczyzn do 51,5%, a spadek udziału kobiet do 48,5%.

W latach 2012 i 2014 najliczniejsza okazała się grupa osób z chorobami układu oddechowego i krążenia stanowiąca 26,8% ogółu w 2012 roku i 27,7% w 2014 roku. Również osoby, które otrzymały stopień niepełnosprawności ze względu na choroby neurologiczne występowały często, stanowiąc 23,3% w 2012 roku i 17,3% w 2014 roku. Osoby z niepełnosprawnością ruchową stanowiły w 2012 roku 17,6%, a w 2014 roku ich liczba zwiększyła się do 20,8% ogółu.

Tabela 27. Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli niepełnosprawności i płci (osoby powyżej 16 roku życia) w latach 2012 i 2014

symbole	2012 rok						2014 rok					
	Kobieta		Mężczyzna		Razem		Kobieta		Mężczyzna		Razem	
	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%	l.osób	%
01-U	4	1,3	8	2,6	12	2,0	5	1,7	4	1,3	9	1,5
02-P	18	5,9	23	7,4	41	6,7	19	6,5	28	9,0	47	7,8
03-L	9	3,0	12	3,9	21	3,4	22	7,5	10	3,2	32	5,3
04-O	13	4,3	17	5,5	30	4,9	15	5,1	12	3,8	27	4,5
05-R	57	18,8	51	16,5	108	17,6	63	21,4	63	20,2	126	20,8
06-E	5	1,6	0	0,0	5	0,8	2	0,7	3	1,0	5	0,8
07-S	75	24,7	89	28,8	164	26,8	73	24,8	95	30,4	168	27,7
08-T	2	0,7	9	2,9	11	1,8	9	3,1	12	3,8	21	3,5
09-M	12	3,9	10	3,2	22	3,6	9	3,1	7	2,2	16	2,6
10-N	78	25,7	65	21,0	143	23,3	51	17,3	54	17,3	105	17,3
11-I	31	10,2	25	8,1	56	9,1	25	8,5	23	7,4	48	7,9
12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,3	1	0,3	2	0,3
RAZEM	304	100,0	309	100,0	613	100,0	294	100,0	312	100,0	606	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Łączna liczba osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności wynosiła w 2012 roku 240, stanowiąc 39,2% ogółu. W 2014 roku liczba tej grupy zmniejszyła się do 145, stanowiąc 23,9% ogółu. Wśród grupy osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności najczęstszą przyczyną przyznania osobom tego stopnia w 2012 roku były choroby układu oddechowego i krążenia, stanowiące 29,2% ogółu oraz choroby neurologiczne stanowiące 29,2%. W 2014 roku również osoby z chorobami układu oddechowego i krążenia stanowiły największy odsetek wśród tych osób.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności przyznano w 2012 roku 246 osobom (40,1%), a w 2014 roku 291 osobom (48,0%). Przyznanie tego stopnia wiązało się głównie z chorobami układu oddechowego i krążenia (25,2% w 2012 roku i 27,1% w 2014 roku), chorobami neurologicznymi (24,0% w 2012 roku i 13,1% w 2014 roku) oraz chorobami narządów ruchu (20,7% w 2012 roku i 26,1% w 2014 roku). Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Do lekkiego stopnia zaliczono w 2012 roku 127 osób, stanowiąc 20,7% ogółu, a w 2014 roku 170 osób, stanowiąc 28,1%. Najczęstszymi przyczynami przyznania tego stopnia były choroby układu oddechowego i krążenia, choroby neurologiczne i choroby narządu ruchu.

Tabela 28. Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli i stopnia niepełnosprawności (osoby po 16 roku życia) w latach 2012 i 2014

symbol	2012 rok						2014 rok					
	znaczny		umiarkowany		lekki		znaczny		umiarkowany		lekki	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
01-U	5	2,1	7	2,8	0	0,0	2	1,4	7	2,4	0	0,0
02-P	9	3,8	23	9,3	9	7,1	11	7,6	23	7,9	13	7,6
03-L	5	2,1	7	2,8	9	7,1	3	2,1	14	4,8	15	8,8
04-O	9	3,8	11	4,5	10	7,9	5	3,4	15	5,2	7	4,1
05-R	32	13,3	51	20,7	25	19,7	19	13,1	76	26,1	31	18,2
06-E	3	1,3	0	0,0	2	1,6	1	0,7	2	0,7	2	1,2
07-S	70	29,2	62	25,2	32	25,2	37	25,5	79	27,1	52	30,6
08-T	6	2,5	2	0,8	3	2,4	10	6,9	8	2,7	3	1,8
09-M	17	7,1	4	1,6	1	0,8	10	6,9	5	1,7	1	0,6
10-N	56	23,3	59	24,0	28	22,0	31	21,4	38	13,1	36	21,2
11-I	28	11,7	20	8,1	8	6,3	15	10,3	23	7,9	10	5,9
12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,7	1	0,3	0	0,0
RAZEM	240	100,0	246	100,0	127	100,0	145	100,0	291	100,0	170	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Analiza wykazała podział klientów Powiatowego Zespołu legitymujących się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności ze względu na wiek oraz symbol niepełnosprawności. Wśród ogółu osób w wieku 16-25 lat w 2012 roku największą grupę stanowiły osoby z chorobami neurologicznymi tj. 25,4%. Udział tej grupy zwiększył się w 2014 roku do 26,0%. Osobom w przedziale wiekowym 26-40 lat został przyznany stopień niepełnosprawności również najczęściej ze względu na choroby neurologiczne oraz choroby narządów ruchu. W 2012 roku osoby z chorobami neurologicznymi stanowiły 29,8%, a w 2014 roku 12,1%. W 2014 roku najczęstszą przyczyną przyznania stopnia osobom w wieku 26-40 lat były choroby narządów ruchu, które stanowiły 24,1%. Wśród klientów Powiatowego Zespołu w wieku 41-60 lat dominowały choroby układu oddechowego i krążenia zarówno w 2012 jak i w 2014 roku, z tendencją rosnącą. Najstarszych klientów w wieku powyżej 60 lat dotyczyły głównie choroby układu oddechowego i krążenia (ponad 34% w badanych latach).

Tabela 29. Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli i wieku (2012 i 2014)

symbole	2012 rok								2014 rok							
	16-25 lat		26-40 lat		41-60 lat		60lat i więcej		16-25 lat		26-40 lat		41-60 lat		60 lat i więcej	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
01-U	7	11,9	2	3,5	3	1,4	0	0,0	5	10,0	3	5,2	1	0,4	0	0,0
02-P	8	13,6	7	12,3	16	7,7	10	3,5	7	14,0	8	13,8	25	9,9	7	2,8
03-L	1	1,7	1	1,8	4	1,9	15	5,2	0	0,0	2	3,4	7	2,8	23	9,3
04-O	5	8,5	4	7,0	9	4,3	12	4,2	5	10,0	3	5,2	11	4,4	8	3,3
05-R	8	13,6	15	26,3	40	19,2	45	15,6	6	12,0	14	24,1	55	21,8	51	20,7
06-E	2	3,4	0	0,0	3	1,4	0	0,0	1	2,0	0	0,0	4	1,6	0	0,0
07-S	9	15,3	6	10,5	50	24,0	99	34,3	4	8,0	12	20,7	67	26,6	85	34,6
08-T	0	0,0	1	1,8	7	3,4	3	1,0	2	4,0	2	3,4	10	4,0	7	2,8
09-M	0	0,0	0	0,0	9	4,3	13	4,5	0	0,0	2	3,4	7	2,8	7	2,8
10-N	15	25,4	17	29,8	47	22,6	64	22,1	13	26,0	7	12,1	46	18,3	39	15,9
11-I	4	6,8	4	7,0	20	9,6	28	9,7	5	10,0	5	8,6	19	7,5	19	7,7
12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	4,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
RAZEM	59	100,0	57	100,0	208	100,0	289	100	50	100,0	58	100,0	252	100,0	246	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku przekazał dane statystyczne na temat liczby osób w wieku do 16 roku życia, zamieszkałych na obszarze gminy w stosunku do których, wydał pozytywne orzeczenie o ustaleniu niepełnosprawności. Przekazał również dane w zakresie płci oraz grup wiekowych tych osób, w podziale na rodzaj symbolu.

Uzyskana niepełnosprawność wśród dzieci i młodzieży z terenu Gminy Ustrzyki Dolne wiązała się głównie w 2012 roku z chorobami układu oddechowego i krążenia (26,0%), a w dalszej kolejności z chorobami neurologicznymi (16,4%) i innymi chorobami określanymi symbolem 11-I (13,7%). W 2014 roku największą liczbę stanowiły osoby z chorobami neurologicznymi, chorobami układu oddechowego i krążenia - po 16,9%. Z ogólnej liczby niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w 2012 roku 61,6% to chłopcy, a 38,4% to dziewczęta. W 2014 roku struktura wieku tych osób nie zmieniła się zasadniczo.

Tabela 30. Liczba osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli niepełnosprawności oraz płci (osoby do 16 roku życia), w latach 2012 i 2014

Symbole	2012 rok						2014 rok					
	dziewczęta		chłopcy		razem		dziewczęta		chłopcy		razem	
	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%	l. osób	%
01-U	4	14,3	3	6,7	7	9,6	2	7,4	3	6,8	5	7,0
02-P	2	7,1	4	8,9	6	8,2	2	7,4	1	2,3	3	4,2
03-L	1	3,6	1	2,2	2	2,7	1	3,7	1	2,3	2	2,8
04-O	3	10,7	1	2,2	4	5,5	3	11,1	2	4,5	5	7,0
05-R	1	3,6	4	8,9	5	6,8	3	11,1	8	18,2	11	15,5
06-E	2	7,1	4	8,9	6	8,2	1	3,7	2	4,5	3	4,2
07-S	4	14,3	15	33,3	19	26,0	4	14,8	8	18,2	12	16,9
08-T	1	3,6	0	0,0	1	1,4	1	3,7	0	0,0	1	1,4
09-M	0	0,0	1	2,2	1	1,4	1	3,7	2	4,5	3	4,2
10-N	4	14,3	8	17,8	12	16,4	3	11,1	9	20,5	12	16,9
11-I	6	21,4	4	8,9	10	13,7	6	22,2	5	11,4	11	15,5
12-C	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	6,8	3	4,2
RAZEM	28	100,0	45	100,0	73	100,0	27	100,0	44	100,0	71	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. orzekania o Niepełnosprawności

Ze względu na wiek, 57,5% stanowiły osoby w wieku 8-16 lat w 2012 roku i 43,7% w 2014 roku. Wśród tych osób główną przyczyną niepełnosprawności w 2012 roku były choroby układu oddechowego i krążenia, a w 2014 roku choroby narządów ruchu i inne choroby tj. po 19,4%. W przedziale wiekowym 4-7 lat, w 2012 roku dominowały inne choroby oraz epilepsja (po 25,0%). W przedziale wiekowym 0-3 lat, główną przyczyną przyznania stopnia były choroby układu oddechowego i krążenia (40,0% w 2012 roku i zmniejszenie do 7,1% w 2014 roku) oraz choroby neurologiczne (26,7% w 2012 roku i 28,6% w 2014 roku).

Wspieranie osób niepełnosprawnych.

W ramach wsparcia osobom niepełnosprawnym mieszkającym na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, dofinansowano w latach 2012 i 2014 wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne, dofinansowano do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz dofinansowano do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.

Osoby, które otrzymały dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, to w 2012 roku łączna grupa 32 osób, a w 2014 roku 18 osób. Ze względu na płeć tych osób, w 2012

roku dofinansowanie otrzymało 18 kobiet i 14 mężczyzn. W 2014 roku dofinansowanie otrzymało 12 kobiet, i 6 mężczyzn. Wiek tych osób przedstawia poniższa tabela, uwzględniająca podział na tzw. ekonomiczne grupy wiekowe.

Tabela 31. Osoby korzystające z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych w Gminie Ustrzyki Dolne, ze względu na płeć i wiek

	2012 rok			2014 rok		
	Kobiety	Mężczyźni	Razem	Kobiety	Mężczyźni	Razem
do 17 lat	0	1	1	2	1	3
18-59 kobiety	10	-	10	7	-	7
18-64 mężczyźni	-	11	11	-	4	4
pow. 60 lat kobiety	8	-	8	3	-	3
pow. 65 lat mężczyźni	-	2	2	-	1	1
Razem	18	14	32	12	6	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Grupa 5 osób w 2012 roku oraz 3 osób w 2014 roku z terenu gminy, otrzymała dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych. Łącznie 7 osób w 2012 roku oraz 5 osób w 2014 roku otrzymało dofinansowanie do barier technicznych oraz 13 osób w 2012 roku do barier w komunikowaniu się.

Osoby korzystające z dofinansowania do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, to grupa 93 osób w 2012 roku, w tym 52 kobiety i 41 mężczyzn oraz 93 osoby w 2014 roku, w tym 58 kobiet i 35 mężczyzn.

Dofinansowaniem zostały również objęte osoby w ramach programu „Aktywny Samorząd”, łącznie 7 osób w 2012 roku i 10 osób w 2014 roku.

12. Wspieranie rodziny i dziecka

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a pieczę zastępczą organizuje powiat.

Ważne jest, aby położyć szczególny nacisk na pracę z rodziną biologiczną, przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, bowiem umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Gminy powinny wykorzystać wszystkie możliwe formy wsparcia dla rodzin biologicznych, nieradzących sobie opiekuńczo - wychowawczo. Rodzina jest podstawową komórką społeczną, w której zaspokajane są potrzeby biologiczne i psychologiczne. Na rodzicach ciąży obowiązek stworzenia warunków do prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci. W przypadku kiedy rodzice nie wypełniają prawidłowo swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dochodzi do zaniedbań, a rolą państwa jest pomoc rodzinie i stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka. Taka pomoc, może odbywać się w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Oprócz tego, rodziny wymagające pomocy mogą zostać objęte pomocą asystenta. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Udziela pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udziela pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspiera aktywność społeczną rodziny, udziela pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywuje do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udziela wsparcia dzieciom, podejmuje działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

W sytuacji gdy dziecko pozbawione zostało opieki rodzicielskiej, należy mu zapewnić opiekę w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, System Pieczy Zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej (rodzina zastępcza) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo

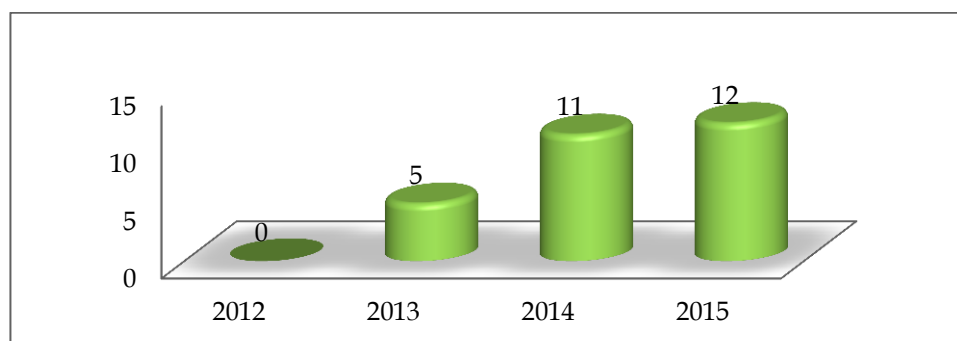
opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej lub zawodowej. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletniości, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia. Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępni lub rodzeństwem dziecka.

Dane wykorzystane w rozdziale pochodzą ze sprawozdania Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2014 rok (wykorzystane dane dotyczą lat 2013 i 2014) oraz danych tabelarycznych dotyczących pieczy zastępczej przygotowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ustrzykach Dolnych.

Wg danych, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych w okresie 2013-2014 zatrudniał 1 asystenta rodziny. Łączna liczba rodzin objętych pracą asystenta wynosiła 5 w 2013 roku oraz 11 w 2014 roku. Ze sprawozdania „Ocena zasobów...” wynika, że w 2012 roku nie był zatrudniany asystent rodziny. W 2015 roku pomocą asystenta objęto 12 rodzin.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 -2015

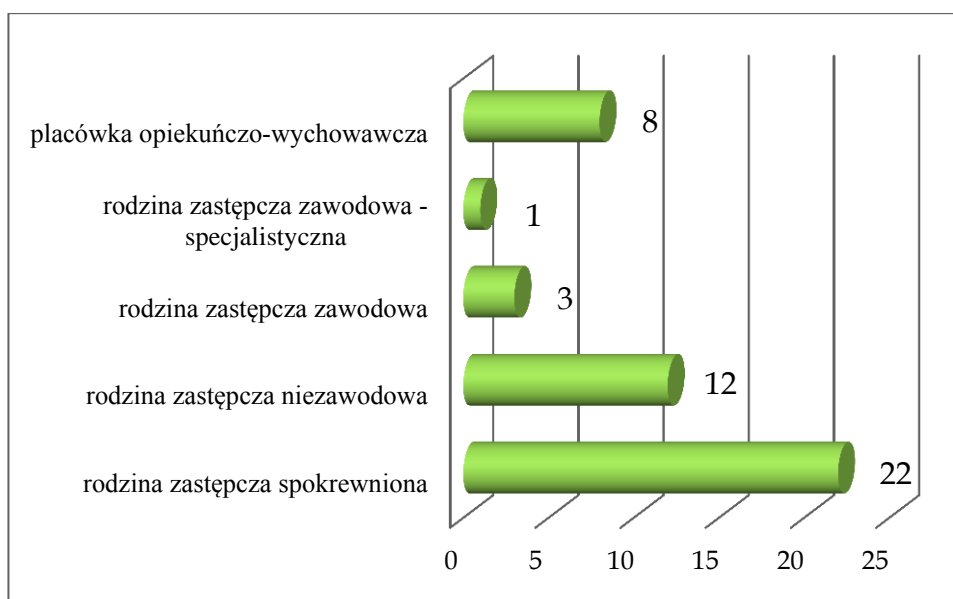

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W formach rodzinnej pieczy zastępczej, funkcjonujących na terenie gminy oraz innych gmin przebywało łącznie 38 dzieci z terenu Gminy Ustrzyki Dolne, w szczególności w rodzinach zastępczych spokrewnionych 22 dzieci, w rodzinach zastępczych zawodowych 3 dzieci, w rodzinach zastępczych niezawodowych 12 dzieci oraz 1 dziecko w rodzinie zastępczej zawodowej-specjalistycznej. Ogólna liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie omawianej gminy wynosiła 21. Prócz w/w form pieczy zastępczej 8 dzieci przebywało w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Wykres 10. Liczba dzieci umieszczonych i przebywających w pieczy zastępczej z terenu Gminy Ustrzyki Dolne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PCPR

Z łącznej liczby dzieci i młodzieży przebywających w formach pieczy zastępczej (46 osób), 3 dzieci było w wieku do 1 roku życia, 2 dzieci było w wieku przedszkolnym, 33 dzieci i młodzieży w wieku 8 – 17 lat oraz 8 osób dorosłych w wieku 18-22 lat. W rodzinie zastępczej spokrewnionej przebywały dzieci w wieku 3-6 lat tj. 2 dzieci, 14 dzieci i młodzieży w wieku 8 -17 lat oraz 6 osób dorosłych w wieku 18-22 lata. W rodzinach zastępczych niezawodowych przebywało 2 dzieci w wieku 1 roku, 8 dzieci i młodzieży w wieku 9-17 lat oraz 2 osób dorosłych w wieku 18-19 lat. W rodzinie zastępczej zawodowej przebywała młodzież w wieku 11 lat, 13 lat i 17 lat. Do placówek opiekuńczo-wychowawczych skierowano 1 dziecko do 1 roku życia i 7 osób w wieku 11-17 lat.

Do głównych powodów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, należała bezradność opiekuńczo-wychowawcza opiekunów (34,8%) oraz w dalszej kolejności uzależnienia rodziców (19,6%), niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców (17,4%), sieroctwo (17,4%), pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców (6,5%), długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców (2,2%), małoletnie matki (2,2%).

13. Przemoc w rodzinie

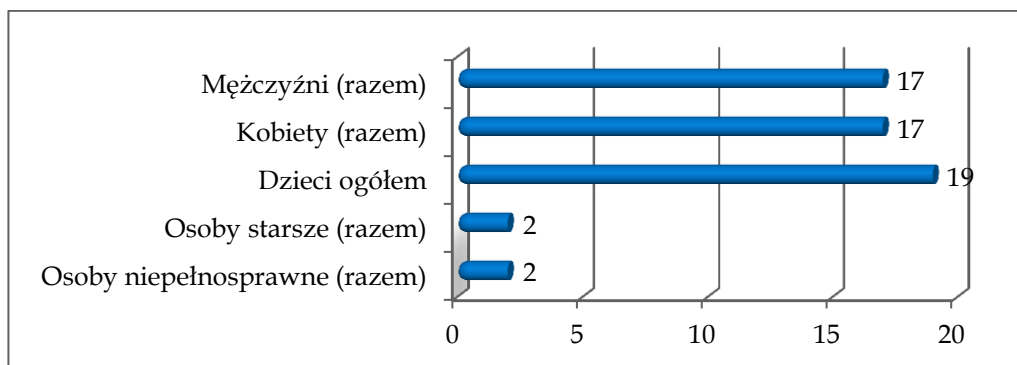
Na podstawie art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przez przemoc w rodzinie należy rozumieć powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Zjawisko przemocy w rodzinie ma charakter złożony i rozpatrywane jest zarówno w aspekcie, prawnym, psychologicznym jak i społecznym.

Dokonana diagnoza zjawiska przemocy domowej polegała na analizie badawczej danych instytucjonalnych tj. sprawozdania Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i jego zespołów roboczych.

Wg danych ze sprawozdania, w 2014 roku gmina realizowała program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Program został przyjęty na lata 2014-2017 Uchwałą Rady Miejskiej.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego, który w 2014 roku spotykał się 9 razy, powołano grupy robocze, a liczba posiedzeń grup wyniosła 75. Zespół Interdyscyplinarny objął pomocą ogółem 11 osób, w tym 3 kobiety, 3 mężczyzn i 5 dzieci. Pomocą grup roboczych zostało objęte ogółem 53 osoby, w tym po 17 kobiet i mężczyzn oraz 19 dzieci. W ogólnej grupie 53 osób, znalazły się 2 osoby starsze oraz 2 osoby niepełnosprawne. Łączna liczba rodzin objęta pomocą grup roboczych wynosiła 17.

Wykres 11. Liczba osób objętych wsparciem grup roboczych w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku

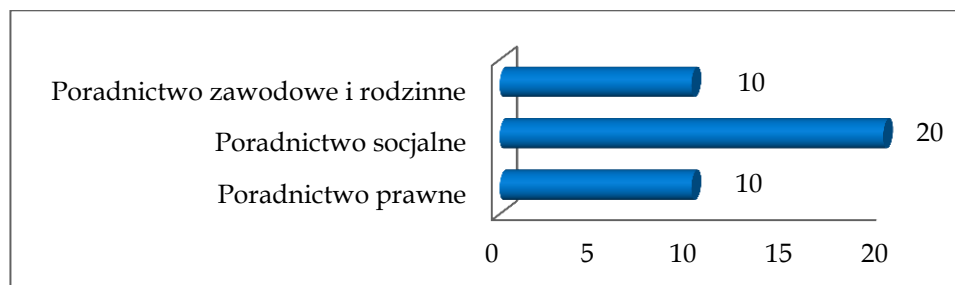

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

W ramach realizowanego poradnictwa dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie objęto pomocą 40 osób. 10 osobom udzielono porad prawnych, 10 poradnictwa zawodowego i rodzinnego, a 20 osobom poradnictwa socjalnego.

Wykres 12. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, objęta pomocą w formie poradnictwa w 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Procedurą szczególną w sytuacjach przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskiej Karty”, która została uregulowana w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku, w sprawie procedury „Niebieskie Karty”.

Ogólna liczba rodzin, które zostały objęte procedurą „Niebieskie Karty” wynosiła 26. Liczba formularzy „NK A”, sporządzonych przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę wyniosła 5, „NK C”, sporządzonych przez członków zespołu interdyscyplinarnego 17, a „NK D” sporządzona ze sprawcą przez grupę roboczą 7.

W wyniku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy zakończono 28 procedur. 24 sprawy zakończono w wyniku ustania przemocy w rodzinie, a 4 z powodu bezzasadności podejmowania działań.

W ramach czynności pomocowych prowadzonych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej dla osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie⁸, objęto wsparciem psychologa 14 osób doświadczających przemocy oraz 2 osoby stosujące przemoc. Złożono 6 wniosków do Prokuratury Rejonowej o przymusowe leczenie odwykowe oraz 6 wniosków do Prokuratury o podjęcie działań w stosunku do sprawcy przemocy. Świadców przemocy tj. 3 dzieci, objęto pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole, zajęciami dydaktyczno-wychowawczymi oraz wsparciem psychologa.

⁸ wg sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w 2014 roku

14. Problem alkoholowy i narkomania

Narodowy Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych definiuje uzależnienie od alkoholu, jako kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których picie alkoholu dominuje nad innymi zachowaniami, które miały dla pacjenta poprzednio większą wartość. Głównym objawem zespołu uzależnienia jest pragnienie alkoholu (często silne, czasami przemożne).

Na ostateczne rozpoznanie uzależnienia, pozwala identyfikacja trzech lub więcej następujących cech lub objawów występujących łącznie przez pewien czas w ciągu ostatniego roku (picia):

1. Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).
2. Upośledzona zdolność kontrolowania zachowań związanych z pićciem (trudności w unikaniu rozpoczęcia picia, trudności w zakończeniu picia do wcześniej założonego poziomu, nieskuteczność wysiłków zamierzających do zmniejszenia lub kontrolowania picia).
3. Fizjologiczne objawy stanu odstawienia pojawiającego się, gdy picie alkoholu jest ograniczone lub przerywane, albo używanie alkoholu lub pokrewnie działających substancji (np. leków) w celu złagodzenia ww. objawów, uwolnienie się od nich lub uniknięcia ich.
4. Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożycia większych dawek dla wywołania oczekiwanego efektu.
5. Z powodu picia alkoholu narastające zaniedbywanie alternatywnych źródeł przyjemności lub zainteresowań, zwiększona ilość czasu przeznaczona na zdobywanie alkoholu lub jego picie, bądź uwolnienia się od następstw jego działania.
6. Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia.

Gmina realizuje Program Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, którego główne cele to: *zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii*

w szczególności dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo wychowawczych, wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień, zmniejszenia rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym oraz prowadzenie procedur zmierzających do uzyskania orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Do podmiotów realizujących powyższy program należą: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Ustrzykach Dolnych, Poradnia odwykowa w Lesku, Punkt Konsultacyjny Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Moczarach, Centrum Pomocy Psychologiczno – Prawnej dla ofiar przemocy, Zarząd Rejonowy PCK, placówki oświatowe.

Głównym źródłem danych zawartych w niniejszym rozdziale, są roczne sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej „Gminną Komisją” działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.).

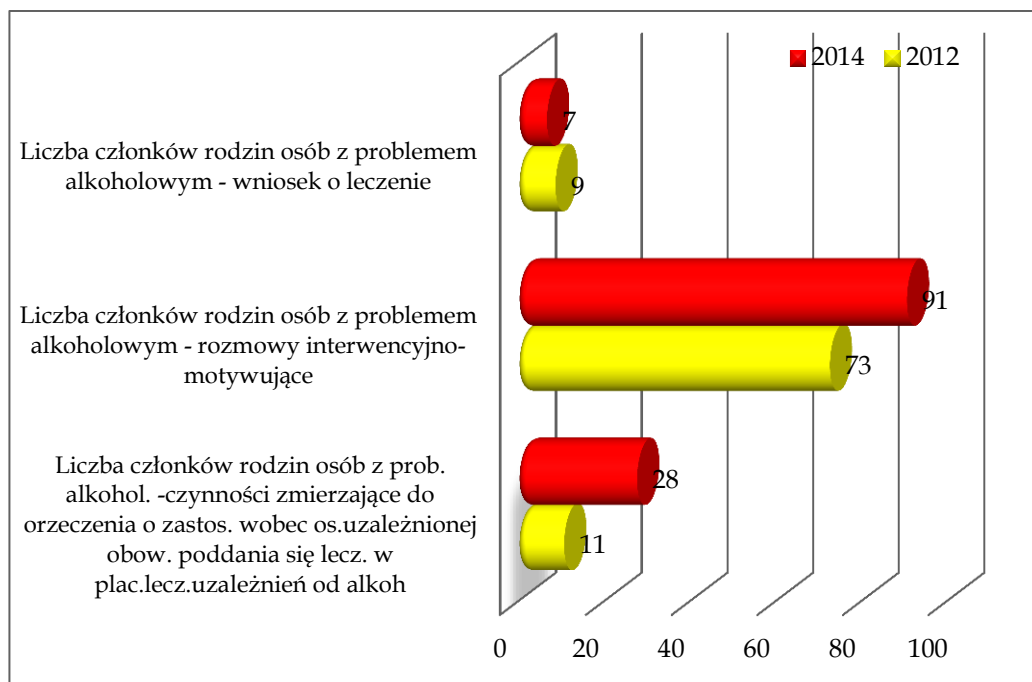
Wg danych ze sprawozdania PARPA-G1 na lata 2012 i 2014, łączny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Gminy wynosił w latach 2012-2014: 110, w tym limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) 70, a w miejscu sprzedaży 40 (lokale gastronomiczne). Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosiła łącznie w 2012 roku 64, w tym 36 to sklepy, a 29 to lokale gastronomiczne. W 2014 roku liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosiła 44, w tym 24 to sklepy, a 20 to lokale gastronomiczne.

Wg stanu na koniec 2014 roku, liczba członków Gminnej Komisji wynosiła 12.

W 2012 roku, w stosunku do 11, a w 2014 roku do 28 członków rodzin osób z problemem alkoholowym podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w placówce uzależnień. W 2012 roku Gminna Komisja przeprowadziła 73 rozmowy interwencyjno-motywuujące, a w 2014 roku 91 takich rozmów z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym. W 2012 roku złożono 9 wniosków o leczenie odwykowe, a w 2014 roku 7 tego typu wniosków.

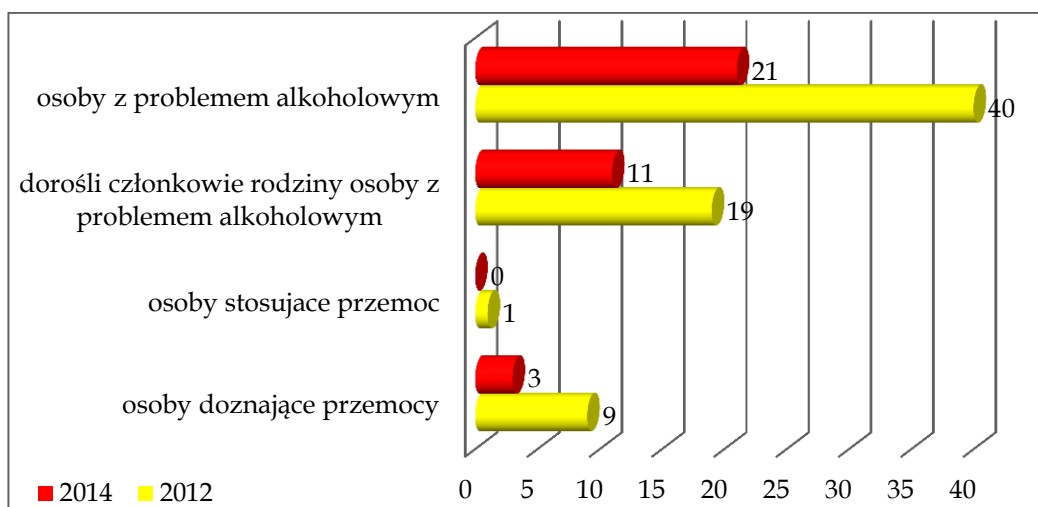
Wykres 13. Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym w Gminie Ustrzyki Dolne (2012 i 2014)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PARPA-G1

W punkcie konsultacyjno-informacyjnym udzielono w 2012 roku 80 porad dla 40 osób z problemem alkoholowym, a w 2014 roku 48 porad dla 21 osób. Udzielono porad dla członków rodzin osoby z problemem alkoholowym tj. dla 19 osób w 2012 roku i 11 osób w 2014 roku.

Wykres 14. Liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono porad w punkcie konsultacyjno - informacyjnym w Gminie Ustrzyki Dolne (2012 i 2014)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PARPA-G1

W ramach profilaktyki szkolnej i środowiskowej w latach 2012 - 2014 prowadzone były na terenie gminy programy profilaktyczne rekomendowane przez Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii, Ośrodek Rozwoju Edukacji, lub Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W programach wzięło udział 700 uczniów, 48 nauczycieli i 270 rodziców w 2012 roku oraz 253 uczniów i 22 nauczycieli w 2014 roku. W 2014 roku prowadzone były inne programy profilaktyczne, w których wzięło udział 790 uczniów, 47 nauczycieli i 162 rodziców.

15. Pomoc społeczna. Zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Ustrzyki Dolne realizuje Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Został on utworzony jako jednostka organizacyjna i budżetowa gminy do realizowania zadań w zakresie pomocy społecznej. MGOPS działa na podstawie Ustawy o Pomocy Społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Ustawodawca poprzez niniejszą ustawę określił zadania Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej względem mieszkańców, których należy wesprzeć świadczeniami socjalnymi oraz pracą socjalną. Osoby/rodziny ubiegające się o pomoc społeczną, w tym wsparcie finansowe (udzielenie zasiłku w postaci pomocy finansowej), powinny spełniać warunki określone przez w/w ustawę. Mowa tu o narzuconym przez ustawodawcę kryterium dochodowym na osobę w gospodarstwie domowym, w rozumieniu ustawy oraz kryterium dochodowym na osobę samotnie prowadzącą gospodarstwo domowe. Ustawodawca określił również inne przesłanki, które uprawniają do korzystania z systemu pomocy społecznej – zostały bowiem wskazane przyczyny przyznania pomocy społecznej. Ustawodawca określił w formie katalogu problemy społeczne, które uprawniają do korzystania ze świadczeń socjalnych. Zgodnie z art. 7 ustawy o pomocy społecznej - pomocy udziela się osobom/rodzinom z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 7a) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) (uchylony)
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone

w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;

- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wyznaczenie powyższego katalogu wiąże się z koniecznością badania i monitorowania, w większości przypadków wykorzystując instrumenty badań społecznych. Badania podstawowe wykonane na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, pozwalają poznać główne dysfunkcje rodzin, oraz osób otrzymujących pomoc socjalną w obszarze świadczonej pomocy społecznej przez tutejszy Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadanie to zostało wykonane poprzez analizę danych zawartych w systemie informatycznym „Pomost” oraz analizę dokumentów wytworzonych przez Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Analiza gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2012 i 2014

Prezentację wyników przeprowadzonego badania dotyczącego mieszkańców tutejszej gminy, którzy zostali objęci wsparciem przez jednostkę pomocy społecznej rozpoczyna charakterystyka gospodarstw domowych oraz analiza dynamiki zjawiska w latach 2012-2014. Zbiór danych, którym zespół badawczy posługiwał się w trakcie studiów, to sprawozdania Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS), sprawozdania z działalności Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, sprawozdania z programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”, sprawozdanie Karta Dużej Rodziny oraz danych dostępnych w ramach systemu informatycznego „Pomost”. Z założeń diagnozy społecznej, na potrzeby niniejszego dokumentu strategicznego wynika, że rok 2012 wyznaczono jako podstawowy, w aspekcie przeprowadzonej analizy dynamiki badanych zjawisk i problemów społecznych w czasookresie 2012-2014.

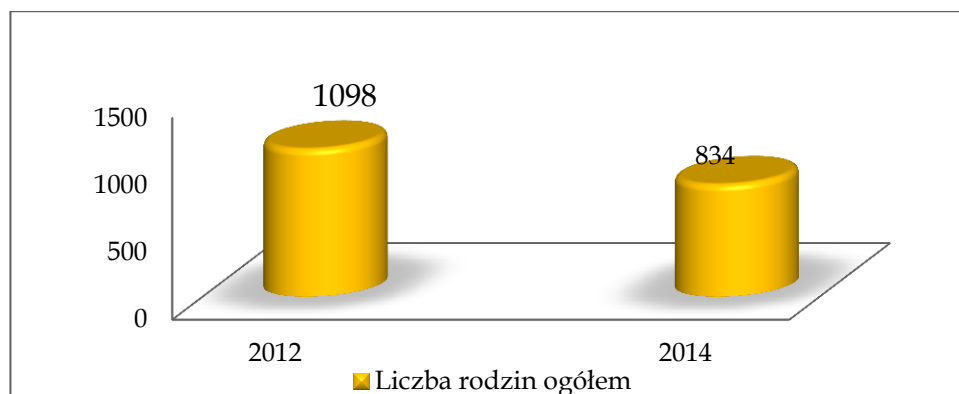
Badania zasobów Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej umożliwiły uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące liczby gospodarstw domowych objętych wsparciem pomocy społecznej, strukturę gospodarstw domowych, liczbę dzieci

w gospodarstwach domowych, która korzysta z pomocy społecznej oraz powody ubiegania się o pomoc społeczną.

Poniższy wykres przedstawia pierwszy z badanych wskaźników tj. liczebność gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2012-2014.

Wykres 15. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Charakterystyka gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia publicznej pomocy społecznej wskazuje, iż w 2012 roku w systemie pomocy społecznej funkcjonowało 1098 rodzin, a w 2014 roku liczba rodzin zmniejszyła się do 834.

W analizowanym przedziale czasu nastąpiło zmniejszenie się liczby gospodarstw objętych pomocą społeczną między 2012 a 2014 rokiem o 264 rodziny.

Tabela 32. Udział procentowy (%) rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS w Gminie Ustrzyki Dolne ze względu na liczbę osób w rodzinie w latach 2012-2014.

	2012 rok		2014 rok	
	l. rodzin	%	l. rodzin	%
1 osoba w rodzinie	378	34,4	284	34,1
2 osoby w rodzinie	199	18,1	126	15,1
3 osoby w rodzinie	204	18,6	116	13,9
4 osoby w rodzinie	142	12,9	128	15,3
5 osób w rodzinie	103	9,4	97	11,6
6 i więcej osób w rodzinie	72	6,6	83	10,0
Razem	1098	100,0	834	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Z powyższej tabeli wynika, iż w latach 2012 i 2014 największy udział stanowiły rodziny jednoosobowe, stanowiąc 34,4% ogółu rodzin w 2012 roku i 34,1% w 2014 roku. Drugim typem rodziny były gospodarstwa dwuosobowe stanowiące 18,1% ogółu rodzin w 2012 roku i 15,1% w 2014 roku. Najmniejszy udział posiadały rodziny, w których funkcjonowało 6 osób i więcej tj. 6,6% w 2012 roku i 10,0% w 2014 roku.

W oparciu o dane pozyskane z MGOPS, można dokonać także analizy dynamiki badanego zjawiska. Analiza ta wskazała, iż w badanym okresie największy wzrost udziału procentowego (pomiędzy 2012, a 2014 rokiem) odnotowano w przypadku gospodarstw 6 osobowych i większych tj. o 3,4 punktów procentowych. Największy spadek udziału wystąpił u rodzin trzyosobowych tj. o 4,7 punktów procentowych.

W tworzeniu obrazu gospodarstw korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w Gminie Ustrzyki Dolne, kolejną istotną cechą jest liczba rodzin z dziećmi oraz liczba dzieci w rodzinie. Przeprowadzona analiza danych wskazuje, iż w 2012 roku udział rodzin z dziećmi względem ogółu rodzin objętych pomocą MGOPS-u stanowił w 2012 roku 46,5% ogółu rodzin, a w 2014 roku wzrósł do 55,5%. Liczba rodzin z dziećmi wynosiła 511 w 2012 roku i zmniejszyła się do 463 osób w 2014 roku.

Tabela 33. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy w MGOPS w Ustrzykach Dolnych w latach 2012 i 2014, wg liczby dzieci

Liczba dzieci w rodzinie	2012 rok		2014 rok	
	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
1 dziecko	258	50,5	147	31,7
2 dzieci	145	28,4	130	28,1
3 dzieci	73	14,3	96	20,7
4 dzieci	26	5,1	62	13,4
5 dzieci	7	1,4	20	4,3
6 dzieci	2	0,4	4	0,9
7 i więcej	0	0,0	4	0,9
Razem	511	100	463	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

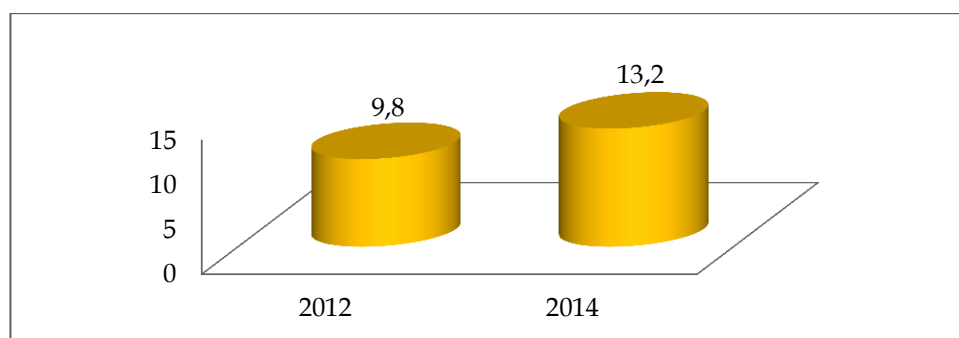
Analiza danych wykazała, że w latach 2012 i 2014 udział rodzin z 1 dzieckiem był największy i wyniósł 50,5% w 2012 roku i 31,7% w 2014 roku. Na drugim miejscu znalazły

się rodziny z 2 dziećmi, stanowiące 28,4% ogółu rodzin z dziećmi, a ich udział w 2014 roku wyniósł 28,1%.

Kolejną cechą, która została poddana analizie statystyczno-socjologicznej jest skład gospodarstwa domowego, uznawany za jeden z zasadniczych determinant sytuacji życiowej dziecka. W tym przypadku szczególną uwagę zwrócono na to, czy rodzina jest pełna, czy niepełna podkreślając znaczenie socjalizacji do ról rodzinnych (ojca, matki).

Wykres 16. Procentowy (%) udział rodzin niepełnych względem ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem MGOPS w Ustrzykach Dolnych w latach 2012 i 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Udział rodzin niepełnych w 2012 roku wynosił 9,8% ogółu rodzin objętych wsparciem MGOPS (108 rodzin), a w 2014 roku pozostawał na poziomie 13,2% (110 rodzin).

Poniższa analiza dotycząca rodzin niepełnych dotyczy także ich składu, pod kątem liczby dzieci.

Tabela 34. Liczba dzieci w rodzinach niepełnych objętych wsparciem MGOPS w Ustrzykach Dolnych w latach 2012 i 2014

Liczba dzieci w rodzinie	2012 rok		2014 rok	
	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
1 dziecko	58	53,7	46	41,8
2 dzieci	28	25,9	38	34,5
3 dzieci	14	13,0	16	14,5
4 dzieci i więcej	8	7,4	10	9,1
Razem	108	100	110	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

W rodzinach niepełnych, w 2012 roku dominowały rodziny z 1 dzieckiem, stanowiące 53,7% ogółu rodzin niepełnych. W 2014 roku również dominowały rodziny niepełne z 1 dzieckiem, stanowiące 41,8%. Znaczący wzrost udziału odnotowano w przypadku rodzin niepełnych z 2 dzieci.

Charakterystyka dominujących problemów społecznych gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

Kolejnym elementem przeprowadzonej diagnozy jest próba określenia, w jakim stopniu odnotowane w ustawie o pomocy społecznej dysfunkcje i problemy społeczne dotyczyły mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w latach 2012-2014. Ustawa ta precyzuje piętnaście przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną. Ich struktura w zbiorowości rodzin MGOPS została zamieszczona w poniższej tabeli.

Tabela 35. Dominujące powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012-2014.

Przyczyna przyznania pomocy społecznej	2012 rok		2014 rok	
	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%
Ubóstwo	511	46,5	490	58,8
Bezdomność	11	1,0	15	1,8
Bezrobocie	469	42,7	431	51,7
Niepełnosprawność	182	16,6	192	23,0
Długotrwała lub ciężka choroba	239	21,8	275	33,0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	108	9,8	110	13,2
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (ogółem)	92	8,4	93	11,2
w tym rodziny niepełne	64	5,8	66	7,9
w tym rodziny wielodzietne	22	2,0	9	1,1
Alkoholizm	15	1,4	14	1,7
Przemoc w rodzinie	3	0,3	3	0,4
Zdarzenie losowe	7	0,6	20	2,4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	0,8	0	0,0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0,0	17	2,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Najczęściej spotykanym powodem ubiegania się o pomoc społeczną w latach 2012-2014 były uciążliwości wynikające z ubóstwa oraz bezrobocia. Z tytułu ubóstwa pomocą

MGOPS-u w 2012 roku objętych zostało 511 rodzin tj. 46,5% względem ogólnej liczby rodzin, a w 2014 roku 490 rodzin, stanowiąc udział 58,8%. Pozostawanie poza rynkiem pracy przez klientów MGOPS było równie częstą przyczyną przyzwania pomocy. Rodziny, w których wystąpił problem bezrobocia w 2012 roku stanowiły 42,7% ogółu rodzin, zaś w 2014 roku 51,7%.

Z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2012 objętych było 239 rodzin tj. 21,8% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej, zaś w 2014 roku grupa ta stanowiła 33,0%. Wymienione powyżej problemy społeczne stanowiły główne dysfunkcje klientów zgłaszających się po pomoc społeczną.

Wieloletni program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”

O skali zagrożenia wykluczeniem społecznym świadczy także liczba dzieci i młodzieży oraz osób objętych programem „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. Pomoc w dożywianiu skierowana jest w szczególności do: dzieci do siódmego roku życia i uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

Ogólna liczba osób objętych programem „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” wynosiła w 2012 roku 1719 osób, w tym 265 osób to dzieci do 7 roku życia (15,4%), a 586 to uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej (34,1%). W 2014 roku ogólna liczba zmniejszyła się do 1617 osób, w tym 227 to dzieci w wieku przedszkolnym (14,0%), a 533 to uczniowie szkół (33,0%). Dzięki programowi, o którym mowa, udzielana jest pomoc w formie: posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności.

W 2012 roku liczba osób korzystająca z posiłku w ramach w/w programu liczyła 643 osoby, w tym 59 w formie całodziennego wyżywienia, 246 w formie pełnego obiadu i 356 osób w formie jednego dania gorącego. W 2014 roku liczba osób zmniejszyła się do 574, w tym 100 korzystało z posiłku w formie całodziennego wyżywienia, 206 osób w formie pełnego obiadu, a 301 osób w formie jednego dania gorącego. Szczegółowy podział na wiek osób otrzymujących świadczenie znajduje się w tabeli.

Tabela 36. Liczba dzieci i młodzieży objęta pomocą w ramach Programu: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014

Pomoc w formie posiłku	2012 rok			2014 rok		
	razem	dzieci do 7 roku życia	uczniowie	razem	dzieci do 7 roku życia	uczniowie
osoby objęte programem	1 719	265	586	1 617	227	533
liczba osób korzystająca z posiłku	643	121	487	574	112	427
w formie całodziennego wyżywienia	59	7	52	100	33	67
pełnego obiadu	246	41	156	206	23	135
jednego dania gorącego	356	71	296	301	63	247
mleka/bułki/kanapki	32	7	25	22	0	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Karta Dużej Rodziny.

W ramach wsparcia dla rodzin i pomocy rodzinom wielodzietnym, przysługuje niezależnie od dochodu Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień na terenie całego kraju. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują KDR na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta przyznawana jest dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.⁹

Na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku rodziny wielodzietne złożyły 24 wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny. W sumie KDR wydano dla 23 rodzin, w tym dla 43 rodziców oraz 79 dzieci.

⁹ na podstawie WWW.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/karta-duzej-rodziny

Spoleczno – demograficzna charakterystyka osób objętych świadczeniem z pomocy społecznej.

Istotnym uzupełnieniem diagnozy problemów społecznych w Gminie Ustrzyki Dolne była analiza osób funkcjonujących w rodzinach objętych pomocą społeczną. Ta część diagnozy obejmuje 2014 rok, w zakresie charakterystyki społeczno – demograficznej osób żyjących w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy MGOPS, którzy otrzymali pośrednie lub bezpośrednie wsparcie z tej instytucji.

Wg danych uzyskanych z systemu informatycznego „Pomost”, ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej wynosiła 1803 osoby, co stanowiło 9,9% mieszkańców gminy.

Tabela 37. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych (2014)

Ogółem		Liczba klientów MGOPS ze względu na płeć			
		Kobiety		Mężczyźni	
Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
1803	100	939	52,1	864	47,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Przeprowadzona analiza wtórna zebranego materiału wskazała, że w badanej zbiorowości dominowały kobiety. Stanowiły one 52,1%.

Zbiorowość klientów pomocy społecznej została zanalizowana również pod kątem ich miejsca zamieszkania, w strukturze miasto-wieś. Wśród ogółu osób 54,4% to mieszkańcy wsi, a 45,6% to mieszkańcy miasta. Podział świadczeniobiorców na płeć oraz miejsce zamieszkania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych ze względu na miejsce zamieszkania (miasto-wieś) w 2014 roku

Płeć	Jednostka	L. osób	%
Kobiety	miasto	440	46,9
	wieś	499	53,1
	razem	939	100,0
Mężczyźni	miasto	383	44,3
	wieś	481	55,7
	razem	864	100,0
Razem	miasto	823	45,6
	wieś	980	54,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Kolejną cechą, jaką wzięto pod uwagę, analizując dane z systemu informatycznego „POMOST” był stan cywilny. Szczegółowa analiza wykazała, że w głównej mierze osoby korzystające z pomocy społecznej pozostają w stanie wolnym¹⁰. Na drugim miejscu były osoby pozostające w związkach małżeńskich stanowiące 28,3%, a następnie wdowy i wdowcy oraz osoby po rozwodzie i inne.

Tabela 39. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych ze względu na stan cywilny w 2014 roku

	Kobiety	%	Mężczyźni	%	Razem	%
Panna/kawaler	522	55,6	572	66,2	1094	60,7
Związek małżeński	285	30,4	226	26,2	511	28,3
Rozwiedziona/ny	52	5,5	42	4,9	94	5,2
Konkubina/konkubent	5	0,5	4	0,5	9	0,5
Separowana/ny	2	0,2	2	0,2	4	0,2
Wdowa/wdowiec	60	6,4	12	1,4	72	4,0
Brak danych	13	1,4	6	0,7	19	1,1
Razem	939	100,0	864	100,0	1803	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W tworzeniu obrazu klientów pomocy społecznej w Gminie Ustrzyki Dolne, należy zwrócić uwagę na inną istotną cechę, jaką jest poziom wykształcenia. Charakterystyka ta, może być użyteczna przy konstruowaniu projektów socjalnych, zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy.

Analiza danych statystycznych wykazała, iż najczęściej klienci MGOPS legitymowali się wykształceniem zasadniczym zawodowym (22,2%). Osoby z wykształceniem podstawowym stanowiły 17,9% ogółu, a uczniowie szkół podstawowych, jako osoby pośrednio lub bezpośrednio korzystające z pomocy społecznej stanowili 17,0%.

¹⁰ w tym świadczeniobiorcami są również dzieci, korzystające z np. dożywiania

Wykres 17. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych ze względu na wykształcenie w 2014 roku

	Kobiety	%	Mężczyźni	%	Razem	%
Bez wykształcenia	103	11,0	89	10,3	192	10,6
Nieustalony poziom wykształcenia	15	1,6	15	1,7	30	1,7
Podstawowe	161	17,1	161	18,6	322	17,9
Uczeń gimnazjum	47	5,0	53	6,1	100	5,5
Uczeń szkoły podstawowej	155	16,5	151	17,5	306	17,0
Gimnazjalne	20	2,1	23	2,7	43	2,4
Niepełne podstawowe	4	0,4	0	0,0	4	0,2
Policealne/pomaturalne	7	0,7	6	0,7	13	0,7
Student	6	0,6	9	1,0	15	0,8
Średnie ogólnokształcące	77	8,2	27	3,1	104	5,8
Średnie zawodowe	66	7,0	38	4,4	104	5,8
Uczeń szkoły policealnej / pomaturalnej	2	0,2	1	0,1	3	0,2
Uczeń szkoły ponadgimnazjalnej	71	7,6	57	6,6	128	7,1
Wyższe	12	1,3	7	0,8	19	1,1
Zasadnicze zawodowe	180	19,2	221	25,6	401	22,2
Brak danych	13	1,4	6	0,7	19	1,1
Razem	939	100,0	864	100,0	1803	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Pozycja na rynku pracy to kolejny, bardzo ważny wskaźnik, dla zbiorowości klientów pomocy społecznej w Gminie Ustrzyki Dolne. Wśród ogółu świadczeniobiorców 61,5% to osoby bierne zawodowo. Osoby bezrobotne stanowiły 29,5%, a pracujące tylko 7,9% ogółu.

Tabela 40. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Gminie Ustrzyki Dolne ze względu na aktywność zawodową w 2014 roku

	Kobiety	%	Mężczyźni	%	Razem	%
Bierny zawodowo	564	60,1	545	63,1	1109	61,5
Bezrobotny	294	31,3	238	27,5	532	29,5
Pracujący	68	7,2	75	8,7	143	7,9
Brak danych	13	1,4	6	0,7	19	1,1
Razem	939	100,0	864	100,0	1803	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Czas pozostawiania w systemie pomocy społecznej, to kolejna cecha poddana analizie. Wg danych statystycznych, świadczeniobiorcy pomocy społecznej pozostawali w systemie głównie przez okres powyżej 37 miesięcy. Ich udział procentowy wyniósł 72,8%.

Tabela 41. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Gminie Ustrzyki Dolne ze względu na czas korzystania z pomocy społecznej w 2014 roku

	kobiety	%	mężczyźni	%	razem	%
0 - 12 miesięcy	142	15,1	176	20,4	318	17,6
13 - 24 miesięcy	56	6,0	46	5,3	102	5,7
25 - 36 miesięcy	26	2,8	37	4,3	63	3,5
37 miesięcy lub dłużej	709	75,5	603	69,8	1312	72,8
brak danych	6	0,6	2	0,2	8	0,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

16. Prognoza problemów społecznych i celów strategicznych

Zmieniająca się sytuacja demograficzna oznacza - w perspektywie do roku 2021 wzrost osób w wieku senioralnym. Należy podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku senioralnym – np. kluby seniora. W zakresie opieki decydujące o możliwości jak najdłuższego przebywania w dotychczasowym środowisku, poprzez realizację szeroko rozumianej pracy socjalnej z tą grupą społeczną. Osoba, która z powodu stanu zdrowia, nie może przebywać w miejscu zamieszkania winna trafić do placówki całodobowej dostosowanej do jej indywidualnych potrzeb. Mając na uwadze wzrost liczby osób starszych w najbliższych latach należy zadbać o rozwój współpracy z placówkami tego typu. Konieczne jest też systematyczne monitorowanie sytuacji demograficznej i ich trendów w gminie – celem dokonania bieżącej sytuacji demograficznej gminy.

W obszarze aktywizacji należy zadbać o wyrównanie dostępu do usług społecznych, np. klubów, placówek edukacyjnych, kulturalnych i rekreacyjno-sportowych. Uwaga lokalnych polityków społecznych winna koncentrować się nie tylko na pomocy dla samych seniorów, ale także ich rodzin.

Sytuacja materialna osób w wieku senioralnym wymaga wsparcia ze strony publicznej pomocy społecznej. Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta liczba osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą, konieczna jest zatem polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy.

Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi jeżeli chodzi o ich edukację i aktywny udział w społeczeństwie. Sporych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa, oraz budowa dla tej grupy osób systemu wsparcia.

Równie istotnym elementem wsparcia osób niepełnosprawnych jest kwestia wsparcia materialnego przez publiczną pomoc społeczną w postaci świadczeń materialnych. System opieki nad dzieckiem pozbawionym właściwej opieki rodziców winien dalej rozwijać się zgodnie z potrzebami społecznymi, czyli m.in. proponować działania profilaktyczne i osłonowe dla rodzin niewydolnych wychowawczo, tak by jak najdłużej utrzymać dziecko

w środowisku rodzinnym poprzez wsparcie systemowe w formie asystenta rodziny oraz specjalistyczne poradnictwo w formach indywidualnych oraz grupowych. Kryzys rodziny przekładający się na upośledzenie jej funkcji wychowawczych winien zaktywizować system pomocy społecznej do aktywności szczególnie w rozwoju pracy socjalnej oraz asystentury rodzin. Wzmacnianie rodziny, wraz z rozwojem atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego adresowanych do dzieci i młodzieży, winno przełożyć się na ograniczenie rozwoju zachowań o charakterze niedostosowania społecznego oraz patologii społecznej.

Analiza przemocy w rodzinie w oparciu o dostępne dane zastane, wskazuje że jej poziom nie będzie w najbliższych latach wzrastał, ale wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków przemocy będzie ulegało ujawnieniu. W związku z powyższym instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy, jak i poprzez promowanie dostępnych form pomocy dla osób doznających przemocy. Konieczna jest realizacja i rozwój działań profilaktycznych w tym obszarze w ramach realizowanych programów.

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku. Bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Posiadane kwalifikacje oraz kompetencje społeczne zwiększają szansę osób wykluczonych na aktywny udział na otwartym rynku pracy. Tym samym beneficjenci pomocy społecznej wymagają profesjonalnego wsparcia w ramach realizowanej pracy socjalnej przez pracowników socjalnych. Konieczne zatem jest doksztalcanie kadry w tym zakresie. Niezbędne jest również aby były podejmowane aktywne działania MGOPS na rzecz ich klientów w szczególności osób pozostających bez pracy w ramach realizowanych projektów Unijnych.

Również zabezpieczenie socjalne (świadczenia materialne) staje się niezbędnym elementem systemu pomocy, którego celem jest zmiana sytuacji materialnej, społeczno-zawodowej i rodzinnej klientów MGOPS. Bez tego typu form wsparcia liczba rodzin wykluczonych społecznie będzie systematycznie rosła. Konieczne jest też monitorowanie występujących problemów społecznych na obszarze gminy.

17. Monitoring i ewaluacja

Monitoring to systematyczne określanie dynamiki zmian danego zjawiska. Monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych dotyczących prowadzonych działań, wdrażanych projektów bądź całej strategii, tak w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i wytyczonymi celami.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji, który to polega na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych celów, kryteriów i wartości. Ewaluację strategii należy rozumieć jako systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu w celu ocenienia strategii, poprawy jej skuteczności oraz/lub wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania¹¹.

Cele prowadzenia ewaluacji można ująć w czterech zasadniczych punktach:

1. kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań,
2. zwiększanie skuteczności i efektywności projektów i programów podejmowanych przez sektor publiczny;
3. kształtowanie kierunków i priorytetów działalności sektora publicznego,
4. poznawanie mechanizmów programów i projektów¹².

Realizacja działań przewidzianych w celach operacyjnych niniejszej strategii odbywać się będzie, w ramach kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych gminy.

¹¹ T. Kierzkowski, Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2002, s. 19–20.

¹² Tamże, str. 11

Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników realizacji działań, o których mowa w niniejszym dokumencie, będzie coroczne sprawozdanie z realizacji strategii. Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

– **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez Burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: Sekretarz, Kierownik Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez Burmistrza

– **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający Strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku w celu oceny poziomu wdrożenia poszczególnych celów i kierunków działań zawartych w niniejszym dokumencie. Zespół powinien przedstawić swoją ocenę Burmistrzowi i Radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

18. Planowanie społeczne w strategii rozwiązywania problemów społecznych

Nowe podejście do polityki gminnej wymaga profesjonalnego zarządzania zasobami administracji gminnej oraz realizacji aktywnej polityki społecznej na poziomie samorządu terytorialnego. Realizacja przez gminę lokalnej polityki społecznej odbywa się na podstawie dokumentów strategicznych planowania społecznego. Pierwszym z nich to strategia zintegrowanego rozwoju (ustawa o samorządach i przestrzennym zagospodarowaniu kraju). Druga to strategia rozwiązywania problemów społecznych wyznaczająca de facto cele realizowanej przez samorząd lokalnej polityki społecznej. Przedmiotowe cele polityki społecznej wyznaczają dziedziny, czyli obszary polityki społecznej – rozumianej nie tylko jako działalność praktyczna państwa, ale również jako nauka. Za fundamentalne dziedziny polityki społecznej uznaje się zatem:

- Politykę ludnościową i rodzinną
- Politykę w dziedzinie zatrudnienia, płac, warunków i ochrony pracy;
- Politykę mieszkaniową;
- Politykę w zakresie ochrony zdrowia;
- Politykę oświatową;
- Politykę kulturalną;
- Politykę w zakresie zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej;
- Politykę w zakresie bezpieczeństwa publicznego
- Poziom zorganizowania społeczeństwa obywatelskiego, grup obywatelskich inicjatyw itp.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2016-2022 obejmuje fundamentalne dziedziny polityki społecznej, tym samym staje się dokumentem planistycznym w zakresie lokalnej polityki społecznej, a nie jak to często bywa dokumentem strategicznym w zakresie pomocy społecznej.

19. Metoda tworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych

Przy tworzeniu strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Ustrzyki Dolne wybrano metodę MAPS (Metodę Aktywnego Planowania Strategii) z elementami ZOPP (Planowanie Projektu Zintegrowane na Cel) jako najbardziej odpowiednią dla efektywnego i wielokierunkowego przygotowania kierunków polityki społecznej w gminie. Planowanie społeczne oparte na metodzie MAPS i ZOPP bazuje na bezpośrednich wynikach diagnozy społecznej gminy oraz wiedzy ekspertów. Niemniej główną metodą tworzenia strategicznych kierunków działania polityki społecznej w gminie, były analizy dokumentów oraz „burza mózgów”. Pozwoliło to poszczególnym członkom grupy w stosunkowo krótkim czasie zorientować się w poglądach pozostałych uczestników na najważniejsze kwestie, uzgodnić najważniejsze pojęcia oraz wypracować wspólne kierunki działań strategicznych.

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej przebiegał według omówionych poniżej czterech etapów:

- 1. Analiza problemów-** której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w gminie w oparciu o wyniki diagnozy oraz dostępne analizy dotyczące poszczególnych działów polityki społecznej i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe.
- 2. Analiza głównych celów polityki społecznej** - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi generalnemu strategii przypisano cele strategiczne oraz kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do projektowania projektów socjalnych oraz programów szczegółowych.
- 3. Określenie wskaźników relacji-** które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów w poszczególnych dziedzinach polityki społecznej. Wskaźniki zostały określone liczbowo oraz procentowo. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2022 roku. Niemniej monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że strategia będzie obowiązywała od roku 2016 pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2017.
- 4. Określenie ram finansowych-** określających limit środków, które gmina zamierza przeznaczyć na realizację. Określenie ram finansowych na poziomie celów strategicznych poprzedzono analizą kosztów poszczególnych przedsięwzięć

w ramach celów strategicznych możliwych źródeł finansowania oraz prognozą finansową na poszczególne lata realizacji strategii. W rozdziale pt. ramy finansowe zawarto adnotacje, iż zastrzega się możliwość dokonywania korekt ram finansowych ze względu na możliwość dostępności środków finansowych własnych oraz zewnętrznych ze względu na fakt, iż określone ramy finansowe opierają się wyłącznie na prognozie finansowej, która może ulec zmianie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Ustrzyki Dolne na lata 2016-2022, to gminy dokument programowo-wdrożeniowy z zakresu polityki społecznej. Nagromadzenie wielu zjawisk i problemów społecznych doświadczanych przez mieszkańców gminy, to pejzaż okresu zmian społecznych trwających, w tak intensywnej postaci, od 1989 roku.

Wychodząc naprzeciw tym problemom, władze samorządowe realizujące zadania własne wynikające z wielu ustaw i rozporządzeń, przeprowadziły proces planowania społecznego: od inwentaryzacji zjawisk i problemów społecznych poprzez ich diagnozę do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, która stanowi wyznacznik i podstawę do dalszego planowania społecznego w postaci gminnych programów i projektów z zakresu polityki społecznej.

Naczelną przesłanką przygotowania strategii była koncepcja zrównoważonego rozwoju społecznego i aktywnej polityki społecznej. Ta pierwsza nakazuje brać pod uwagę w trakcie planowania społecznego wszystkie obszary polityki społecznej. Natomiast aktywna polityka społeczna oznacza opracowanie i wdrażanie wygenerowanych w procesie planowania społecznego aktywnych form oddziaływania na zidentyfikowane grupy problemowe.

W celu usprawnienia lektury strategii w rozdziale „planowanie społeczne (...)” zastosowano technikę używaną w tego typu dokumentach, polegającą na szeregowym identyfikowaniu konkretnego przedsięwzięcia. Sposób oznaczania struktury priorytetów, celów, kierunków i przedsięwzięć w strategii ukazuje schemat:

C1K1P1

- Cel strategiczny i jego numer (C)
- Kierunek działań strategicznych w ramach celu strategicznego i jego numer (K)
- Przedsięwzięcie (P)

20. Identyfikacja celu generalnego i priorytetów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Diagnoza problemów i zjawisk społecznych, przesłanki i dyrektywy płynące z różnych poziomów planowania i zarządzania rządowego i samorządowego oraz cel generalny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są podstawą wyznaczania priorytetów przedmiotowej Strategii w zakresie lokalnej polityki społecznej w tym i rozwiązywania kwestii i problemów społecznych, na których koncentrować się będą działania Samorządu Gminy Ustrzyki Dolne do roku 2022.

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz konsultacji z Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Ustrzykach Dolnych przyjęto za cel generalny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2022:

CEL GENERALNY:

**TWORZENIE INSTYTUCJONALNYCH,
ORGANIZACYJNYCH
I MATERIALNYCH WARUNKÓW
SPRZYJĄCYCH OGRANICZANIU
OBSZARÓW WYKLUCZENIA
SPOŁECZNEGO.**

Diagnoza zjawisk i problemów społecznych oraz wyznaczony cel generalny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Ustrzyki Dolne stanowiły podstawę wyznaczania priorytetów, na których koncentrowane będą działania Samorządu do roku 2022.

21. Założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych

CEL STRATEGICZNY:

(C1) Zintegrowany system pomocy społecznej

C1K1	Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych
C1K2	System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych
C1K3	System wsparcia na rzecz osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu
C1K4	Kontynuowanie działań systemu wsparcia dla osób uzależnionych i doznających
C1K5	Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych
C1K6	Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

CEL STRATEGICZNY

(C1) Zintegrowany system pomocy społecznej

Kierunek Działań Strategicznych

C1K1	Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C1K1P1	Monitorowanie problemów społecznych
--------	-------------------------------------

Kierunek Działań Strategicznych

C1K2	System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych
------	--

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C1K2P1	Praca socjalna z bezrobotnymi beneficjentami Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
C1K2P2	Realizacja efektywnych form pomocy osobom bezrobotnym poprzez realizację projektów/programów
C1K2P3	Współpraca z instytucjami i/lub podmiotami działającymi w obszarze integracji społeczno- zawodowej osób bezrobotnych

Kierunek Działań Strategicznych

C1K3	System wsparcia na rzecz osób ubogich i podlegających wykluczeniu społecznemu
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C1K3P1	Zmniejszenie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MGOPS
C1K3P2	Realizacja pracy socjalnej przez pracowników MGOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie

Kierunek Działań Strategicznych

C1K4	Kontynuowanie działań systemu wsparcia dla osób uzależnionych i doznających
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C1K4P1	Realizacja działań prowadzonych przez punkt konsultacyjny
C1K4P2	Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom z problemem alkoholowym
C1K4P3	Zacieśnianie współpracy z Ośrodkami Lecznictwa Odwykowego
C1K4P4	Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom doznającym przemocy domowej
C1K4P5	Opracowanie i skuteczne wdrażanie gminnych programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy domowej
C1K4P6	Realizacja działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od alkoholu oraz środków psychoaktywnych
C1K4P7	Realizacja działań profilaktycznych wśród dorosłych mieszkańców gminy z zakresu uzależnień od alkoholu oraz środków psychoaktywnych

Kierunek Działań Strategicznych

C1K5	Rozwijanie form wsparcia i pomocy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu zakłada się następujące przedsięwzięcia:

C1K5P1	Stały monitoring sytuacji demograficznej miasta i gminy – analiza trendów demograficznych
C1K5P2	Zapewnienie wsparcia materialnego dla osób starszych i niepełnosprawnych wymagających wsparcia z systemu zabezpieczenia społecznego
C1K5P3	Współpraca ze Środowiskowym Domem Samopomocy
C1K5P4	Wsparcie mieszkańców gminy w wieku senioralnym poprzez stworzenie warunków dla funkcjonowania nieformalnych grup samopomocowych
C1K5P5	Podnoszenie jakości i dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych (również dla osób z zaburzeniami psychicznymi)
C1K5P6	Zapewnienie dostępu do placówek rekreacji ruchowej dla seniorów
C1K5P7	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym będącym w trudnej sytuacji materialnej
C1K5P8	Inicjowanie działań samopomocowych – pomoc sąsiedzka
C1K5P9	Rozwój pracy socjalnej wobec osób starszych i niepełnosprawnych przez MGOPS
C1K5P10	Zapewnienie dostępu do usług edukacyjnych adresowanych do osób starszych
C1K5P11	Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej
C1K5P12	Promowanie twórczości artystycznej osób starszych i niepełnosprawnych (festiwale, przeglądy, strony internetowe)

Kierunek Działań Strategicznych

C1K6	Zintegrowany system pomocy rodzinie dysfunkcyjnej
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C1K6P1	Monitoring sytuacji dziecka i rodziny
C1K6P2	Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
C1K6P3	Zapewnienie dostępności do systemu świadczeń rodzinnych
C1K6P4	Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną opiekuńczo-wychowawczo
C1K6P5	Realizacja przez MOPS Programu: „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” dzieci i młodzieży z rodzin ubogich oraz niewydolnych opiekuńczo – wychowawczo
C1K6P6	Realizacja programu wspierania rodziny i dziecka

CEL STRATEGICZNY:

(C2) Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

C2K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży
C2K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
C2K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin
C2K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin

Kierunek Działań Strategicznych

C2K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dzieci i młodzieży
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C2K1P1	Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły
C2K1P2	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowych, kulturalnych itp.

Kierunek Działań Strategicznych

C2K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C2K2P1	Pomoc psychologiczna dla rodzin
--------	---------------------------------

Kierunek Działań Strategicznych

C2K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C2K3P1	Organizacja festynów rodzinnych
C2K3P2	Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej

Kierunek Działań Strategicznych

C2K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin
------	--

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C2K4P1	Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży
C2K4P2	Realizacja programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny, Rodzina 500+

CEL STRATEGICZNY:

(C3) Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu

C3K1	Zapewnienie dostępu do stacjonarnej opieki zdrowotnej
C3K2	Rozwój lecznictwa specjalistycznego

Kierunek Działań Strategicznych

C3K1	Zapewnienie dostępu do stacjonarnej opieki zdrowotnej
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C3K1P1	Pełna dostępność do usług medycznych
C3K1P2	Zwiększenie jakości świadczonych usług medycznych

Kierunek Działań Strategicznych

C3K2	Rozwój lecznictwa specjalistycznego
------	-------------------------------------

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C3K2P1	Zapewnienie dostępu mieszkańców gminy do lecznictwa specjalistycznego
C3K2P2	Zwiększenie jakości świadczonych specjalistycznych usług medycznych

CEL STRATEGICZNY:

(C4) Tworzenie godnych warunków zamieszkania

Kierunek Działań Strategicznych

C4K1	Zwiększenie zasobów lokalowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C4K1P1	Bank danych o istniejących zasobach oraz zapotrzebowaniu na lokale socjalne
C4K1P2	Monitoring w zakresie zagrożeń eksmisją w zasobach własnych i poza zarządem gminy
C4K1P3	Baza danych o stanie technicznym budynków i mieszkań, program remontów, adaptacji i wymiany zużytej zabudowy
C4K1P4	Utworzenie mieszkania chronionego

CEL STRATEGICZNY:

(C5) Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego

C5K1	Zapewnienie dostępu dla mieszkańców gminy do oferty kulturalnej oraz edukacyjnej
------	--

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C5K1P1	Analiza potrzeb kulturalnych oraz edukacyjnych w gminie
C5K1P2	Dostosowanie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej do potrzeb społeczności lokalnej we współpracy z Ustrzyckim Domem Kultury
C5K1P3	Realizacja projektów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy potrzeb
C5K1P4	Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych

22. Wskaźniki realizacji celów**Tabela 42. Wskaźniki realizacji CELU I - (C1) Zintegrowany system pomocy społecznej**

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Monitorowanie problemów społecznych	Liczba raportów z monitoringu	1	6
Praca socjalna z bezrobotnymi beneficjentami MGOPS	Liczba bezrobotnych rodzin objętych pracą socjalną	431	2580
Zmniejszenie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MGOPS	Liczba rodzin objęta wsparciem materialnym z tytułu ubóstwa	490	2940
Realizacja pracy socjalnej przez pracowników MGOPS na rzecz osób wykluczonych społecznie	Liczba osób, które zostały objęte pracą socjalną przez pracowników MGOPS	477	2860
Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom doznającym przemocy domowej	Liczba działających punktów	1	1
Opracowanie i skuteczne wdrażanie programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i	Liczba raportów z monitoringu i ewaluacji z programu	1	6

przemocy domowej			
Stały monitoring sytuacji demograficznej miasta i gminy – analiza trendów demograficznych	Coroczny raport z analizy trendów demograficznych	0	6
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	Liczba raportów	0	6
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	Liczba rodzin objętych wsparciem MGOPS z tytułu niewydolności opiekuńczo – wychowawczej	93	558
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo	Liczba asystentów rodziny	1	1
Realizacja przez MGOPS dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin ubogich oraz niewydolnych opiekuńczo – wychowawczo	Liczba dzieci i młodzieży objęta programem	760	4560
Realizacja programu wspierania rodziny i dziecka	Liczba raportów z monitoringu.	0	3

Tabela 43. Wskaźniki realizacji CELU II - (C2) Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	Liczba świetlic szkolnych	5	5
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowych, kulturalnych itp.	Liczba wydarzeń	15	90
Organizacja festynów rodzinnych	Liczba festynów rodzinnych	11	60
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny	Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach Karty Dużej Rodziny	23	138

Tabela 44. Wskaźniki realizacji CELU III – (C3) Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Pełna dostępność do usług medycznych	Liczba placówek medycznych świadczących usługi medyczne w ramach kontraktu NFZ w zakresie podstawowej opieki medycznej	1	1
Zwiększenie jakości świadczonych usług medycznych	Liczba nowych usług medycznych	0	1
Zapewnienie dostępu mieszkańców gminy do leczenia specjalistycznego	Liczba placówek medycznych świadczących usługi medyczne w ramach kontraktu NFZ w zakresie specjalistycznej opieki medycznej	1	1

Tabela 45. Wskaźniki realizacji CELU IV - (C4) Tworzenie godnych warunków zamieszkania

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Bank danych o istniejących zasobach oraz zapotrzebowaniu na lokale socjalne	Utworzenie bazy danych o istniejących zasobach oraz zapotrzebowaniu na lokale socjalne	0	1
Monitoring w zakresie zagrożeń eksmisją w zasobach własnych i poza zarządem gminy	Liczba raportów z monitoringu	0	6
Baza danych o stanie technicznym budynków i mieszkań, program remontów, adaptacji i wymiany zużytej zabudowy	Utworzenie bazy danych o stanie technicznym budynków i mieszkań.	0	1
Utworzenie mieszkania chronionego	Utworzenie mieszkania chronionego	0	1

Tabela 46. Wskaźniki realizacji CELU V - (C5) Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego

Przedsięwzięcia	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika	Minimalna wartość kumulatywna wskaźnika w latach 2016-2022
Analiza potrzeb kulturalnych oraz edukacyjnych w gminie	Liczba przeprowadzonych analiz kulturalnych oraz edukacyjnych	0	6
Dostosowanie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej do potrzeb społeczności lokalnej	Opracowanie corocznych programów w zakresie polityki edukacyjnej oraz kulturalnej	0	6
Realizacja projektów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy potrzeb	Liczba zrealizowanych programów	0	3
Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych	Liczba dzieci korzystająca ze świetlic szkolnych	512	3000

23. Podmioty odpowiedzialne, źródła finansowania

Tabela wskaźniki realizacji CELU I - (C1) Zintegrowany system pomocy społecznej

Przedsięwzięcia	Rok realizacji							Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Monitorowanie problemów społecznych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Praca socjalna z bezrobotnymi beneficjentami MGOPS	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS, PUP	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zmniejszenie skutków ubóstwa poprzez systematyczną pomoc rzeczową i finansową realizowaną przez MGOPS	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja pracy socjalnej przez pracowników MGOPS na rzecz	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy,	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii

osób wykluczonych społecznie								MGOPS,	Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa osobom doznającym przemocy domowej	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS,	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Opracowanie i skuteczne wdrażanie gminnych programów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy domowej	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS,	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od alkoholu oraz środków psychoaktywnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS,	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Stały monitoring sytuacji demograficznej gminy– analiza trendów demograficznych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS,	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy,	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy

								MGOPS, PCPR	krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie dostępności do systemu świadczeń rodzinnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja przez MGOPS w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin ubogich oraz niewydolnych opiekuńczo – wychowawczo	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła

Realizacja programu wspierania rodziny i dziecka	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych i gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
--	---	---	---	---	---	---	---	--	--

Wskaźniki realizacji CELU II - (C2) Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

Przedsięwzięcia	Rok realizacji							Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych i gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowych, kulturalnych itp.	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych i gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Organizacja festynów rodzinnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych i gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła

Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny, Rodzina 500+	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
---	---	---	---	---	---	---	---	--	---

Wskaźniki realizacji CELU III - (C3) Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu

Przedsięwzięcia	Rok realizacji							Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Pełna dostępność do usług medycznych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zwiększenie jakości świadczonych usług medycznych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie dostępu mieszkańców gminy do leczenia specjalistycznego	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, PCPR, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła

Wskaźniki realizacji CELU IV - (C4) Tworzenie godnych warunków zamieszkania

Przedsięwzięcia	Rok realizacji							Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Bank danych o istniejących zasobach oraz zapotrzebowaniu na lokale socjalne	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Monitoring w zakresie zagrożeń eksmisją w zasobach własnych i poza zarządem gminy	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Baza danych o stanie technicznym budynków i mieszkań, program remontów, adaptacji i wymiany zużytej zabudowy	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Utworzenie mieszkania chronionego	-	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS, PCPR	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła

Wskaźniki realizacji CELU V - (C5) Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego

Przedsięwzięcia	Rok realizacji							Podmioty odpowiedzialne za realizację	Źródła finansowania
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Analiza potrzeb kulturalnych oraz edukacyjnych w gminie	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Dostosowanie oferty kulturalnej oraz edukacyjnej do potrzeb społeczności lokalnej	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Realizacja projektów w obszarze edukacji i/lub kultury ze środków zewnętrznych dostosowanych do przeprowadzonej analizy potrzeb	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła
Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych	X	X	X	X	X	X	X	Zasoby gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy, MGOPS	Budżet Państwa, budżet gminy, środki celowe funduszy krajowych, fundusze Unii Europejskiej oraz inne źródła

24. Ramy finansowania działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cele operacyjne		Rok	Ramy finansowania
1.	Zintegrowany system pomocy społecznej	2016	5 391 504
		2017	5 391 504
		2018	5 391 504
		2019	5 391 504
		2020	5 391 504
		2021	5 391 504
		2022	5 391 504
2.	Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny	2016	9 439 158
		2017	12 439 158
		2018	12 439 158
		2019	12 439 158
		2020	12 439 158
		2021	12 439 158
		2022	12 439 158
3.	Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu	2016	0
		2017	0
		2018	0
		2019	0
		2020	0
		2021	0
		2022	0
4.	Tworzenie godnych warunków zamieszkania	2016	40 000
		2017	25 000
		2018	25 000
		2019	25 000
		2020	25 000
		2021	25 000
		2022	25 000
5.	Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego	2016	50 000
		2017	50 000
		2018	50 000
		2019	50 000
		2020	50 000
		2021	50 000
		2022	50 000

Ramy finansowe będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu miasta oraz dostępne środki zewnętrzne.

25. Spis tabel

Tabela 1. Powierzchnia powiatu bieszczadzkiego wg użytkowania (%) w 2014 roku	12
Tabela 2. Struktura wg płci mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014.....	15
Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne wg miejsca zamieszkania w latach 2012 i 2014	16
Tabela 4. Ekonomiczne grupy wiekowe ogółem w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014	18
Tabela 5. Ekonomiczne grupy wiekowe mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne (2012 i 2014).....	22
Tabela 6. Struktura mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne wg edukacyjnych grup wiekowych w latach 2012-2014	23
Tabela 7. Edukacyjne grupy wiekowe mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w 2012 roku.....	24
Tabela 8. Edukacyjne grupy wiekowe mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku	25
Tabela 9. Mieszkańcy Gminy Ustrzyki Dolne w wieku powyżej 85 roku życia w podziale na miejsce zamieszkania w latach 2012-2014	28
Tabela 10. Współczynnik wsparcia międzypokoleniowego w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014	29
Tabela 11. Urodzenia, zgony oraz przyrost naturalny w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014.....	32
Tabela 12. Małżeństwa w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014	34
Tabela 13. Dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w Gminie Ustrzyki Dolne w roku szkolnych 2015/2016.....	38
Tabela 14. Uczniowie szkół podstawowych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016.....	39
Tabela 15. Uczniowie gimnazjum na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016.....	40
Tabela 16. Dzieci w oddziałach przedszkolnych, przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjum na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016.....	40
Tabela 17. Dzieci /uczniowie korzystający ze świetlic szkolnych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w roku szkolnym 2015/2016	41
Tabela 18. Lokale znajdujące się w budynkach stanowiących własność Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku.....	44
Tabela 19. Lokale znajdujące się w budynkach stanowiących własność Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku.....	44

Tabela 20. Struktura przestępstw stwierdzonych dokonanych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku.....	50
Tabela 21. Struktura wybranych przestępstw stwierdzonych dokonanych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg miejscowości w 2014 roku	51
Tabela 22. Bezrobotni mieszkańcy Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowani w PUP w latach 2012 i 2014, wg płci.....	55
Tabela 23. Czas pozostawania bez pracy mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014 (w miesiącach).....	57
Tabela 24. Wiek bezrobotnych mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014	57
Tabela 25. Wykształcenie mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014.....	58
Tabela 26. Staż pracy mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowanych w PUP w latach 2012-2014.....	58
Tabela 27. Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia, (klienci PCPR), zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli niepełnosprawności i płci w latach 2012 i 2014.....	60
Tabela 28. Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia (klienci PCPR), zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli i stopnia niepełnosprawności w latach 2012 i 2014	61
Tabela 29. Liczba osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia (klienci PCPR), zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli i wieku (2012 i 2014)	62
Tabela 30. Liczba osób niepełnosprawnych do 16 roku życia (klienci PCPR), zamieszkałych na terenie Gminy Ustrzyki Dolne, wg symboli niepełnosprawności oraz płci osób, w latach 2012 i 2014.....	63
Tabela 31. Osoby korzystające z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych w Gminie Ustrzyki Dolne, ze względu na płeć i wiek	64
Tabela 32. Udział procentowy (%) rodzin korzystających ze wsparcia MGOPS w Gminie Ustrzyki Dolne ze względu na liczbę osób w rodzinie w latach 2012-2014.....	77
Tabela 33. Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy w MGOPS w Ustrzykach Dolnych w latach 2012 i 2014, wg liczby dzieci	78
Tabela 34. Liczba dzieci w rodzinach niepełnych objętych wsparciem MGOPS w Ustrzykach Dolnych w latach 2012 i 2014.....	79
Tabela 35. Dominujące powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012-2014.....	80
Tabela 36. Liczba dzieci i młodzieży objęta pomocą w ramach Programu: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014	82
Tabela 37. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych (2014)	83

Tabela 38. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych ze względu na miejsce zamieszkania (miasto-wieś) w 2014 roku	83
Tabela 39. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych ze względu na stan cywilny w 2014 roku	84
Tabela 39. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Gminie Ustrzyki Dolne ze względu na aktywność zawodową w 2014 roku.....	85
Tabela 41. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Gminie Ustrzyki Dolne ze względu na czas korzystania z pomocy społecznej w 2014 roku	86
Tabela 42. Tabela wskaźniki realizacji CELU I - (C1) Zintegrowany system pomocy społecznej ..	102
Tabela 48. Wskaźniki realizacji CELU II - (C2) Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny	104
Tabela 49. Wskaźniki realizacji CELU III – (C3) Tworzenie warunków sprzyjających zdrowiu	105
Tabela 45. Wskaźniki realizacji CELU IV - (C4) Tworzenie godnych warunków zamieszkania	106
Tabela 51. Wskaźniki realizacji CELU V - (C5) Tworzenie warunków dla rozwoju kapitału kulturowego oraz edukacyjnego.....	107

26. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014.....	15
Wykres 2. Saldo migracji oraz saldo migracji zagranicznych na 100 osób w gminach powiatu bieszczadzkiego w 2014 roku.....	37
Wykres 3. Wskaźnik skolaryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku	42
Wykres 4. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w gminach powiatu bieszczadzkiego w 2014 roku	45
Wykres 5. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminach powiatu bieszczadzkiego w 2014 roku	46
Wykres 5. Wybrane przestępstwa stwierdzone (% ogółu) na terenie Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku.....	49
Wykres 6. Bezrobotni mieszkańcy Gminy Ustrzyki Dolne, zarejestrowani w PUP w latach 2012 i 2014 (wg miesięcy).....	56
Wykres 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 -2015	66
Wykres 8. Liczba dzieci umieszczonych i przebywających w pieczy zastępczej z terenu Gminy Ustrzyki Dolne	67
Wykres 9. Liczba osób objętych wsparciem grup roboczych w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku.....	69
Wykres 10. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, objęta pomocą w formie poradnictwa w 2014 roku.....	70
Wykres 11. Liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym w Gminie Ustrzyki Dolne (2012 i 2014)	73
Wykres 12. Liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono porad w punkcie konsultacyjno - informacyjnym w Gminie Ustrzyki Dolne (2012 i 2014)	73
Wykres 13. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w Gminie Ustrzyki Dolne w latach 2012 i 2014.....	77
Wykres 14. Procentowy (%) udział rodzin niepełnych względem ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem MGOPS w Ustrzykach Dolnych w latach 2012 i 2014.....	79
Wykres 15. Zbiorowość świadczeniobiorców MGOPS w Ustrzykach Dolnych ze względu na wykształcenie w 2014 roku	85

26. Spis map

Mapa 1. Podział administracyjny gminy	13
Mapa 2. Udział procentowy (%) mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku	17
Mapa 3. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku	19
Mapa 4. Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku	20
Mapa 5. Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Ustrzyki Dolne w 2014 roku	21
Mapa 6. Udział procentowy osób w wieku powyżej 85 lat w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku ..	27
Mapa 7. Współczynnik Wsparcia Międzypokoleniowego w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku....	30
Mapa 8. Przyrost naturalny w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku	33
Mapa 9. Udział % kobiet w wieku rozrodczym w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku	36
Mapa 10. Udział procentowy przestępstw ogółem w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku	52
Mapa 11. Udział procentowy przestępstw drogowych w Gminie Ustrzyki Dolne w 2014 roku	53